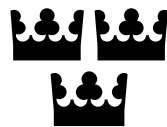

Areella näringar, landsbygd och livsmedel

23

Förslag till statens budget för 2018

Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Innehållsförteckning

Tabellförteckning	5
Diagramförteckning	8
1 Förslag till riksdagsbeslut	9
2 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	11
2.1 Omfattning	11
2.2 Utgiftsutveckling	13
2.3 Skatteutgifter	14
2.4 Mål för utgiftsområdet	15
2.5 Resultatredovisning	16
2.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	17
2.5.2 En sammanhållen landsbygd	17
2.5.3 En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja	22
2.5.4 Resultat skog	46
2.5.5 De samiska näringarna	51
2.6 Politikens inriktning	53
2.6.1 Inledning	53
2.6.2 En sammanhållen landsbygd	53
2.6.3 En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja	54
2.6.4 Skogspolitik och ett nationellt skogsprogram	56
2.6.5 De samiska näringarna	57
3 Budgetförslag	59
3.1 Anslag	59
3.1.1 1:1 Skogsstyrelsen	59
3.1.2 1:2 Insatser för skogsbruket	60
3.1.3 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	61
3.1.4 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	62
3.1.5 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	63
3.1.6 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	63
3.1.7 1:7 Ersättning för viltskador m.m.	64
3.1.8 1:8 Statens jordbruksverk	65
3.1.9 1:9 Bekämpande av växtskadegörare	66
3.1.10 1:10 Gårdsstöd m.m.	66
3.1.11 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	67

3.1.12	1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	69
3.1.13	1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk.....	70
3.1.14	1:14 Livsmedelsverket	71
3.1.15	1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	72
3.1.16	1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.....	74
3.1.17	1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	74
3.1.18	1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	77
3.1.19	1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	78
3.1.20	1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.....	80
3.1.21	1:21 Åtgärder på fjällägenheter.....	80
3.1.22	1:22 Främjande av rennäringen m.m.	81
3.1.23	1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	82
3.1.24	1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning ..	83
3.1.25	1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	84
3.1.26	1:26 Nedsättning av slakteriavgifter.....	85
3.2	Övriga förslag	85

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Anslagsbelopp	10
Tabell 1.2	Beställningsbemyndiganden	10
Tabell 2.1	Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	13
Tabell 2.2	Härledning av ramnivån 2018–2020. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	14
Tabell 2.3	Ramnivå 2018 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.....	14
Tabell 2.4	Skatteutgifter	14
Tabell 2.5	Befolkningsutveckling	17
Tabell 2.6	Sysselsättningsutveckling	18
Tabell 2.7	Indikatorer för landsbygdsprogrammet	20
Tabell 2.8	Genomsnittliga priser på åkermark och bete	23
Tabell 2.9	Index för genomsnittliga arrendepriiser på jordbruksmark	23
Tabell 2.10	Antalet sysselsatta i Sverige inom jordbruket	23
Tabell 2.11	Antalet jordbruksföretag	24
Tabell 2.12	Antalet nya jordbruksföretag	24
Tabell 2.13	Genomsnittlig besättningsstorlek.....	24
Tabell 2.14	Kvantitet animalieprodukter	24
Tabell 2.15	Åkerarealen i Sverige.....	24
Tabell 2.16	Djurskyddskontrollen.....	29
Tabell 2.17	Ledning och samordning av livsmedels-kontrollen	30
Tabell 2.18	Kontrollmyndigheternas riskbaserade kontroll, kontroll utförd på livsmedelsanläggningar i högsta riskklass	30
Tabell 2.19	Kontrollmyndigheternas riskbaserade kontroll, kontroll utförd på dricksvattenanläggningar i högsta riskklass.....	30
Tabell 2.20	Påvisad infektion med salmonella i djurbesättningar och anläggningar.....	32
Tabell 2.21	Produktion, försäljningsvärde, antalet odlingar och antalet sysselsatta i vattenbruk.....	34
Tabell 2.22	Utvecklingen i Sverige – livsmedelsproduktion.....	40
Tabell 2.23	Slaktkycklingsflockar med campylobacter	40
Tabell 3.1	Anslagsutveckling 1:1 Skogsstyrelsen	59
Tabell 3.2	Offentligrättslig verksamhet	59
Tabell 3.3	Uppdragsverksamhet	59
Tabell 3.4	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:1 Skogsstyrelsen.....	60
Tabell 3.5	Anslagsutveckling 1:2 Insatser för skogsbruket	60
Tabell 3.6	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket....	61
Tabell 3.7	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:2 Insatser för skogsbruket	61
Tabell 3.8	Anslagsutveckling 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt.....	61
Tabell 3.9	Uppdragsverksamhet	61

Tabell 3.10	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt.....	62
Tabell 3.11	Anslagsutveckling 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet.....	62
Tabell 3.12	Offentligrättslig verksamhet.....	62
Tabell 3.13	Uppdragsverksamhet.....	62
Tabell 3.14	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet.....	63
Tabell 3.15	Anslagsutveckling 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.....	63
Tabell 3.16	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.....	63
Tabell 3.17	Anslagsutveckling 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	63
Tabell 3.18	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	64
Tabell 3.19	Anslagsutveckling 1:7 Ersättning för viltskador m.m.	64
Tabell 3.20	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:7 Ersättning för viltskador m.m.	64
Tabell 3.21	Anslagsutveckling 1:8 Statens jordbruksverk	65
Tabell 3.22	Offentligrättslig verksamhet.....	65
Tabell 3.23	Uppdragsverksamhet.....	65
Tabell 3.24	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:8 Statens jordbruksverk ..	66
Tabell 3.25	Anslagsutveckling 1:9 Bekämpande av växtskadegörare.....	66
Tabell 3.26	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:9 Bekämpande av växtskadegörare.....	66
Tabell 3.27	Anslagsutveckling 1:10 Gårdsstöd m.m.	66
Tabell 3.28	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:10 Gårdsstöd m.m.	67
Tabell 3.29	Anslagsutveckling 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.....	67
Tabell 3.30	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.....	68
Tabell 3.31	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.....	69
Tabell 3.32	Anslagsutveckling 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk.....	69
Tabell 3.33	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	69
Tabell 3.34	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	70
Tabell 3.35	Anslagsutveckling 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	70
Tabell 3.36	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	71
Tabell 3.37	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	71
Tabell 3.38	Anslagsutveckling 1:14 Livsmedelsverket.....	71
Tabell 3.39	Offentligrättslig verksamhet.....	72
Tabell 3.40	Uppdragsverksamhet.....	72
Tabell 3.41	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:14 Livsmedelsverket.....	72
Tabell 3.42	Anslagsutveckling 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor.....	72
Tabell 3.43	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor.....	73

Tabell 3.44	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	74
Tabell 3.45	Anslagsutveckling 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	74
Tabell 3.46	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:16 Bidrag till internationella organisationer m.m.	74
Tabell 3.47	Anslagsutveckling 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur .	74
Tabell 3.48	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	76
Tabell 3.49	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	76
Tabell 3.50	1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	77
Tabell 3.51	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	78
Tabell 3.52	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	78
Tabell 3.53	Anslagsutveckling 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	78
Tabell 3.54	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	79
Tabell 3.55	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	80
Tabell 3.56	Anslagsutveckling 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.....	80
Tabell 3.57	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	80
Tabell 3.58	Anslagsutveckling 1:21 Åtgärder på fjällägenheter m.m.	80
Tabell 3.59	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:21 Åtgärder på fjällägenheter	81
Tabell 3.60	Anslagsutveckling 1:22 Främjande av rennäringen m.m.	81
Tabell 3.61	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:22 Främjande av rennäringen m.m.	82
Tabell 3.62	Anslagsutveckling 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	82
Tabell 3.63	Uppdragsverksamhet	82
Tabell 3.64	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	83
Tabell 3.65	Anslagsutveckling 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	83
Tabell 3.66	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.....	84
Tabell 3.67	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.....	84
Tabell 3.68	Anslagsutveckling 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien.....	84
Tabell 3.69	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	84
Tabell 3.70	Anslagsutveckling 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter	85
Tabell 3.71	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter	85

Diagramförteckning

Diagram 2.1	Utgiftsområde 23.....	12
Diagram 2.2	Utsläpp av växthusgaser från jordbruket	28
Diagram 2.3	Areal med omedelbart röjningsbehov	47
Diagram 2.4	Andel skogsmarksareal hänsynsytor < 0,5 hektar som lämnats som hänsyn.....	48
Diagram 2.5	Tillförd mängd bioenergi.....	49
Diagram 2.6	Nettoppdrag av växthusgaser inom skogsbruket, inklusive träprodukter	50

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att för 2018 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 5 000 000 kronor för Viltvårdsfonden (avsnitt 3.1.7),
2. godkänner förslaget om att det särskilda kontot under Samefonden som nyttjas för betalning av del av arrendekostnad för renbete i Härjedalen får användas för finansiering av underhåll av för arrendeavtalen nödvändiga stängsel (avsnitt 3.2),
3. för budgetåret 2018 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt tabell 1.1,
4. bemyndigar regeringen att under 2018 besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag		
1:1	Skogsstyrelsen	472 307
1:2	Insatser för skogsbruket	580 373
1:3	Statens veterinärmedicinska anstalt	144 379
1:4	Bidrag till veterinär fältverksamhet	108 512
1:5	Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933
1:6	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	124 349
1:7	Ersättningar för viltskador m.m.	52 778
1:8	Statens jordbruksverk	621 432
1:9	Bekämpande av växtskadegörare	5 000
1:10	Gårdsstöd m.m.	6 695 000
1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	138 000
1:12	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	24 250
1:13	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	194 000
1:14	Livsmedelsverket	243 375
1:15	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	163 160
1:16	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42 913
1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	4 357 405
1:18	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 458 391
1:19	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	79 830
1:20	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4 116
1:21	Åtgärder på fjällägenheter	1 529
1:22	Främjande av rennäringen m.m.	113 915
1:23	Sveriges lantbruksuniversitet	1 912 254
1:24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	598 164
1:25	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177
1:26	Nedsättning av slakteriavgifter	107 237
Summa		19 253 779

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag		Beställnings- bemyndigande	Tidsperiod
1:2	Insatser för skogsbruket	96 000	2019–2022
1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	112 000	2019–2020
1:12	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	90 000	2019–2023
1:13	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	580 000	2019–2023
1:15	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	45 000	2019
1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	10 687 457	2019–2026
1:18	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	8 046 188	2019–2026
1:19	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	120 000	2019–2020
1:24	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	1 700 000	2019–2024
Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet		21 476 645	

2 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel omfattar verksamhet inom områdena jordbruks- och trädgårdsnäring, fiskeri-näring, landsbygd, livsmedel, djur, skog och jakt samt rennäring och andra samiska näringar. Utgiftsområdet omfattar även verksamhet inom utbildning och forskning.

Verksamheten gällande jordbruks- och fiske-rinäringarna är i hög grad inriktad på tillämpning av EU:s regleringar och stödsystem. Utgifterna för verksamheten inom jordbruks- och fiske-områdena bestäms i stor utsträckning av beslut inom EU.

Verksamheten inom landsbygdsområdet består till stor del av åtgärder inom Landsbygds-program för Sverige 2014–2020. Programmets övergripande mål är att främja jordbrukets konkurrenskraft, säkerställa hållbar förvaltning av naturresurser och klimatåtgärder samt att uppnå en territoriellt balanserad utveckling av ekonomier och samhällen på landsbygden. Programmet för lokalt ledd utveckling och havs- och fiskeriprogrammet bidrar också till utveckling på landsbygden.

De djurfrågor som omfattas berör djur som människan håller eller på annat sätt har tagit ansvar för samt den del av faunavården som avser viltvård. Djurhälsa, djurskydd, skyddsåtgärder mot växtskadegörare och viltvård behandlas under utgiftsområdet, liksom verksamhet som rör livsmedelsburna smittor som kan smitta från djur till människa.

Inom livsmedelsområdet syftar verksamheten till att utveckla regler, bedriva, leda och sam-

ordna den offentliga kontrollen, ge råd och information till företag och konsumenter med målen att livsmedlen på marknaden ska vara säkra, att livsmedelshanteringen ska vara redlig och för främjande av bra matvanor. Dricksvatten inkluderas i verksamheten. Lagstiftningen på området är i huvudsak gemensam inom EU. Därtill bedrivs verksamhet som avser att främja livsmedelssektorns konkurrenskraft och att öka livsmedelsexporten, bl.a. i arbetet med en nationell livsmedelsstrategi.

Verksamheten på skogsområdet är inom ramen för de jämställda målen för produktion och miljö inriktad på tillsyn, inventering, uppföljning, utvärdering samt på rådgivning, utbildning och information. Vidare ingår framför allt miljöinriktade bidrag och ersättningar. Därtill bedrivs arbete med ett nationellt skogsprogram.

Målsättningen för verksamheten om rennäring och andra samiska näringar är att dessa ska bedrivas hållbart. Från och med 2015 samordnas samepolitiska frågor av Kulturdepartementet. Samepolitiska frågor omfattar flera utgiftsområden. Rennäring och samiska näringar hanteras under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel även fortsättningsvis.

Verksamhet inom utbildning och forskning utvecklar kunskapen om de biologiska naturresurserna samt om människans förvaltning och hållbara nyttjande av dessa. Den forskning som bedrivs inom de areella näringarna har fokus på såväl produktionsinriktad forskning som att utveckla kunskaperna om naturresurserna och ekosystemtjänsterna för kommande generationers behov.

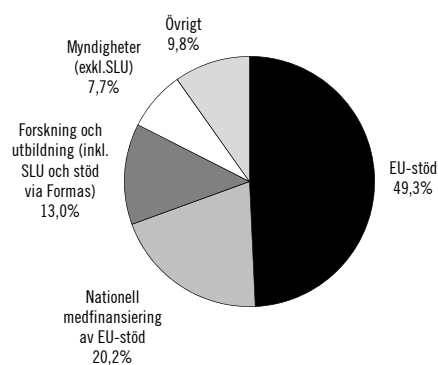
Samarbete mellan länder bedrivs inom utgiftsområdet, särskilt inom ramen för EU men även internationellt inom Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), det nordiska samarbetet, World Trade Organisation (WTO), Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), Forest Europe (alleuropeiskt skogssamarbete), Codex Alimentarius (FAO:s och WHO:s gemensamma livsmedelsstandardiseringsprogram), Internationella växtskyddskonventionen (IPPC), Världspannsorganisationen för djurhälsa (OIE) och flera andra internationella organisationer.

Inom utgiftsområdet ingår följande myndigheter: Statens jordbruksverk (Jordbruksverket), Statens veterinärmedicinska anstalt, Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård, Centrala djurförsöksetiska nämnden, Livsmedelsverket, Skogsstyrelsen, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och vissa verksamheter vid Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas).

Av utgifterna finansieras 49 procent genom Europeiska garantifonden för jordbruk, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling samt Europeiska havs- och fiskerifonden. En stor del av EU-medlen avser obligatoriska åtgärder såsom gårdsstöd och intervention. Därtill kommer delfinansierade stöd och ersättningar som förutsätter nationell medfinansiering, i huvudsak inom landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet.

I diagram 2.1 visas fördelningen av medel 2018 inom utgiftsområdet.

Diagram 2.1 Utgiftsområde 23

- EU-stöd (9,5 miljarder kronor): Finansiering från EU-budgeten, t.ex. gårdsstöd, intervention, landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet. En del av EU-stödet förutsätter nationell medfinansiering.
- Nationell medfinansiering av landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet (3,9 miljarder kronor).
- Forskning och utbildning (2,5 miljarder kronor): SLU och stöd till forskning.
- Myndigheter (1,5 miljarder kronor): Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, m.fl. (ej SLU).
- Övrigt (1,9 miljarder kronor): Nationellt stöd, bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar, m.m.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel
Miljoner kronor

	Utfall 2016	Budget 2017 ¹	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
1:1 Skogsstyrelsen	419	403	396	472	488	505
1:2 Insatser för skogsbruket	334	322	300	580	519	482
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	115	120	120	144	147	149
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	104	106	106	109	110	112
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	12	15	15	10	10	10
1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	139	154	149	124	124	124
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	44	53	52	53	53	53
1:8 Statens jordbruksverk	538	604	599	621	634	617
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	5	5	5	5	5	5
1:10 Gårdsstöd m.m.	6 449	7 504	7 504	6 695	6 462	6 434
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	141	161	161	138	138	138
1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk	3	24	15	24	24	24
1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk	2	179	106	194	156	140
1:14 Livsmedelsverket	317	320	322	243	247	246
1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	100	140	113	163	163	85
1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	45	43	46	43	43	43
1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 797	3 483	3 269	4 357	4 782	5 051
1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	1 603	2 029	1 913	2 458	2 778	2 373
1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	69	80	79	80	80	80
1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4	4	4	4	4	4
1:21 Åtgärder på fjällägenheter	1	2	2	2	2	2
1:22 Främjande av rennäringen m.m.	105	104	106	114	114	114
1:23 Sveriges lantbruksuniversitet	1 802	1 820	1 820	1 912	1 952	1 991
1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	567	566	565	598	593	606
1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1	1	1	1	1	1
1:26 Nedsättning av slakteriavgifter				107	107	107
<i>Aldreanslag</i>						
2016 1:12 Finansiella korrigeringar m.m.	182					
Totalt för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	15 898	18 242	17 769	19 254	19 737	19 497

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utfallet för 2016 inom utgiftsområdet blev 15,9 miljarder kronor, vilket är 3,0 miljarder kronor lägre än anvisade medel. Utgifterna för anslagen 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* och 1:18 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* är tillsammans 1,7 miljarder lägre än anvisade medel, vilket i huvudsak förklaras av förseningar inom vissa delar av landsbygdsprogrammet för perioden

2014–2020. Utgifterna för anslaget 1:10 *Gårdsstöd m.m.* är också lägre, 1,2 miljarder kronor, än anvisade medel och beror på att det inte har gjorts någon slututbetalning av gårdsstödet under 2016. För 2018 föreslår regeringen att 19,3 miljarder kronor anvisas inom utgiftsområdet. För 2019 och 2020 beräknas utgifterna uppgå till 19,7 miljarder kronor respektive 19,5 miljarder kronor.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2018–2020.
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel**

Miljoner kronor	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	17 189	17 189	17 189
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	52	106	166
Beslut	1 443	2 091	1 820
Varav BP18 ³	913	1 505	1 567
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-323	-213	415
Volymer	-542	-427	-1 062
Överföring till/från andra utgiftsområden	8	21	22
Varav BP18 ³			
Övrigt	1 425	968	948
Ny ramnivå	19 254	19 737	19 497

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019 och 2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

**Tabell 2.3 Ramnivå 2018 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel**

Miljoner kronor	2018
Transfereringar ¹	13 949
Verksamhetsutgifter ²	5 288
Investeringar ³	17
Summa ramnivå	19 254

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Anm.: Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2016 samt kända förändringar av anslagens användning.

2.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel redovisas normalt i huvudsak på budgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en likformig beskattning, s.k. skatteutgifter. En skatteutgift uppstår om skatteuttaget för en viss grupp eller en viss kategori av skattebetalare är lägre än vad som är förenligt med normen. Förutom skatteutgifter redovisas i förekommande fall även skatte-sanktioner där skatteuttaget är högre än den

angivna normen. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. konjunktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknadspolitik. Dessa skatteutgifter påverkar budgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2017 (skr. 2016/17:98). I det följande redovisas de skatteutgifter som är att hänföra till utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Därutöver tillkommer kapitalvinst på näringsfastigheter. Det har dock inte varit möjligt att i redovisningen särskilja hur stor andel som hänför sig till lantbruksfastigheter respektive övriga näringsfastigheter.

Tabell 2.4 Skatteutgifter

Miljoner kronor	2017	2018
Uttag av bränsle	120	120
Avverkningsrätt till skog	-	-
Anläggning av ny skog m.m.	170	280
Skogsavdrag	-	-
Nedsatt energiskatt på uppvärmningsbränslen inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna	40	40
Nedsatt koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna	40	u
Nedsatt energiskatt på el inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna	540	580
Nedsatt koldioxidskatt för dieselbränsle till arbetsmaskiner och fartyg inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna	820	820
Totalt för utgiftsområde 23	1 730	1 840

Anm.: Ett "u" innebär att skatteutgiften inte kan kvantifieras, medan ett "u" innebär att skatteutgiften upphör.

Uttag av bränsle

Enligt huvudregeln är uttag ur näringsverksamhet skattepliktigt. Uttag av bränsle från en fastighet i Sverige som är taxerad som lantbruksenhet ska dock inte uttagsbeskattas, om bränslet används för uppvärmning av den skattskyldiges privatbostad på fastigheten (22 kap. 9 § inkomstskattelagen [1999:1229], förkortad IL). Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Avverkningsrätt till skog

Enligt god redovisningssed uppkommer intäkten när bindande avtal träffats. Enligt gällande lagstiftning tillämpas dock kontantprincipen då ersättning för avverkningsrätt till skog betalas under flera år (21 kap. 2 § IL). Detta innebär att beskattningen skjuts upp och att en räntefri kredit uppstår i näringsverksamheten. I princip borde räntan på krediten utgöra underlag för skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Anläggning av ny skog m.m.

Utgifter för anläggning av ny skog och dikning som främjar skogsbruk ska kostnadsföras direkt (21 kap. 3 § IL). Utgifter för inköp samt plantering av träd och buskar för frukt- eller bärodling får dras av direkt (20 kap. 17 § IL). Skatteutgiften utgörs av ränteeffekten på den omedelbara avskrivningen och avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Skogsavdrag

Vid avyttring av skog får en fysisk person under innehavstiden göra avdrag med högst 50 procent av anskaffningsvärdet, medan avdraget för juridiska personer är begränsat till 25 procent. För ett visst beskattningsår får avdrag göras med högst halva den avdragsgrundande skogsintäkten (21 kap. 4–19 §§ IL). Syftet med avdragsrätten är att undanta rena kapitaluttag från beskattning. Däremot saknas anledning att ge avdrag när värdeökningen på skogstillväxten överstiger gjorda uttag. Skatteutgiften uppkommer genom den schablon som är vald för beräkning av avdragets storlek och avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

Nedsatt energiskatt på uppvärmningsbränslen inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna

Enligt 6 a kap. 1 § 10 och 11 lagen (1994:1776) om skatt på energi (LSE), gäller energiskattebefrielse med 70 procent för användning av fossila bränslen för annat ändamål än drift av motordrivna fordon, dock inte förbrukning i skepp eller båt, i jord-, skogs- eller vattenbruks-

verksamhet. Normen utgörs av full energiskatt på uppvärmningsbränslen.

Nedsatt koldioxidskatt för uppvärmningsbränslen inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna

Enligt 6 a kap. 1 § 10 och 11 LSE gäller koldioxidskattebefrielse med 20 procent för användning av fossila bränslen för annat ändamål än drift av motordrivna fordon, dock inte förbrukning i skepp eller båt, vid jord-, skogs- eller vattenbruksverksamhet. Normen utgörs av full koldioxidskattesats. Riksdagen har beslutat att nedsättningen ska slopas 2018.

Nedsatt energiskatt på el som används inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna

El som används i jord-, skogs- eller vattenbruksverksamhet beskattas med 0,5 öre/kWh (11 kap. 12 och 12 a §§ LSE). Normen utgörs av den energiskattesats som anges i 11 kap. 3 § LSE.

Nedsatt koldioxidskatt för dieselbränsle till arbetsmaskiner och fartyg inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna

Enligt 6 a kap. 2 a § LSE gäller nedsatt koldioxidskatt för dieselbränsle som används i arbetsmaskiner i yrkesmässig jord-, skogs- eller vattenbruksverksamhet. Från och med den 1 januari 2017 gäller skattenedsättningen även för fartyg som används inom jord-, skogs- och vattenbruksnäringarna. Från och med den 1 januari 2016 motsvarar nedsättningen 1,70 kronor/liter vilket är en höjning från tidigare 0,90 kronor/liter. En del av höjningen, 0,27 kronor/liter är temporär 2016–2018. Från och med 2019 motsvarar därmed nedsättningen 1,43 kronor/liter. Normen utgörs av full koldioxidskattesats.

2.4 Mål för utgiftsområdet

Målet för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel är:

- Att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla

delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart (prop. 2014/15:1, utg.omr. 23 avsnitt 2.4, bet. 2014/15:MJU2, rskr. 2014/15:88).

Riksdagen har beslutat om ett övergripande mål för livsmedelskedjan samt mål för tre strategiska områden: Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och Innovation (prop. 2016/17:104 bet. 2016/17:MJU23, rskr. 2016/17:338):

- Det övergripande målet för livsmedelsstrategin ska vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

För skogspolitiken finns vidare två jämställda mål beslutade av riksdagen:

- Ett produktionsmål och ett miljömål.

Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar.

Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas (prop. 1992/93:226, bet. 1992/93:JoU15, rskr. 1992/93:252, prop. 2007/08:108, bet. 2007/08:MJU18, rskr. 2007/08:244).

Det finns även ett övergripande mål för samepolitiken:

- Att verka för en levande samisk kultur byggd på en ekologiskt hållbar rennäring och andra samiska näringar.

Målet är beslutat av riksdagen (prop. 2000/01:1, utg.omr. 23 avsnitt 7.3, bet. 2000/01:MJU2, rskr. 2000/01:86). Samepolitiken omfattar flera utgiftsområden bl.a. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse, 16 Utbildning och universitetsforskning och 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Resultatbeskrivningen för samiska näringar görs i förhållande till den delen av målet som rör samiska näringar.

Riksdagen har beslutat om ett generationsmål för miljöarbetet och om 16 miljökvalitetsmål som uttrycker den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377). Miljökvalitetsmålen, generationsmålet och de globala målen för hållbar utveckling är styrande för det miljöarbete som Sverige bedriver nationellt, inom EU och internationellt. Resultatredovisningen av miljökvalitetsmålen i sin helhet finns under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

2.5 Resultatredovisning

Med utgångspunkt i målen för utgiftsområdet redovisas i det följande resultat för de fyra resultatområdena En sammanhållen landsbygd, En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja, Skog och De samiska näringarna.

I enlighet med riksdagens önskemål i tillkännagivande (prop. 2016/17:1 utg.omr. 23, bet. 2016/17:MJU2, rskr. 2016/17:94) framgår delmål för resultatområdet En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja. Resultatredovisningen kommer att utvecklas i takt med genomförandet av politiken. För resultatområdet En sammanhållen landsbygd kommer resultatredovisningen att anpassas efter det kommande förslaget från regeringen om en sammanhållen landsbygdspolitik.

En årligen återkommande dialog avses som tidigare att föras med miljö- och jordbruksutskottet om utvecklingen av resultatredovisningen.

2.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder redovisas under respektive avsnitt.

2.5.2 En sammanhållen landsbygd

I januari 2017 överlämnade den parlamentariska landsbygdskommittén sitt slutbetänkande till regeringen (SOU 2017:1). Utöver ett stort antal förslag till åtgärder i en sammanhållen landsbygdspolitik lämnade utredningen också förslag på ett övergripande mål och elva delmål för politiken.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition med förslag till en sammanhållen landsbygdspolitik, i vilken regeringen kommer att föreslå en ny målstruktur för landsbygdspolitik. I budgetpropositionen för 2019 kommer därefter mål och resultat för landsbygdspolitik att redovisas i enlighet med den i propositionen föreslagna strukturen. Då de åtgärder och målformuleringar som föreslås i landsbygdskommitténs betänkande berör flera områden och samhällssektorer kan flera utgiftsområden i statsbudgeten komma att påverkas.

Resultatet för en sammanhållen landsbygd redovisas under följande rubriker:

- En hållbar landsbygdsutveckling.
- Landsbygdsprogrammet 2014–2020.

En hållbar landsbygdsutveckling

För att redovisa resultat och bedöma måluppfyllelsen för utgiftsområdet med avseende på målet om goda förutsättningar för sysselsättning och tillväxt i alla delar av landet används följande indikatorer:

- Sysselsättningsutvecklingen för kvinnor och män på landsbygden.
- Befolkningsutvecklingen för kvinnor och män på landsbygden.
- Andel av befolkningen (totalt och utanför tätort och småort) med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s.

Befolkningsutveckling och sysselsättning på landsbygden

I Sveriges landsbygder finns både expansiva områden och områden med befolkningsminskning. Den högre urbaniseringsgraden i dag jämfört med 1980 förklaras med att befolkningen i städerna ökar på grund av att fler barn föds där, att de äldre lever längre i hela landet samt med den ökade invandringen. Urbaniseringsgraden beror i mindre grad på inflyttning från landsbygden till städerna.

Sveriges folkmängd ökade med ca 439 300 personer 2012–2016. Generellt har områden i närheten av större befolkningscentra en mer dynamisk utveckling än mer avlägset belägna områden. Noterbart är att både antalet kvinnor och män ökar i nästan alla delar av landet bortsett från i de mycket avlägset belägna kommunerna. Befolkningsminskningen i mycket avlägset belägna landsbygdskommuner visar dock en avtagande trend.

Tabell 2.5 Befolkningsutveckling

	Bef. utv. 2012–2016*, antal	Bef. utv. 2012–2016*, %
Storstadskommuner	+199 900	+6,4
– varav kvinnor	+91 614	+5,8
– varav män	+107 286	+7,0
Täta kommuner nära en större stad	+182 345	+4,4
– varav kvinnor	+80 090	+3,8
– varav män	+102 255	+4,9
Täta kommuner avlägset belägna	+15 440	+2,3
– varav kvinnor	+5 167	+1,5
– varav män	+10 273	+3,0
Landsbygdskommuner nära en större stad	+33 007	+3,4
– varav kvinnor	+13 190	+2,8
– varav män	+19 817	+4,1
Landsbygdskommuner avlägset belägna	+11 086	+1,9
– varav kvinnor	+2 772	+1,0
– varav män	+8 296	+2,9
Landsbygdskommuner mycket avlägset belägna	-1 500	-1,5
– varav kvinnor	-1 015	-2,6
– varav män	-485	-1,1
Hela riket	+439 260	+4,6
– varav kvinnor	+191 818	+4,0
– varav män	+247 442	+5,2

* Tillväxt i antal förvärsarbetande.

Källa: Statistiska centralbyrån.

I tabell 2.5 ovan visas befolkningsutvecklingen sedan 2012 och bygger på Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analysers (Tillväxtanalys) indelning i sex kommuntyper.

Av tabellen framgår att befolkningen har ökat, förutom i mycket avlägset belägna kommuner. En uppdelning i åldersgrupper visar att befolkningen generellt sett har minskat i åldersgruppen 0–64 år för såväl kvinnor som män i mycket avlägsna kommuntyper. I övriga kommungrupper är utvecklingen däremot omvänd och befolkningen har ökat med 4,6 procent mellan 2012 och 2016.

Mellan 2011 och 2015 har sysselsättningen ökat i hela riket, se tabell 2.6 nedan. Bland kvinnor har sysselsättningen ökat med 1,8 procent och bland män med 1,5 procent. Sysselsättningen mellan 2015 och 2016 har ökat för hela riket men minskat för mycket avlägset belägna landsbygdskommuner.

Tabell 2.6 Sysselsättningsutveckling

	Syss.utv 2011–2015*, %	Syss.utv 2014–2015*, %
Storstadskommuner	+8,5	+2,4
– varav kvinnor	+8,9	+2,5
– varav män	+8,1	+2,3
Täta kommuner nära en större stad	+4,2	+0,6
– varav kvinnor	+5,2	+1,7
– varav män	+3,3	+1,5
Täta kommuner avlägset belägna	+1,6	+0,6
– varav kvinnor	+2,3	+0,6
– varav män	+1,0	+0,7
Landsbygdskommuner nära en större stad	+1,5	+1,0
– varav kvinnor	+2,5	+1,1
– varav män	+0,6	+1,0
Landsbygdskommuner avlägset belägna	-0,5	+0,4
– varav kvinnor	+0,6	+0,6
– varav män	-1,4	+0,2
Landsbygdskommuner mycket avlägset belägna	-0,7	-0,3
– varav kvinnor	+0,4	-0,2
– varav män	-1,6	-0,5
Hela riket	+5,7	+0,8
– varav kvinnor	+5,5	+0,9
– varav män	+6,0	+0,7

* Tillväxt i antal förvärsarbetande.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Tillgången till bredband med hög överföringshastighet är fortsatt ojämnt fördelad över landet. Drygt 73 procent av Sveriges befolkning har tillgång till bredband med hög överföringskapacitet om minst 100 Mbit/s. Motsvarande siffra för områden utanför tätort och småort är drygt 22 procent.

Partnerskapsöverenskommelsen

Partnerskapsöverenskommelsen är en övergripande strategi för genomförandet av de fyra Europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) programperioden 2014–2020: Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden.

Regeringen lämnade i augusti 2017 en framstegsrapport för perioden 2014–2016 till kommissionen. I denna konstateras bl.a. att samtliga fonder har kommit igång och att efterfrågan på medel på en övergripande nivå är i linje med de godkända programmen. Sammantaget görs bedömningen att det finns goda förutsättningar för att nå de fastställda målen. Nästa framstegsrapport ska lämnas senast i augusti 2019.

Tillväxtverket, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet) och Jordbruksverket har under programperioden 2014–2020 i uppdrag att arbeta med fondöverskridande samverkan inom ramen för partnerskapsöverenskommelsen. I april 2017 redovisades arbetet avseende 2016 till Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Myndigheterna har under 2016 bl.a. arbetat med insatser som syftar till att underlätta mottagande av flyktingar. Samtliga fonder finansierar integrationsprojekt och myndigheterna har på olika sätt arbetat för att främja insatser med koppling till integration av nyanlända genom att exempelvis föra dialog med regionalt utvecklingsansvariga aktörer, strukturfondspartnerskapen samt andra berörda aktörer.

Landsbygdsprogrammet 2014–2020

För att redovisa resultat och bedöma hur landsbygdsprogrammet bidrar till målet för utgiftsområdet med avseende på goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet samt bidrar till klimatomställningen och en hållbar användning av naturresurser, används följande indikatorer och bedömningsgrunder:

- De resultatindikatorer för uppföljning som i enlighet med EU:s regelverk har fastställts i programmet. Resultaten redovisas årligen i programmets årsrapport.
- Utvärderingar i enlighet med EU:s regelverk. För programperioden 2014–2020 ingår en förhandsutvärdering, två för-

- djupade årsrapporter (2017 och 2019), en slutrapport 2020 och en slututvärdering som ska redovisas 2024. Dessutom genomför utvärderingssekreteriatet vid Jordbruksverket löpande egna utredningar och uppföljningar.
- Den lärande utvärdering (en utvärdering som pågår under hela programgenomförandet) som 2016 kopplades till innovationsstödet och den svenska implementeringen av Innovationspartnerskapet för ett hållbart och konkurrenskraftigt jordbruk (EIP-Agri).

Genomförande av landsbygdsprogrammet 2014–2020

Under 2016 har hela landsbygdsprogrammet öppnats för ansökningar. Avseende de utbetalnings- och uppföljningssystem som behövs för att följa programgenomförandet och redovisa resultat pågår ett utvecklingsarbete. Detta innebär att tillgänglig statistik är osäker och ofullständig och att det i många fall inte finns resultat att redovisa. Bland annat för att avhjälpa dessa brister har Jordbruksverket tillförts 60 miljoner kronor per år under 2017–2020 (prop. 2016/17:1utg.omr. 23, bet. 2016/17:MJU2, rskr. 2016/17:94.).

Landsbygdprogrammet är ett centralt verktyg för genomförandet av regeringens politik för en hållbar landsbygd, men också för t.ex. genomförandet av livsmedelsstrategin och uppfyllelsen av de nationella miljökvalitetsmålen. Resultat och analys av livsmedelskedjan och jordbrukets miljöpåverkan utvecklas vidare i avsnitt 2.5.3.

Jämställhetsperspektivet är, liksom kunskapsöverföring och innovation, en horisontell princip i samband med genomförandet av landsbygdsprogrammet och kommer att redovisas och analyseras integrerat med övriga resultat.

Landsbygdsprogrammet är målstyrt genom att flera olika åtgärder kan användas för att uppnå målen i de sex unionsprioriteringarna:

1. Kunskapsöverföring och innovation. Syftet med prioriteringen är att främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk och på landsbygden.
2. Jordbrukets konkurrenskraft. Syftet med prioriteringen är att förbättra lönsamheten och konkurrenskraften i alla typer av jordbruksföretag och i alla regioner samt att

främja innovativ jordbruksteknik och hållbart skogsbruk.

3. Organisationen av livsmedelskedjan inklusive djurvälstånd. Åtgärderna inom prioriteringen syftar till att förbättra djurvälståndet och organisationen av livsmedelskedjan, dvs. att minska antalet mellanhänder mellan jordbrukare och konsument och därmed ge primärproducenterna en större andel av förädlingsvärdet.
4. Jordbrukets miljöpåverkan. Åtgärderna inom prioritering 4 består i huvudsak av miljöersättningar, ersättning för ekologisk produktion och kompensationsstöd för områden med sämre naturliga förutsättningar för jordbruk.
5. Klimat. Syftet med prioritering 5 är att främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn.
6. Landsbygdsutveckling. Prioriteringen syftar till ökad konkurrenskraft i företag på landsbygden som inte är lantbruksföretag, samt stöd till insatser som bidrar till förbättrade förutsättningar för att bo, leva och verka på landsbygden.

Resultatredovisning – kopplad till indikatorer

Av tabell 2.7 framgår vilka indikatorer som valts för att följa upp resultatet av landsbygdsprogrammets åtgärder.

På grund av bl.a. försenad programstart och vidhängande problem med it-funktionalitet har slututbetalningar av stöd inte kunnat genomföras förrän mot slutet av 2016 och därför saknas värden för flertalet resultatindikatorer. Värdet på indikatorerna beräknas utifrån slututbetalda ansökningar om stöd, både för de arealbaserade ersättningarna och för företags- och projektstöden.

Att värden inte kan redovisas för de valda resultatindikatorerna i år betyder dock inte att utbetalningar av stöd inte har gjorts. Utbetalningar pågår löpande, men för en konsekvent resultatredovisning under programperioden måste slututbetalningarna av respektive åtgärd inväntas.

Tabell 2.7 Indikatorer för landsbygdsprogrammet*Mål och uppföljning*

Fokusområde och indikator	Mål för perioden 2014–2020	Utfall t.o.m. 2016	Utfall t.o.m. 2016 i % av målet
Prioritering 1: Kunskapsöverföring och innovation			
1A. Procentandel utgifter för kompetensutveckling, rådgivning och samarbete av totala utgifterna för 1A.	8,93	-	-
1B. Antal samarbetsprojekt som fått stöd inom fokusområdet:	710	9	1,3
Grupper inom:			
– EIP-Agri	80	9	11
– Övriga	630	0	0
1C. Antal deltagare på utbildningar	169 400	-	-
Prioritering 2: Jordbrukets konkurrenskraft			
2A. Procentandel av jordbruksföretag som fått investeringsstöd	4,92	0,03	0,6
– Antal företag	3 500	23	0,7
2B. Procentandel av jordbruksföretag som fått startstöd	0,77	0,003	0,4
– Antal företag	550	2	0,4
Prioritering 3: Livsmedelskedjan och djurvälstånd			
3A. Procentandel av jordbruksföretag som fått stöd för deltagande i korta livsmedelskedjor	0,28	-	-
– Antal företag	200	-	-
3A. Procentandel djurenheter som berörs av djurvälståndssättningar	12,8	3,1	24
– Antal djurenheter	225 000	54 231	24
Prioritering 4: Miljöersättningar			
4A. Procentandel av jordbruksmark som omfattas av åtagande som stödjer biologisk mångfald eller landskap	27,72	4,74	17,1
– Antal hektar	850 100	145 474	17,1
4B. Procentandel av jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra vattenförvaltningen	33,25	2,38	7,2
– Antal hektar	1 019 600	73 042	7,2
4C. Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra markskötsel eller förebygga jorderosion	35,03	3,53	10,1
– Antal hektar	1 074 000	108 143	10,1
Prioritering 5: Klimat			
5C. Investeringar i produktion av förnybar energi (euro)	75 175 447	168 721	0,2
5D. Procentandel av djurenheter som berörs av investeringar i djurförvaltning som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och/eller ammoniak	5,65	-	-
– Antal djurenheter	99 000	-	-
5D. Procentandel av djurenheter som berörs av investeringar för utveckling av annan verksamhet än jordbruk som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och/eller ammoniak	2,6	-	-
– Antal djurenheter	46 000	-	-
Prioritering 6: Landsbygdsutveckling			
6A. Arbetstillfällena som skapats i projekt som får stöd	1 700	-	-
6B. Procentandel av landsbygdsbefolkningen som omfattas av lokala utvecklingsstrategier	52,50	60,61	115
6B. Procentandel av landsbygdsbefolkningen som får ta del av förbättrade tjänster/infrastrukturer	43,08	0,48	1,1
6B. Arbetstillfällena som skapats i projekt som får stöd (Leader)	1 700	-	-
6C. Procentandel av landsbygdsbefolkningen som får ta del av nya eller förbättrade tjänster/infrastrukturer (IKT)	7,00	-	-

Resultat landsbygdsutveckling

Stödet till bredbandsutbyggnad i landsbygdsprogrammet är en budgetmässigt stor åtgärd och efterfrågan på stöd till bredbandsutbyggnad är hög. Av Jordbruksverkets årsrapport för 2016 framgår att t.o.m. 2016 har 367 bredbandsprojekt beviljats stöd (37 procent av målet). Beviljat stöd för 2016 uppgår till 2,37 miljarder kronor. Därmed är 73 procent av den ursprungliga bredbandsbudgeten för programperioden beslutad. I budgetpropositionen för 2017 tillfördes bredbandsstödet i landsbygdsprogrammet 850 miljoner kronor. Regeringen har därutöver beslutat om ytterligare 150 miljoner kronor genom omdisponeringar i programmet. Därtill finns stöd till utbyggnad av bredbandsinfrastruktur även inom ramen för de regionala strukturfondsprogrammen (se vidare utg.omr. 19).

Under programperioden har 752 miljoner kronor avsatts för stöd till kommersiell service och lokal serviceutveckling i landsbygdsprogrammet. Medlen används bl.a. för investeringsstöd till dagligvarubutiker och drivmedelsstationer och för att främja lokal serviceutveckling. Under 2016 har drygt 42 miljoner kronor beviljats i investeringsstöd till kommersiell service samt nära 29 miljoner kronor till projekt inom området lokal serviceutveckling. Det totala stödet till kommersiell service är finansierat från både utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och utgiftsområde 19 Regional tillväxt och uppgick till ca 140 miljoner kronor 2016 och ligger därmed på en historiskt hög nivå (se vidare utg.omr. 19).

Programmet för lokalt ledd utveckling

Sverige har 48 lokala utvecklingsområden (Leaderområden). Samtliga lokala utvecklingsgrupper har under 2016 påbörjat sitt arbete, men har kommit olika långt i genomförandet. Hela det förberedande stödet har betalats ut till de grupper som sökt om detta stöd. Under innevarande programperiod t.o.m. den 31 december 2016 har totalt 82,6 miljoner kronor av programmets medel betalats ut i stöd till projekt. Det motsvarar ett budgetutnyttjande om sex procent.

Analys och slutsatser

Av befolkningsstatistiken framgår att befolkningen i gruppen avlägsna landsbygdskommuner har ökat mellan 2014 och 2016 och att trenden visar en avtagande befolkningsminskning i mycket avlägsna landsbygdskommuner. En bidragande orsak till detta är immigrationen. Samtidigt som befolkningen i flera kommuner ökar är det ur ett landsbygds-perspektiv viktigt att se till hur befolkningen fördelar sig över hela kommunen då olika landsbygder har olika utmaningar. Regeringen bedömer att immigration kan innebära förbättrade möjligheter för landsbygdskommuner att få demografiskt underlag för kommersiell och offentlig service och för företag i kommunerna att finna tillräckligt marknadsunderlag. Det ställer samtidigt krav på aktivt integrationsarbete samt att kommuner arbetar med attraktiva livs- och boendemiljöer, för att få befolkningen att stanna kvar på orten.

Landsbygdsprogrammets åtgärder för att skapa jobb på landsbygden liksom de åtgärder som genomförs inom programmet för lokalt ledd utveckling är viktiga verktyg i arbetet med att ta vara på landsbygdens utmaningar och möjligheter för både kvinnor och män.

Regeringen anser att en god tillgänglighet till dagligvaror och drivmedel är en viktig förutsättning för att kvinnor och män ska kunna bo, verka och leva i alla delar av landet. Stödet till kommersiell service i gles- och landsbygder är därför av stor betydelse.

För jordbruket har innovationsstödet (EIP-Agri) överträffat målet för antalet innovationsgrupper som ska bildas under programperioden. Detta visar på att det finns idéer som kan utvecklas inom näringen. Det återstår att se om antalet projekt och utfallen av dessa kommer att infria förväntningarna på ökad innovationstakt inom jordbruket. Den lärande utvärderaren kopplad till innovationsstödet och EIP-Agri kommer att ha en viktig roll i att stödja implementeringen av denna nya åtgärd.

Landsbygdsprogrammets miljöåtgärder, dvs. arealbaserade ersättningar för miljö- och klimatåtgärder samt miljöinvesteringar och till dessa kopplade kompetensutvecklings- och rådgivningsinsatser, är i huvudsak likformigt utformade som i tidigare programperioder. Undantaget är miljöersättningen för skötsel av värdefulla natur- och kulturmiljöer i odlingsland-

skapet som är borttaget ur programmet. Dock syftar åtgärder för ett miljö- och klimatvänligt jordbruk till att ge förutsättningar för en rik biologisk mångfald och värdefull kulturmiljö. Miljöåtgärderna i landsbygdsprogrammet är av stor betydelse för måluppfyllelsen av flera miljö-kvalitetsmål. Regeringen följer det utvecklingsarbete som pågår kring ersättningsformer som syftar till en mer resultatbaserad utformning.

Tillgången till bredband är av stor betydelse för utvecklingen av landsbygden. Stöd till utbyggnad av bredband ges i enlighet med statsstödsregelverket i områden där det inte planeras ske utbyggnad på kommersiell grund. Det har fattats beslut om en stor del av budgeten till bredbandsinsatser och efterfrågan är fortsatt hög.

2.5.3 En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

I propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104) anges ett övergripande mål samt mål för tre strategiska områden utifrån vilka livsmedelspolitiken ska utformas fram till 2030.

De tre strategiska områdena är:

- Regler och villkor.
- Konsument och marknad.
- Kunskap och innovation.

Regeringen har även tagit fram en handlingsplan för livsmedelsstrategins genomförande åren 2017–2019. Handlingsplanen omfattar konkreta insatser för att uppnå strategins målsättningar i form av åtgärder och uppdrag.

Regeringen avser att regelbundet följa upp livsmedelsstrategin fram till 2030, dels genom en årlig redovisning, dels genom en regelbunden fördjupad utvärdering. Regeringen gav därför Jordbruksverket i uppdrag den 9 februari 2017 att löpande följa och utvärdera genomförandet av livsmedelsstrategin. Uppdraget ska slutredovisas den 31 oktober 2017. I uppdraget ingick att formulera relevanta indikatorer för uppföljning och utvärdering av livsmedelsstrategin. I denna budgetproposition används ett urval av de tidigare använda indikatorerna. En genomgripande översyn av indikatorer kommer att göras inför budgetpropositionen för 2019. Detta innebär att

indikatorerna kommer att utvecklas i takt med genomförandet av strategin.

Till och med 2019 har regeringen avsatt drygt en miljard kronor inom anslaget 1:15 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* och inom landsbygdsprogrammet för genomförandet av livsmedelsstrategin. I regeringen handlingsplan för livsmedelsstrategin identifieras ett fyrtiotal insatser som ska bidra till att målen för livsmedelsstrategin uppnås. Under det första halvåret 2017 har regeringen fattat beslut om åtgärder i fyra åtgärds paket. I det första åtgärds paketet fattade regeringen beslut om nio uppdrag för 58 miljoner kronor om bl.a. svensk fiskodling, digitalisering av djurskyddskontroll och uppdrag för att minska matsvinn. Det andra åtgärds paketet innehöll totalt 13 åtgärder för 115,7 miljoner kronor och riktade insatser gjordes bl.a. på svensk livsmedelsexport, satsningar och växtförädling och växtskydd samt utveckling av offentliga måltider. Det tredje åtgärds paketet innehöll totalt fyra åtgärder och omfattade 78 miljoner kronor, i denna gjordes riktade insatser för att stärka forskningen och öka innovationskraften inom den svenska livsmedelssektorn. I det fjärde åtgärds paketet fattade regeringen beslut om sex uppdrag för 38 miljoner kronor om bl.a. konkurrensen och digitala lösningar i livsmedelskedjan, rådgivning samt försöksverksamhet avseende djurhållningsmetoder.

Därutöver har regeringen gett Jordbruksverket i uppdrag att inrätta en samordningsfunktion för ekologiska livsmedel. Jordbruksverket ska även utarbeta en åtgärdsplan och etappmål för att nå de inriktningsmål som regeringen satt upp som innebär att 30 procent av den svenska jordbruksmarken ska utgöras av certifierad ekologisk jordbruksmark 2030 och att 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter 2030.

Regeringen avser att återkomma med redovisning av resultaten av de beslutade åtgärds paketerna efter att Jordbruksverkets rapport för uppföljning inkommit.

Regeringen beslutade även om ett antal uppdrag innan livsmedelsstrategin överlämnades till riksdagen. Till Upphandlingsmyndigheten lämnades ett uppdrag om att stärka kompetensen hos upphandlande myndigheter och enheter på området upphandling livsmedel och måltidstjänster och ett bidrag lämnades till Svenska

Köttföretagen AB för deras arbete med kontroll av antibiotikaresistenta bakterier (MRSA).

Regeringen har vidare gett Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i uppdrag att närmare analysera hur lagstiftningen för jordförvärv och arrende påverkar företagsutveckling i skogsbruks- och i jordbrukssektorerna ur ett regionalt och nationellt perspektiv.

Ett framgångsrikt genomförande av strategin förutsätter ett fortsatt engagemang från livsmedelskedjans aktörer. För att bistå detta samarbete har ett nationellt råd bildats som består av företrädare för berörda intressenter under ledning av landsbygdsministern.

Regler och villkor

Målet för det strategiska området Regler och villkor är:

- Att utformningen av regler och villkor ska stödja målet om en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja där produktionen ökar. Detta genom ändamålsenliga skatter och avgifter, regelförenklingar, administrativa lättnader och andra åtgärder för att stärka konkurrenskraften och lönsamheten.

Under denna rubrik redovisas resultat och bedömningar under följande underrubriker: Utvecklingen av jordbruket, Administration och förenkling, Stöd till jordbruket i norra Sverige, Miljö och klimat, Myndigheternas kontroll av djurskydd och livsmedel, Hållbar produktion och konsumtion, Hållbar animalieproduktion – djurhälsa och djurskydd, Fiskeripolitik och vattenbruk, Havs- och fiskeriprogrammet, Jakt- och viltförvaltning.

Till dess att det nya systemet för uppföljning av livsmedelsstrategin, inklusive nya indikatorer, är på plats innehåller redovisningen ett urval av de indikatorer som tidigare använts.

Utvecklingen av jordbruket

För att redovisa resultat och bedöma utvecklingen av jordbruket och bidra till målet för utgiftsområdet och det strategiska området regler och villkor används följande indikatorer:

- Sysselsättning i jordbruket.
- Antal jordbruksföretag.
- Strukturutveckling.
- Produktionsutveckling.

Landsbygdsprogrammet är ett centralt verktyg för att stärka jordbrukets konkurrenskraft (för resultat, se avsnitt 2.5.2). En öppnare marknad utan prisregleringar innebär en större prisvariation. Då politiken numera har liten inverkan på priserna utgår de tidigare redovisade tabellerna för avräknings- och produktionsmedelsindex. Priserna för mjölk återhämtade sig under hösten 2016 efter en långvarig nedgång sedan hösten 2014. Svenska priser på nötkött och gris har legat högre än tidigare år och högt i jämförelse med övriga Europa. Spannmålspriserna har varit låga under 2014–2016 på grund av stora skördar och ökade lager globalt sett.

Det genomsnittliga priset för åkermark har ökat med 8 procent mellan 2014 och 2015. De högsta genomsnittliga priserna återfinns i Götalands södra slättbygder med 202 700 kronor per hektar och de lägsta i Övre Norrland med 15 500 kronor per hektar för åker.

Tabell 2.8 Genomsnittliga priser på åkermark och bete

Tusental kronor per hektar

År	1995	2011	2013	2014	2015
Pris åker	12,3	61,6	58,8	67,4	72,5
Pris bete	4,3	21,4	20,6	25,6	27,1

Källa: Jordbruksverket, Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 38 SM 1601.

Priserna på arrende har ökat kontinuerligt sedan EU-inträdet 1995. Det finns dock regionala skillnader, i norra Sverige är gratisupplåtelse vanliga.

Tabell 2.9 Index för genomsnittliga arrendepriser på jordbruksmark

Index 1994=100

År	1995	2011	2013	2014	2015
Pris	102	202	205	210	215

Källa: Jordbruksverket, Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 39 SM 1701.

Antalet sysselsatta inom jordbruket under 2015 var 55 822 personer. Andelen kvinnor har sedan 2012 ökat något, från 24 till 25 procent.

Tabell 2.10 Antalet sysselsatta i Sverige inom jordbruket

Antal personer

År	2012	2013	2014	2015
Kvinnor	13 797	13 572	14 030	13 863
Män	43 686	43 152	43 060	41 959
Totalt	57 483	56 724	57 090	55 822

Källa: Statistiska centralbyrån (RAMS).

Antalet jordbruksföretag har minskat från 67 146 företag 2013 till 62 937 företag 2016, motsvarande 6 procent. Den största minskningen har skett i gruppen företag med husdjur. Antalet företag med mjölkkor har minskat från 4 042 företag 2013 till 3 900 företag 2016. I tabell 2.11 nedan visas det totala antalet jordbruksföretag och därefter hur stor andel av dessa som utgörs av heltidsföretag som kräver mer än 1 600 arbetstimmar per år.

Tabell 2.11 Antalet jordbruksföretag

Antal företag

År	2007	2010	2013	2016
Antal jordbruksföretag	72 609	71 091	67 146	62 937
– varav heltidsföretag	18 762	17 038	16 296	15 483
– varav företag med husdjur	22 601	20 687	19 679	17 817

Källa: Jordbruksverket, Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 35 SM 1701.

Tabell 2.12 Antalet nya jordbruksföretag

Antal nya jordbruksföretag

År	2007	2010	2013	2014	2015
Antal nya företag	1 374	946	1 032	1 202	1 245

Källa: Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser.

Jordbruksföretagen växer i storlek och utvecklingen illustreras nedan utifrån den genomsnittliga besättningsstorleken. Inom mjölk- och grisproduktion pågår i dag en tydlig struktur- och omvandling. I dag är genomsnittet i Sverige 85 mjölkkor per gård, där de minsta gårdarna har 10 kor och de största gårdarna har drygt 1 000 kor. Inom nöt- och lammuppfödning har en stor andel av företagen en relativt småskalig produktion.

Tabell 2.13 Genomsnittlig besättningsstorlek

Antal djur i genomsnitt

År	1995	2000	2005	2010	2015	2016
Mjölkkor	27	33	46	62	81	85
Kor för uppfödning av kalvar	9	12	14	16	18	19
Nötkreatur totalt	42	52	61	71	82	87
Tackor och baggar	20	25	29	32	32	32
Suggor och galtar	31	62	106	156	186	182
Slaktsvin	157	294	471	664	846	820

Källa: Jordbruksverket, Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 20 SM 1701.

Den tidigare redovisade tabellen med det genomsnittliga driftsresultatet för jordbruket, liksom tabellen med antal husdjur, har tagits bort. I stället visas i tabellen nedan producerad kvantitet animalieprodukter.

Tabell 2.14 Kvantitet animalieprodukter

Kvantitet tusen ton

År	1995	2005	2010	2015	2016
Invägd mjölk	3 243	3 163	2 862	2 933	2 862
Svin	309	275	263	233	233
Slaktkyckling exkl. kasserade	-	96	112	137	144
Nötkreatur	143	136	138	133	131
Får/inkl. lamm	3	4	5	5	5

Källa: Jordbruksverket, Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 48 SM 1704.

Den totala åkerarealen i Sverige var 2 579 000 hektar 2016. Det finns två huvudtyper av grödor i svensk växtodling, spannmål och vall (se tabell 2.15 nedan). Vallodling är omfattande i skogs- och mellanbygder, bl.a. för att många andra grödor har för svag lönsamhet för att odlas där. Vallodlingen är också dominerande på gårdar med nötkreatur och får. Spannmål odlas i slättbygder och även i skogs- och mellanbygder, men då ofta som foder till gårdens djur. Odlingen av baljväxter (som ingår i spannmålsarealen) ökade från 44 500 hektar 2014 till 65 700 hektar 2016, en trolig effekt av regelverket för förgröning inom den gemensamma jordbrukspolitiken. Exempel på grödor med högt förädlingsvärde är potatis, 24 000 hektar, och sockerbetor, 30 700 hektar. Odlingen av köksväxter, bär, frukt och prydnadsväxter omfattar ca 12 000 hektar, en areal som skapar hög omsättning per hektar och genererar sysselsättning. Dessutom finns 1,2 miljoner kvadratmeter växthusodling.

Tabell 2.15 Åkerarealen i Sverige

Tusen hektar

År	1995	2007	2013	2015	2016
Åkerareal totalt	2 668	2 648	2 604	2 590	2 579
Spannmålsareal	1 153	990	984	1 034	1 019
Raps och rybs	59	88	125	94	93
Vallareal	965	1 127	1 177	1 138	1 107
Träda	275	280	158	163	169

Källa: Jordbruksverket, Sveriges officiella statistik, statistiska meddelanden JO 10 SM 1601.

Av 2016 års gårdsstöd betalade Jordbruksverket ut 96 procent till lantbrukarna före årsskiftet. Jordbruksverket verkställde delutbetalningar på 90 procent till merparten lantbrukare i december 2016. Slututbetalningar genomfördes under andra kvartalet 2017.

Av direktstödet har nötkreatursstödet utgjort 13 procent av faktiskt utbetalt belopp, stöd till unga 1 procent och förgröningsstödet 30 procent. Resterande har utgjort gårdsstöd. Regeringen har inför kommande reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken analyserat och utvärderat nuvarande politik för att bedöma hur den gemensamma jordbrukspolitiken bör förändras.

Sommaren 2016 presenterade Europeiska kommissionen ett krispaket riktat främst till EU:s mjölkbönder. Sverige fick ca 65 miljoner kronor i exceptionellt anpassningsstöd där regeringen har valt att betala ut stöd till alla mjölkföretag som är anslutna till kvalitetsprogram.

För att stärka konkurrenskraften har riksdagen utifrån regeringens förslag i budgetpropositionen för 2016 beslutat om en höjning av kol-dioxidskattenedsättningen för dieselbränsle inom jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksverksamhet mellan 2016 och 2018 (se prop. 2015/16:1 utg.omr. 23, bet.2015/16:MJU2, rskr. 2015/16:110).

Denna höjning innebär att regeringen investerar ungefär 300 miljoner kronor per år i jord- och skogsbruket.

Branschernas initiativ inom nöt, handlingsplanerna gris och lamm samt mjölkproduktionen har lyft fram vikten av att bygga kostnadseffektiva. Detta var också en fråga som Konkurrenskraftsutredningen belyste i sitt slutbetänkande Attraktiv, innovativ och hållbar – strategi för en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring (SOU 2015:15) Det har resulterat i att Jordbruksverket har utlyst en byggtävling och att regeringen gett Jordbruksverket i uppdrag att göra en förstudie om hur kompetensutveckling inom byggnation kan utvecklas.

Regeringen har avsatt fortsatta medel för arbetet med att utveckla och säkra växtskyddsmedel för ett hållbart växtskydd för grödor som odlas i liten omfattning eller som har mindre användningsområden. Medlen går till Lantbrukarnas Riksförbunds projekt Minor uses. Projektet resulterade förra året i tolv ansökningar om utvidgat produktgodkännande och tio ansökningar om dispenser. Av de

utvidgade produktgodkännandena beviljades samtliga. Av dispensererna beviljades alla utom en.

Vidare har regeringen ändrat mandatet och gett utökade resurser till Växtskyddsrådets arbete. Regeringen har även avsatt medel för ett sekretariat kopplat till rådet. I och med denna satsning skapar regeringen bättre förutsättningar för en ökad dialog mellan de olika intressenterna. En viktig fråga som det nya växtskyddsrådet ska arbeta med är att öka kunskapen om de samhällsekonomiska effekterna och de övergripande effekterna som tillämpningen av växtskyddsmedelstiftningen medför.

Regeringen har fått gehör i förhandlingarna av de nya EU-förordningar för växtskydd och offentlig kontroll som kommer att börja tillämpas den 14 december 2019, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/2031 av den 26 oktober 2016 om skyddsåtgärder mot växtskadegörare respektive Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningar av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel. SLU har anvisats medel för att arbeta med riskvärdering gällande vissa växtskadegörare. Vidare har Jordbruksverket fått ett uppdrag att analysera och lämna förslag på ersättningssystem för dem som drabbas av vissa växtskadegörare.

När det gäller karantänskadegörare reglerade i växtskyddslagen (1972:318), dvs. sådana skadegörare som i huvudsak inte finns i EU men som, om de etableras och sprids, kan leda till stora ekonomiska, miljömässiga eller sociala konsekvenser, har tio fall påträffats inom landet under 2016, vilket är en tredjedel jämfört med året innan. Antalet fall av skadegörare som påträffades vid import har även de minskat och uppgick till 69 fall 2016, vilket motsvarar två tredjedelar av de fall som påträffades under 2015.

Regeringen har förstärkt insatser för nordisk växtförädling genom ett ökat stöd till offentligt privat partnerskap för växtförädling som bedrivs inom ramen för Nordiska ministerrådet.

Administration och förenkling i jordbruks- och livsmedelssektorn

Arbetet med förenkling av regelverk fortsätter. Jordbruksverket har under 2016 arbetat vidare med de synpunkter och förslag som framkommit under förenklingsresan och som resulterat i en

handlingsplan med 212 prioriterade punkter. Av dessa föll 148 förslag på Jordbruksverket som genomfört 108 (70 procent) av dessa. Exempel på genomförda förenklingar är att fler kontroller föranmäls och betesreglerna för nötkreatur har blivit enklare. Betesreglerna för nötkreatur ändrades i maj 2016 då dessa gjordes enklare och mer flexibla. För lantbrukaren innebär ändringarna att brukaren på ett bättre sätt kan ta hänsyn till rådande väderleksförhållanden för att planera betes- och utomhushållningen. De nya reglerna innebär också administrativa förenklingar för lantbrukaren. Vidare har en gemensam kundsupport för länsstyrelsen införts, samt ett webbforum för miljötillsyn. Ett kontinuerligt arbete med bemötande, klarspråk, samordning, dokumentation och rapportering pågår. En samlingsgrupp för förenkling av EU-regelverk har bildats. Jordbruksverket deltar också i dialog om förenkling inom ramen för handlingsplanerna mjölk, gris, nöt och lamm.

I september 2016 lade Europeiska kommissionen fram ett förslag på ändringar i ett antal förordningar, den s.k. Omnibusförordningen (KOM [2016] 605 slutlig). Sverige har i förhandlingarna drivit på för fortsatt förenkling av den gemensamma jordbrukspolitiken. Sverige har även tillsammans med de nordiska och baltiska länderna tagit fram förslag till förenklingar av den gemensamma jordbrukspolitiken (ST 7763 2017 INIT samt ST 7763 2017 INIT+ADD1).

För att effektivisera och förenkla handläggningen samt underlätta för brukarna har Jordbruksverket fortsatt arbetet med att införa elektroniska lösningar där så är möjligt. Inom processen för jordbrukarstöd har nyutvecklade it-system tillkommit. Under 2016 har Jordbruksverket avslutat delar av det utvecklingsarbete som sköts framåt under 2015, dock inte för samtliga stöd.

Jordbruksverket har under 2016 fortsatt arbetet med att utveckla styr- och uppföljningssystemet för EU-stöden i syfte att säkerställa en tidig och korrekt handläggning.

Jordbruksverket anvisades 21 miljoner kronor 2016 i ökat förvaltningsanslag för att komma till rätta med problemen inom stödhanteringen. Medlen har använts till utveckling av it-system och andra processer för att säkerställa en fungerande handläggning av EU-stöden.

Stöd till jordbruket i norra Sverige

För att redovisa resultat och bedöma hur konkurrenskraften i jordbruksföretag i norra Sverige utvecklas och bidra till målet för utgiftsområdet används följande indikator:

- Förändringar i antalet mjölkföretag i norra Sverige uppdelat på olika storleksklasser.

Därutöver används rapport 2017:8, Årlig utvärdering av det nationella stödet till norra Sverige som underlag.

Sverige får enligt Sveriges anslutningsfördrag lämna ett nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige. Summan utbetalt stöd uppgick 2016 till 308,90 miljoner kronor, vilket är en ökning jämfört med 2015.

Sedan 1 januari 2016 är stödområdet indelat i fem områden i stället för de tidigare fyra. För 2016–2019 tillfördes stödet ytterligare 14 miljoner kronor per år.

Det totala antalet företag som får del av det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige minskar kontinuerligt. Mjölkföretagen blir färre och med ökat antal mjölkkor per besättning. Mjölkproduktionen under 2011–2016 har varit relativt konstant, men lägre 2016 än 2015.

Miljö och klimat

För att redovisa resultat och bedöma hur utvecklingen av miljö- och klimatarbetet inom jordbruket bidrar till målet för utgiftsområdet och det strategiska området Regler och villkor används följande indikatorer:

- Förändringar i kväve- och fosforutnyttjandet i den svenska jordbrukssektorn.
- Utsläpp av ammoniak från jordbrukssektorn.
- Förändringar i hälso- och miljörisker vid användning av växtskyddsmedel.
- Utsläpp av växthusgaser från jordbruket.

En livskraftig och hållbar jordbruks- och trädgårdsproduktion bidrar till att nå flera av miljömålen och är en del i förvaltningen av landets naturresurser och kulturmiljöer.

Landsbygdsprogrammet innehåller ett stort antal åtgärder som syftar till att förbättra jordbrukets miljöprestanda. Åtgärderna, som riktas till aktiva jordbrukare, omfattar kompetensutveckling, investeringsstöd, ersättningar till jordbrukare för miljöåtgärder och möjligheter till projektstöd för innovationsarbete. Åtgärder

redovisas under avsnittet Landsbygdsprogrammet 2014–2020.

Livsmedelsproduktionen påverkar miljön och klimatet negativt men det finns också flera positiva samband. Ett exempel är att ökad nötköttsproduktion kan leda till fler betande djur och fler hävdade naturbetesmarker vilket ökar möjligheterna att nå miljömålet Ett rikt odlingslandskap. Även om det finns ett positivt samband avseende vissa miljömål finns det också negativa miljöeffekter. Ett exempel är att en ökad produktion kan leda till ökade utsläpp av ammoniak och växthusgaser samt till ökat växtnäringsläckage och fler föroreningar i mark och vatten om inte drivkraften bakom produktionsökningen är en effektivare hållbar resursanvändning.

Påverkan från övergödande ämnen i mark och vatten från samtliga sektorer beskrivs under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning.

Havs- och vattenmyndigheten (rapport 2016:12) redovisar att den totala beräknade belastningen av fosfor från svenska källor till omgivande hav var 3 330 ton 2014. Belastningen från jordbruket svarar för 34 procent. Det är inte möjligt att jämföra resultatet för 2014 med tidigare beräkningar för jordbruk eftersom det finns skillnader i beräkningsmetoderna. En beräkning utförd av SMED (Svenska MiljöEmissionsData, rapport 154) från 2014 indikerar att den totala belastningen av fosfor från svenska källor till omgivande hav minskat med 14 procent (450 ton) 1995–2011. Från jordbruket var motsvarande minskning 9 procent (90 ton). Belastningen av fosfor från jordbruket till Östersjöns största havsbassäng (Egentliga Östersjön) där ett fortsatt behov av minskad tillförsel finns, har dock varit oförändrad mellan 2000 och 2011. De nationella växtnäringsbalanser som beräknas av Statistiska centralbyrån (SCB) vart tredje år visar närmare en fördubblad effektivitet i fosfortyttjandet 1995–2013.

Den totala belastningen av kväve från svenska källor till omgivande hav uppskattades av SMED till 114 900 ton 2014. Belastningen från jordbruket svarade för 30 procent. Det är inte möjligt att jämföra resultatet med tidigare beräkningar eftersom, återigen, det är skillnader i beräkningsmetodik. En beräkning från 2014 indikerar att den totala belastningen av kväve från svenska källor till omgivande hav minskat med 11 procent (13 800 ton) från 1995 till 2011.

Minskningen från jordbruket var 7 procent (2 600 ton) under samma period. Belastningen av kväve från jordbruket till Egentliga Östersjön, där ett fortsatt behov av minskad tillförsel finns, har minskat med 3 procent (400 ton) mellan 2000 och 2011 enligt SMED (rapport 154). De nationella växtnäringsbalanserna som beräknas av SCB vart tredje år visar att kväveeffektiviteten har ökat 1995–2013.

Enligt statistik från Naturvårdsverket ökade utsläppen av ammoniak från jordbruket marginellt mellan 2014 och 2015 och ligger nu runt 52 000 ton. Mellan 1995 och 2015 har ammoniakavgången från jordbruket minskat med ca 7 procent. Beräkningarna innefattar en omräkning av hela tidsserien vilket ger ökad jämförbarhet över tid.

Kemikalieinspektionen publicerar årligen statistik över försålda kvantiteter av bekämpningsmedel. Baserat på försålda kvantiteter genomför sedan SCB en beräkning av det antal hektardoser som dessa räcker till. För att mäta trender i hälso- och miljörisker med växtskyddsmedel har en beräkningsmodell tagits fram som visar riskindikatorer, en för hälsorisker och en för miljörisker, för varje verksamt ämne som ingår i växtskyddsmedel. Försålda mängder växtskyddsmedel till jordbruket, inklusive frukt- och trädgårdsodling, minskade 2015 med 55 ton till 1 820 ton. Den största minskningen svarade ogräsmedel för där försäljningen minskade med 154 ton. Försäljningen av insektsmedel och tillväxtregulatorer var i stort sett oförändrad jämfört med 2014 samtidigt som mängden försålda svampmedel ökade.

Både antalet hektardoser och hälsoriskindex fortsätter att öka. Miljöriskindex har minskat mellan 2014 och 2015 efter att ha haft en tydlig uppgång under fyra år, en ökning som i stort sett följt ökningen i antal hektardoser. Minskningen mellan 2014 och 2015 beror på att försäljning av några ämnen med höga miljöriskpoäng, t.ex. MCPA och indoxacarb, har minskat.

Insatser inom jordbruket för att minska bidrag till klimatförändringarna består dels av att producera biomassa som kan användas för bioenergi och förnybara material, dels av att minska utsläpp av växthusgaser vid livsmedelsproduktionen.

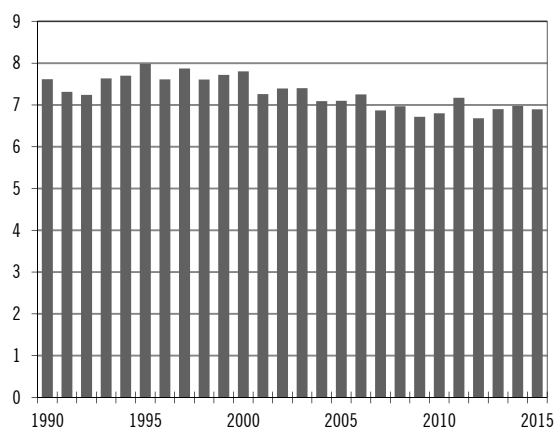
År 2015 uppgick jordbrukssektorns utsläpp av metan och lustgas till 6,9 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket motsvarar 12,5 procent av Sveriges totala växthusgasutsläpp. Utsläppen

av metan och lustgas från det svenska jordbruket har minskat över tid och 2015 var utsläppen knappt 10 procent lägre än 1990. Detta beror främst på en minskad djurhållning och minskad användning av mineralgödsel. Ökad produktivitet och resurseffektivitet inom jordbruket har inneburit att livsmedelsproduktionen inte har minskat i samma utsträckning som utsläppen. Klimatpåverkan per producerad enhet är därmed lägre än den var 1990.

De styrmedel som bidrar till att minska växthusgasutsläppen från jordbruket inkluderar lagstiftning om lagring och spridning av gödsel och åtgärder inom landsbygdsprogrammet, exempelvis investeringsstöd för att röta stallgödsel till biogas, miljöersättningar till fånggrödor och vallodling samt rådgivning inom projektet Greppa Näringen.

Diagram 2.2 Utsläpp av växthusgaser från jordbruket

Miljoner ton koldioxidkvevänter

Källa: Naturvårdsverket, 2017.

Metanreduceringsersättningen är ett tioårigt pilotprojekt (2014–2023) med syfte att ersätta biogasproducenter för den dubbla miljönytta som uppstår när biogas produceras från gödsel. För att förstärka stödet har regeringen höjt budgeten för ersättningen med 30 miljoner per år under perioden 2016–2019. Regeringen har även höjt ersättningen per kWh producerad biogas från högst 20 öre/kWh till högst 40 öre/kWh. År 2016 var det 51 anläggningar som tog del av ersättningen, samma antal som året innan. Den största andelen av den gödselbaserade biogasen används till fordonsgas och en mindre andel till el och värme. När det gäller övrig bioenergi från de gröna näringarna behandlas detta under avsnitt 2.5.4 Resultat skog.

Jordbruksverket har under 2016 tagit fram en handlingsplan med mål och åtgärder för myndighetens arbete med klimatanpassning inom jordbruks- och trädgårdssektorn. Syftet med handlingsplanen är att skapa förutsättningar för att myndigheten, även i ett förändrat klimat, kan uppfylla sitt uppdrag och sina målsättningar. Jordbruksverket har tilldelats medel för att under 2017 ta fram en metod för att med hjälp av indikatorer följa klimatförändringarnas effekter samt hur arbetet med anpassning fortskrider.

På uppdrag av regeringen har Jordbruksverket utrett om översvämmad jordbruksmark kan skyddas och avlasta utsatta bebyggda områden nedströms jordbruksmarken. Jordbruksverket anser att möjligheterna är begränsade men att det kan vara en lösning på lokala problem i enskilda fall.

Myndigheternas kontroll av djurskydd och livsmedel

För att redovisa resultat och bedöma hur myndigheternas kontroll utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Regler och villkor används följande indikatorer:

- Antalet djurskyddskontroller som länsstyrelserna har genomfört och hur stor andel av dessa som var genomförda utifrån riskvärdering.
- Andelen riskbaserade kontroller på livsmedels- och dricksvattenanläggningar.

Länsstyrelsernas kontrollverksamhet på djurskyddsområdet har minskat något jämfört med de tre föregående kontrollåren, vilket sannolikt kan förklaras av en viss osäkerhet om och vissa tillfälliga förändringar i anslagstilldelningen under 2015 och att ökade resurser har lagts på andra kontrollområden, framför allt på kontroller av foder och livsmedel. Under 2016 genomfördes ca 11 000 djurskyddskontroller och antalet beslut om föreläggande, omhändertagande och djurförbud uppgick till ca 2 000. Det av myndigheterna beslutade målet att det ska utföras lika många normalkontroller som anmälningskontroller uppfylldes för första gången för landet som helhet 2016. Hur olika länsstyrelser klarar att uppfylla detta och andra beslutade mål för djurskyddskontrollen varierar dock. Nästan hälften av de kontroller av anmälningsärenden som genomförs är utan anmärkning.

Tabell 2.16 Djurskyddskontrollen

Antal	2013	2014	2015	2016
Genomförda kontroller	12 692	12 820	11 875	10 899
Andel riskbaserade (%)	43	41	39	41
Beslut om förelägganden	1 302	1 215	1 312	1 151
Beslut om omhändertaganden	1 057	1 085	941	827
Beslut om djurförbud	207	210	279	244

Anm.: Sättet att beräkna antalet kontroller har justerats 2014 i jämförelse med tidigare år. För att kunna göra en jämförelse mellan åren har samma beräkningssätt tillämpats även för 2013. Tidigare inkluderade uppgifterna om genomförda kontroller även sådana kontroller som skett i samband med ansökningar om tillstånd enligt 16 § djurskyddslagen (1988:534) och vid ansökningar om tillstånd för offentlig förevisning. Dessa kontroller är inte inkluderade i årets redovisning.

Källa: Jordbruksverket.

Länsstyrelsernas förutsättningar och effektivitet i djurskyddskontrollarbetet skiljer sig relativt mycket åt mellan länen. Länsstyrelserna och Jordbruksverket arbetar fortsatt tillsammans med att vidareutveckla djurskyddskontrollen. Förstärkningen med sammanlagt 30 miljoner kronor fr.o.m. 2017 understödjer myndigheternas arbete (prop. 2016/17:1 utg.omr. 23, bet. 2016/17:FiU10, rskr. 2016/17:49).

I betänkandet om Ny djurskyddslag (SOU 2011:75) föreslås att en sekretessbrytande regel införs i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Riksdagen har i ett tillkännagivande (bet. 2016/17:KU15 punkt 3, rskr. 2016/17:243) framfört att en sekretessbrytande bestämmelse vid vanvård av djur bör införas, så att hälso- och sjukvårdspersonal och socialtjänsten får lämna uppgifter vidare om djurskyddsproblem till den berörda kontrollmyndigheten. Betänkandet bereds.

Livsmedel som sätts på marknaden ska vara säkra och följa lagstiftningens krav för att skydda människors hälsa och för att värna andra konsumentintressen. Livsmedelskontrollen är en viktig del i arbetet med att säkerställa detta. De krav som ställs på företagen ska vara likvärdiga över hela landet och kontrollen ska vara effektiv och ändamålsenlig.

Livsmedelsverket ansvarar för att leda, samordna och följa upp det arbete som görs av landets kontrollmyndigheter på livsmedelsområdet och är operativ kontrollmyndighet bl.a. när det gäller slakterier och vilthanteringsanläggningar. De kommunala kontrollmyndigheterna ansvarar för kontrollen av flera olika typer av verksamheter som hanterar livsmedel. Länsstyrelserna

ansvarar för den kontroll som utförs inom primärproduktionen av livsmedel.

Arbetet med utvecklingen av livsmedelskontrollen och med att uppnå en likvärdig och effektiv livsmedelskontroll fortskrider och framsteg har gjorts. Europeiska kommissionens uppföljande revision under 2016 visade bl.a. att majoriteten av de brister som tidigare identifierats hade åtgärdats. Samtidigt finns det enligt Livsmedelsverket fortfarande stora variationer i den kommunala livsmedelskontrollen i såväl kompetens, planering och genomförande som i uppföljning av kontrollen, något som 2016 års revisioner visat. Avgiftsfinansieringen brister också hos en del av kontrollmyndigheterna.

Det finns fortfarande kommunala kontrollmyndigheter som inte utför nödvändig livsmedelskontroll vilket starkt bidrar till att kontrollen inte är likvärdig över landet. Statskontoret fick därför i slutet av 2016 ett fördjupat uppdrag att analysera bl.a. vilka strukturella utmaningar dessa kommuner står inför. Statskontoret har lämnat förslag på åtgärder i en rapport som kommer att remitteras under hösten 2017. Livsmedelsverkets förtydligande av kontrollmyndigheternas ansvar för uppföljning och planering har tillkommit och förväntas få effekter på likvärdigheten. Det pågår också en rad aktiviteter hos de ansvariga myndigheterna för att öka likvärdigheten i de bedömningar som görs vid kontrollens genomförande.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen sin mening om frågor som rör livsmedelspolitik (bet. 2014/15:MJU3, punkt 1, 18 och 19 rskr. 2014/15:121).

Punkt 1 om livsmedelskontroll: Statskontoret har överlämnat den rapport om livsmedelskontroll som aviserades i skrivelse 2016/17:75 och regeringen avser att remissbehandla den.

Punkt 18 om att ge Livsmedelsverket ett särskilt uppdrag om att underlätta företagande i livsmedelssektorn: Utöver de åtgärder som redovisades i skr. 2016/17:75 har regeringen i propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104) gjort bedömningen att det är angeläget att berörda myndigheter beaktar företagets villkor i sitt arbete med att utforma och tillämpa regler och villkor.

Punkt 19 om att genomföra en kartläggning av vilka myndighetskontakter livsmedelsföretag måste ha på regional och kommunal nivå i syfte att på sikt kunna minska företagets regelbörda.

Utöver de åtgärder som redovisades i skr. 2016/17:75, förnyades 2017 överenskommelsen mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting om en närmare samverkan för ett enklare företagande med digital förvaltning. Arbetet inriktas mot regeltunga branscher med omfattande myndighetskontakter och sträcker sig över perioden 2017–2019. Vidare beslutade regeringen den 13 juli 2017 att uppdraga åt Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Tillväxtverket att utveckla digitala tjänster som bidrar till förenklad information, guidning och service för företag i livsmedelskedjan. I uppdraget ingår bland annat att belysa vilka branscher i livsmedelskedjan som har de mest omfattande kraven på myndighetskontakter på statlig, regional och lokal nivå. Uppdraget ska slutredovisas den 28 februari 2020. Regeringen anser att riksdagens tillkännagivande har tillmötesgått. Tillkännagivandet i punkt 19 är därmed slutbehandlat.

Resultaten från livsmedelskontrollen kan utläsas från de rapporter som kontrollmyndigheterna årligen levererar till Livsmedelsverket. Detta material visar bl.a. att antalet offentliga livsmedelskontroller minskade med ca 1 500 mellan 2014 och 2015 men är fortfarande högre än året dessförinnan. Av anläggningarna med högst risk kontrollerades 95 procent under 2015 vilket motsvarar resultatet från föregående år. Andelen av kontrollmyndigheterna som kontrollerar mer än 90 procent av livsmedelsanläggningarna i de högsta riskklasserna ökar fortsatt. Av dricksvattenanläggningarna kontrollerades 77 procent av dem med högst risk, vilket är en minskning från föregående år då 84 procent kontrollerades. Andelen av kontrollmyndigheterna som kontrollerar mer än 90 procent av dricksvattenanläggningarna i de högsta riskklasserna har också minskat sedan föregående rapportering.

Det totala antalet kontroller av primärproducenter av livsmedel ökade med 23 procent från 2014 till 2015 och de riskbaserade kontrollerna ökade också under perioden vilket är en förändring i positiv riktning. Antalet registrerade primärproducenter av livsmedel har fortsatt att öka under 2016 vilket också förbättrar möjligheterna för att kontrollen i primärproduktionen ska kunna bli mer riskbaserad framöver.

Under 2016 lanserade Livsmedelsverket ett webbaserat verktyg för stödande och styrande information riktad till livsmedelskontrollen. Detta verktyg kommer att följas upp med en

applikation som gör att Livsmedelsverkets operativa kontroll kommer att kunna administreras helt i mobiltelefoner.

Tabell 2.17 Ledning och samordning av livsmedelskontrollen

	2014	2015	2016
Länsmöten, chefslänsmöten, chefsmöten	19	36	52
Telefonfrågor från kontrollmyndigheter	1 247	816	477
Vägledning och kontrollhandböcker	6	9 ¹	7
Utbildningar/e-utbildningar/ utbildningstillfällen/ Deltagare	9/0/30/ 1 301	7/0/13/ 489	6/2/13/ 543 ²
Revisioner utförda av Livsmedelsverket	25 ¹	40 ¹	18

¹ Uppgiften har korrigerats av Livsmedelsverket sedan 2015.

² Varav 342 kvinnor och 201 män.

Källa: Livsmedelsverkets årsredovisning 2016.

Tabell 2.18 Kontrollmyndigheternas riskbaserade kontroll, kontroll utförd på livsmedelsanläggningar i högsta riskklass

Resultatindikator	2014 ¹		2015 ¹	
	Andel kontrollerade anläggningar i högsta riskklass	Andel kontrollmyndigheter	Andel kontrollerade anläggningar i högsta riskklass	Andel kontrollmyndigheter
0–50 %		4		4
51–80 %		10		9
81–90 %		12		10
91–100 %		74		77
Totalt		100		100

¹ Data rensad av Livsmedelsverket sedan 2015.

Källa: Livsmedelsverkets årsredovisning 2016.

Tabell 2.19 Kontrollmyndigheternas riskbaserade kontroll, kontroll utförd på dricksvattenanläggningar i högsta riskklass

Resultatindikator	2014 ¹		2015 ¹	
	Andel kontrollerade anläggningar i högsta riskklass	Andel kontrollmyndigheter	Andel kontrollerade anläggningar i högsta riskklass	Andel kontrollmyndigheter
0–50 %		18		24
51–80 %		0		2
81–90 %		0		0
91–100 %		82		74
Totalt		100		100

¹ Data rensad av Livsmedelsverket sedan 2015.

Källa: Livsmedelsverkets årsredovisning 2016.

Livsmedelsverket tilldelades för 2016 särskilda anslagsmedel om drygt 106 miljoner kronor för att sätta ned kontrollavgifterna för slakterier och vilthanteringsanläggningar. Medlen medgav att avgifterna för slakterier och vilthanteringsanläggningar med en planerad slakt under 200 ton per år kunde sättas ned till EU:s miniminivå.

För slakterier med en planerad slakt på över 200 ton per år ledde nedsättningen till en nivå motsvarande 1,365 av miniminivån. Närmare 14 miljarder kronor av medlen för att sänka kostnaderna för köttkontroll, är specifikt riktade till mindre slakterier och till vilthanteringsanläggningar. Antalet aktiva små slakterier och vilthanteringsanläggningar fortsätter att öka.

Under året initierades en översyn av nuvarande straffrättsliga reglering på livsmedelsområdet och närliggande områden, där frågor om t.ex. återinförande av fängelsestraff i livsmedelslagen men även införande av sanktionsavgifter ses över. En promemoria med förslag på effektivare åtgärder mot överträdelser av lagstiftningen för livsmedelskedjan har remitterats.

Inom ramen för Livsmedelsverkets arbete med att motverka livsmedelsfusk har nära hälften av landets livsmedelsinspektörer utbildats i att bli bättre på att upptäcka fusk. Svenska kontrollmyndigheter upptäcker numera flera fall av fusk. Under 2016 har Livsmedelsverket bistått svenska kontrollmyndigheter med samordning och stöd i ett sextiototal ärenden om livsmedelsfusk och sammantaget har 14 åtalansmälningar gjorts inom detta område. Antalet ligger på ungefär samma nivå som året innan, men kommunerna anmäler något fler än innan. Livsmedelsverket arbetar även med att utveckla ändamålsenliga och ackrediterade analysmetoder för att upptäcka livsmedelsfusk och förfalskningar av livsmedel.

Hållbar produktion och konsumtion

Regeringen har 2016 uppdragit åt Livsmedelsverket att tillsammans med Jordbruksverket och Naturvårdsverket under tre år arbeta vidare med svinnreducerande åtgärder för att minska matsvinnet i hela livsmedelskedjan. I ett första steg ska en handlingsplan för hur Sverige långsiktigt ska arbeta med svinnreducerande åtgärder tas fram under 2018.

Hållbar animalieproduktion – djurskydd och djurhälsa

För att redovisa resultat och bedöma hur arbetet för att uppnå en hållbar animalieproduktion utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Regler och villkor används följande indikatorer:

- Antalet utbrott av smittsamma djursjukdomar och antibiotikaresistens i djurhållning.

- Antal utbrott av salmonella.
- Försäljning av antibiotika till djur.

Sverige är det land i EU som använder minst antibiotika till djur och trenden är nedåtgående (16,4 ton 2005 och 14,1 ton 2010). Försäljningen av antibiotika ökade dock något 2015, från 10,3 ton 2014 till 10,5 ton 2015, men uppgången kan bero på redovisningstekniska orsaker, t.ex. mer fullständiga uppgifter. Nivån ligger under 2013 års nivå. Även användningen av antibiotika till djur som är särskilt värdefull inom humanmedicinen minskar. Sverige har en god antibiotikaresistenssituation. Myndigheterna arbetar tillsammans och med andra organisationer för att minska användningen av antibiotika och begränsa antibiotikaresistensen. Sverige har fortsatt att sprida och få gehör för synsättet om vikten av hållbara djurhållningssystem för att minska behovet av antibiotika till djur. Sverige driver också på i det internationella arbetet för djurhälsa, djurskydd och veterinär folkhälsa genom framtagande och utveckling av Världsgesamheten för djurhälsas standarder och rekommendationer, vilket har lett till en ökad förståelse för betydelsen av förebyggande åtgärder för god djurhälsa och därmed minskat behov av antibiotika. Antibiotikaresistens behandlas även inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Vidare har Sverige varit drivande och bidragit till att samarbete om minskad användning av antibiotika i djurproduktionen förhandlas i EU:s bilaterala frihandelsavtal med USA, Mercosur (Brasilien, Argentina, Uruguay och Paraguay), Mexiko, Indonesien och Filippinerna.

Tre större utbrott av allvarliga smittsamma sjukdomar har drabbat Sverige 2016. Ett mjältbrandsutbrott drabbade flera gårdar med nötkreatur. Även enstaka hästar, får och älgar smittades. Utbrottet var större än tidigare utbrott. Newcastle-sjukan drabbade en besättning av tamfåglar, fågelinfluensa drabbade tamfåglar och vilda fåglar. Bekämpningsarbetet har gått bra, mycket tack vare den goda beredskap som finns hos myndigheterna. I övrigt har utbrotten varit få.

Fynden av salmonella hos livsmedelsproducerande djur var få under 2016.

Tabell 2.20 Påvisad infektion med salmonella i djurbesättningar och anläggningar

Salmonella påvisad i besättning	2012	2013	2014	2015	2016
Nötkreatur	5	15	9	6	1
Svin	2	0	0	1	0
Häst	0	0	0	2	0
Broiler	1	1	3	14	10
Värphöns	2	7	2	2	4
Kalkon	0	0	0	0	0
Gäss, ankor, struts	3	0	2	1	1
Totalt	13	23	16	26	16

Källa: Statens veterinärmedicinska anstalt, årsredovisning 2016.

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har tagit fram en handlingsplan för anpassning till ett förändrat klimat. Handlingsplanen ligger väl i linje med SVA:s ordinarie uppdrag att bättre förstå klimat känsliga smittämners uppkomst och spridningsmönster samt att övervaka och bekämpa förekomst och spridning.

Sverige verkar för ett stärkt djurskydd inom EU, inte minst genom det pågående samarbetet om djurskyddsfrågor med Danmark, Nederländerna, Tyskland och Belgien. Samarbetet har bl.a. resulterat i att Europeiska kommissionen under våren 2017 inrättat en EU-plattform för djurskydd. Kommissionen har angett djurtransporter som en av de prioriterade frågorna i plattformen. Riksdagen har i ett tillkännagivande (bet. 2010/11: MJU20 punkt 11, rskr. 2010/11:231) framfört att regeringen, nationellt och inom EU, bör ta initiativ i det fortsatta arbetet med att förkorta djurtransporterna. Utöver vad som tidigare har redovisats i skr. 2016/17:75, har en utredning av om det är lämpligt att införa sanktionsavgifter som ett komplement till straffrättsliga sanktioner på djurskyddsområdet tagits fram (Ds 2017:5 Effektivare sanktioner i livsmedelkedjan m.m.). Promemorian har remissbehandlats under våren 2017. Ärendet bereds vidare.

Regeringen har också initierat ett förstärkt nationellt samarbete på djurskyddsområdet i syfte att kraftsamla inför arbetet inom EU-plattformen. Samarbetet involverar berörda aktörer från myndigheter, akademi, näringen och organisationer som på olika sätt är aktiva på EU-arenan.

På Jordbruksverket har det inrättats ett kompetenscentrum för 3R-frågor. Med 3R avses åtgärder som syftar till att ersätta, begränsa och förfina användningen av försöksdjur. En rad

aktörer såsom myndigheter, universitet och högskolor, forskningsfinansiärer och organisationer är berörda av 3R-frågor. De berörda myndigheterna har på uppdrag av regeringen och i samarbete med Jordbruksverkets kompetenscentrum tagit fram strategier för sitt arbete med 3R.

Regeringen har uppdragit åt SLU att inrätta ett vetenskapligt råd för djurskyddsfrågor. Rådet är en åtgärd inom livsmedelsstrategin (prop. 2016/17:104). Det vetenskapliga rådet ska ha till huvudsaklig uppgift att vara ett stöd i regel- och föreskriftsarbetet på djurskyddsområdet.

Utveckling av fiskeripolitiken, fiskerinäringen och vattenbruket

För att redovisa resultat och bedöma hur fiskeripolitiken, fiskerinäringen och vattenbruket utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området regler och villkor används följande indikatorer:

- Biologisk status för fiskbestånd.
- Svenska yrkesfiskets förädlingsvärde.

Tidigare använda indikatorer om antal bestånd under förvaltningsplaner och överskridande av fiskekvoter och kvotutnyttjande bedöms inte relevanta då de är relativt konstanta.

I det policymeddelande om fiskemöjligheter (totalt tillåten fångstmängd TAC och kvoter) och måluppfyllnad för den gemensamma fiskeripolitiken som Europeiska kommissionen presenterar varje år skriver kommissionen att framsteg görs för att uppnå ett hållbart fiske och att vetenskaplig data från 2015 visar att 59 procent av de undersökta bestånden i Nordostatlanten fiskas i enlighet med maximal hållbar avkastning (MSY), jämfört med 52 procent året innan. Antalet fiskemöjligheter (totalt tillåtna fångstmängder) som fastställdes i enlighet med MSY 2017 motsvarar 61 procent av alla fångster i Nordostatlanten. Biomassan i haven har också ökat, enligt meddelandet, liksom de ekonomiska vinsterna för EU:s fiskeflottor.

Arbetet med att successivt genomföra den gemensamma fiskeripolitiken har prioriterats i syfte att uppnå målsättningarna om ett långsiktigt hållbart fiske, tillämpning av en ekosystemansats i fisket och förenlighet med unionens miljöpolitik.

Inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken fastställer EU årligen fiskemöjligheter (TAC och kvoter) för nästkommande år. Sommaren 2016 trädde en ny flerårig plan för

bestånden av torsk, sill och skarpsill i Östersjön i kraft. Det var således första gången denna plan tillämpades när kvoterna i Östersjön fastställdes för fiskeåret 2017. Rådets beslut innebar, i enlighet med Östersjöplanen, en väsentlig minskning av TAC för torsk i såväl västra Östersjön om 56 procent, som för torsk i östra Östersjön om 25 procent. Utöver att reglera TAC innebar beslutet även ytterligare kompletterande bevarandeåtgärder för torsk i västra Östersjön. I syfte att ytterligare öka skyddet av västlig torsk förlängdes den nuvarande stängningen under lekperioden från sex till åtta veckor och för första gången reglerades även fritidsfiske på torsk i västra Östersjön på EU-nivå. Fastställandet av TAC för både sill och skarpsill innebar att Östersjöplanen tillämpades. TAC för lax i Östersjön fastställdes på en försiktigare nivå än den som kommissionen föreslagit i syfte att skydda de laxbestånd som är svaga.

Fiskemöjligheterna för Västerhavet omfattar ett stort antal kvoter, dels EU-interna, dels de som härrör från regionala fiskeriförvaltningsorganisationer eller genom avtal med tredje länder. Under hösten 2016 fastställdes fiskemöjligheterna för 2017 på nivåer som innebär steg mot att uppnå målsättningen i den gemensamma fiskeripolitiken om att MSY-målet ska uppfyllas senast 2020. För 2017 fastställdes 44 kvoter i enlighet med MSY jämfört med 36 kvoter 2016. Beslutet innebär också att målsättningen i den gemensamma fiskeripolitiken om att landningskyldighet ska införas gradvis fram till 2019 följs, då landningskyldighet infördes för ytterligare ett antal fisken för 2017.

Under året har även EU:s regelverk utvecklats avseende medlemsstaternas skyldigheter att samla in data inom fiskesektorn som grund för vetenskaplig rådgivning. Insamling av data är bl.a. nödvändig för att kunna bedöma fiskbeståndens tillstånd, lönsamheten inom olika näringssegment samt fiskets och vattenbrukets effekter på ekosystemet. Data behövs också för att kunna utvärdera effekterna av EU:s fiskeripolitik.

Under 2016 har även arbetet med fiskereglerande åtgärder i marina skyddade områden intensifierats i flera medlemsländer inom EU. Den gemensamma rekommendation som Sverige, tillsammans med Danmark och Tyskland, lämnat in om bevarandeåtgärder för det skyddade marina området Bratten har fastställts av kommissionen.

Havs- och vattenmyndigheten har ansvar för svensk fiskerikontroll vilket innebär att kontrollera den fisk som fångas, landas, importeras, exporteras, transporteras och säljs i Sverige. Verksamheten genomförs i nära samarbete med Kustbevakningen som ansvarar för fiskerikontrollen till sjöss, samt med Tullverket, Transportstyrelsen, Polismyndigheten och länsstyrelserna. Havs- och vattenmyndighetens kostnad för fiskerikontrollen var 2016 ca 50 miljoner kronor.

Under 2016 har fiskerikontrollen genomgått en förändring som innebär att verksamheten nu bedrivs utifrån ett riskbaserat arbetssätt. Det innebär att fokus är på de delar av fisket där myndigheten bedömer att risken för överträdelser är störst. Uppföljningen av det första årets arbete visar på positiva resultat. Myndigheten har också ökat samordningen av kontrollresurserna i tid och rum för en mer effektiv kontroll.

Under året stoppade Havs- och vattenmyndigheten fisket på tre kvoter. Detta är färre än tidigare år och kvotutnyttjandet har fortsatt varit högt. Måluppfyllelsen för 2016 var därmed god då målsättningen i kvotuppföljningen mäts utifrån att inga kvoter ska överskridas och att de ska nyttjas fullt ut.

Nationellt har Havs- och vattenmyndigheten infört ett nytt system för att fördela fiskemöjligheter i demersalt fiske (fiske efter bottenlevande arter), som syftar till att underlätta genomförandet av landningsskyldigheten, från 1 den januari 2017. Det nya systemet baseras, med vissa undantag, på årsvis individuellt fördelade fiskemöjligheter som tillfälligt kan överlåtas under året.

Regeringen höll i september 2016 ett samråd med yrkesfiskets organisationer, beredningsindustrin och vissa kustlän om systemet med överlåtbara fiskerättigheter i det pelagiska fisket, dvs. fiske efter sill, skarpsill, makrill och tobis. Yrkesfiskets organisationer lyfte fram fördelarna med systemet som de anser fungerar väl. Vid samrådet framkom dock ett antal synpunkter på hanteringen av kustkvoter och regionala kvoter.

Det svenska yrkesfisket i havet styrs i stor utsträckning av de fångstkvoter som fastställts utifrån beståndssituationen, vilket gör att volymerna varierar mellan åren. Under de senaste tio åren har fångstvolymerna minskat med 15 procent. Under 2016 ökade dock värdet på den totala fångsten från det marina fisket med drygt 9 procent jämfört med föregående år, samtidigt

som den totala fångstvolymen minskade med ca 3 procent. Det pelagiska fisket, huvudsakligen sill eller strömming, makrill, skarpsill och tobis, dominerar den landade fångsten sett till volym. Värdemässigt uppgick dess andel till ca 45 procent under 2016. Andra värdemässigt viktiga arter för det svenska fisket är nordhavsräka, havskräfta och torsk. Priset på den svenska landade fångsten sätts huvudsakligen utifrån världsmarknadspriset, men påverkas även av konsumentbeteende och kvalitetsskillnader.

Det fanns 1 255 fartyg i januari 2016, varav 281 inaktiva, vilket är en minskning av totalt antal fiskefartyg med 17 procent jämfört med 2008. Antalet anställda (heltidsekvivalenter) minskade med ca 30 procent under samma period och uppgick till 791 stycken 2016. Det totala förädlingsvärdet har fortsatt att öka och uppgick 2016 till 635 miljoner kronor. Utvecklingen av förädlingsvärdet skiljer sig dock markant åt mellan olika fisken.

Fiskberedningsindustrin är en stor användare av den fångade och odlade fisken och under 2014 (senast tillgängliga år) fanns det i Sverige 350 företag som hade fiskberedning som antingen primär eller sekundär verksamhet. Mellan 2008 och 2014 ökade omsättningen för dessa företag med 18 procent och uppgick till 6 709 miljoner kronor under 2014. Beredningsindustrins ekonomiska utveckling är starkt beroende av priserna på råvaror, som uppgår till ca 60 procent av de totala driftskostnaderna.

I syfte att främja det småskaliga kustfisket och möjligheterna till ökad lönsamhet har Havs- och vattenmyndigheten, inom ramen för sitt mandat, infört ett antal regler. Den förenklade möjligheten att byta tillståndsinnehavare har under 2016 nyttjats i 33 fall, medan möjligheten till nyetablering i torskfiske i Östersjön med passiva redskap rönt litet intresse. Möjligheten inom räkfisket att tillfälligt omfördela fångstmängder mellan fartyg under en tvåmånadersperiod har inneburit att fisket kunnat bedrivas mer effektivt under året vilket minskat antalet fiskeresor jämfört med tidigare år.

Vattenbruksnäringen i Sverige är geografiskt spridd och finns i dag i ungefär hundra kommuner. Den vanligaste odlingsformen för matfisk i Sverige är öppna nätkassar och de flesta matfiskodlingarna finns i sötvatten. Successivt har matfiskodlingen flyttat till regleringsmagasin och norra ostkusten. Tidigare låg merparten av odlingen på södra ostkusten samt på syd- och

västkusten. Utvecklingen är ett resultat av att det är olämpligt med konventionell fiskodling i områden med redan hög näringsbelastning och där det finns skyddsvärda vilda bestånd. Därför ges vanligtvis heller inga nya tillstånd till den typen av odling i de områdena. Under de senaste åren har odlingsvolymerna i de reglerade norrlandsälvarna mångdubblats. Senare år har produktionen ökat på land i s.k. recirkulerande vattenbruk.

Sedan 2012 har den totala vattenbruksproduktionen minskat, från ca 12 500 ton hel färskvikt till ca 10 700 ton per år. Nedgången beror bl.a. på vattentemperaturer, försäljning och avveckling av anläggningar. I dagsläget finns dock flera ansökningar om ökade tillstånd samt nya odlingsstillstånd hos länsstyrelserna för prövning. Regnbåge står för ca 85 procent av den totala produktionen. Försäljningsvärdet 2015 har minskat något jämfört med 2014. För sättfisk och sättkräftor har såväl produktion som värde minskat något 2015.

Det har vidtagits ett flertal åtgärder de senaste åren för att stärka vattenbrukets utveckling i Sverige. Jordbruksverkets handlingsplan för utveckling av svenskt vattenbruk innehåller konkreta åtgärder som syftar till att bidra till en långsiktig hållbar utveckling av vattenbruksnäringen runt om i Sverige. I början av 2017 beslutade regeringen om ytterligare satsningar på svenskt vattenbruk, bl.a. finansiering av genomförandet av handlingsplanen, genom livsmedelsstrategin.

Tabell 2.21 Produktion, försäljningsvärde, antalet odlingar och antalet sysselsatta i vattenbruk

	2015	2014	2013	2012	2011
Produktion (ton)					
– Matfisk	10 752	12 899	13 366	13 757	13 441
– Sättfisk	1 073	1 131	1 016	1 047	1 047
Försäljningsvärde (mnkr. löp)					
– Matfisk	344,6	369,8	357,4	340,0	327,5
– Sättfisk	78,9	89,1	78,2	82,7	76,9
Antal odlingar¹					
– Matfisk	103	109	118	122	126
– Sättfisk	118	133	123	132	150
Antal sysselsatta					
– Kvinnor	75	66	66	53	49
– Män	336	345	354	317	343

¹ Odlingar med kombinationsmöjligheter kan ingå i båda kategorierna.
Anm.: Matkräftor och blötdjur ingår i matfisk och sättkräftor ingår i sättfisk.
Källa: Statistiska centralbyrån.

Havs- och fiskeriprogrammet

För att redovisa resultat och bedöma hur havs- och fiskeriprogrammet bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området regler och villkor kommer följande indikatorer och bedömningsgrunder att användas:

- Förändring av önskade fångster.
- Förändrad vattenbruksproduktion.
- Antal projekt inom datainsamling och kontroll.
- Antal genomförandeprojekt inom lokalt ledd utveckling.
- Antal projekt inom saluföring och beredning.
- Förändrad täckning av skyddade områden.
- Utvärderingar i enlighet med EU:s regelverk. För programperioden 2014–2020 ingår en förhandsutvärdering, två fördjupade årsrapporter (2017 och 2019), en slutrapport 2020 och en slututvärdering som ska redovisas 2024. Dessutom genomför utvärderingssekretariatet vid Jordbruksverket löpande egna utredningar och uppföljningar.

Havs- och fiskeriprogrammet startades i november 2015. Hitintills har 237 ansökningar beviljats stöd, vilket motsvarar ca 351 miljoner kronor. Även om det finns en del ansökningar som har beviljats stöd har dessa åtgärder ännu inte slutförts av stödmottagarna varför konkreta resultat ännu inte kan redovisas. Dock kan en analys av de uppgifter som finns med i ansökningarna ge en fingervisning om förväntat resultat, se avsnittet analys och slutsatser.

Jakt- och viltförvaltning

För att redovisa resultat och bedöma hur jakt- och viltförvaltning utvecklas och bidrar till målet för utgiftsområdet har det tidigare använts indikatorer för viltstammarnas utveckling (exkl. rovdjur), omfattning av viltskador samt antal viltolyckor i trafiken. Regeringen avser återkomma om indikatorer.

Naturvårdsverkets arbete inom ramen för strategin för svensk viltförvaltning kommer successivt att bidra till och ge underlag för en utveckling av svensk viltförvaltning. Utgångspunkten är viltets värde i bred bemärkelse: naturupplevelser och besöksnäring, jakt, tillgång

till viltkött, ny företagsamhet, bevarande av biologisk mångfald och samexistens med andra landsbygdsnäringar. Den vidgade ansatsen främjar och understödjer satsningar inom såväl livsmedelsstrategin som landsbygdspolitiken. Under 2016 har Naturvårdsverket genomfört en bred informationssatsning om den nya viltstrategin då det är helt avgörande att samtliga aktörer inom viltförvaltningen, länsstyrelser, jägarorganisationer och markägare, arbetar i samma riktning. I strategin ingår också aktiv kunskaps-spridning av olika forskningsresultat med relevans för den praktiska förvaltningen, exempelvis om effekter av utfodring av vilt, vilket varit fokus från Naturvårdsverket under 2016. Även Jägarnas Riksförbund och Svenska Jägareförbundet bidrar med kunskaps-spridning i frågor om praktisk viltförvaltning.

Arbetet med avskjutning av vildsvin har fortsatt genom information och utbildning av jägarkåren. Jaktsäsongen 2015/16 sköts det nära 100 000 djur, jämfört med närmare 90 000 djur 2014/15. Sedan den exponentiella tillväxten bröts 2012/13 har stammen hållits relativt konstant men utbredningsområdet ökar.

Tre tillkännagivanden från riksdagen avser kameraövervakning av vilt (bet. 2014/15:JuU15, punkt 9, rskr. 2014/15:139, bet. 2016/17:MJU4, punkt 3, rskr. 2016/17:26, och bet. 2016/17:MJU4, punkt 3, rskr. 2016/17:27). I tilläggsdirektiv (dir. 2016:549) till Utredningen om kameraövervakning – brottsbekämpning och integritetsskydd (Ju 2015:14) gavs i uppdrag att analysera hur en anpassning av kameraövervakningslagen till EU:s nya dataskyddsreglering förhåller sig till Jaktlagsutredningens förslag om kameraövervakning av viltsvinsätlar. Utredningen lämnade sitt betänkande i juni 2017. Betänkandet har remitterats. Regeringen kommer att ta ställning till förslagen när remissvaren inkommit.

För andra arter av vilt, såsom rådjur, älg, kron- och dovhjort, säl samt gäss, kan man generellt se att stammarna är stabila eller ökande. Detta kan dock variera såväl lokalt som regionalt och i vissa fall kan för täta och/eller stora stammar orsaka betydande problem med skador på både skog och gröda samt orsaka trafikolyckor. Ersättning för skador kan erhållas från anslaget 1:7 *Ersättning för viltskador m.m.* inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

De senaste åren har det totala antalet trafikolyckor med vilt varit relativt oförändrat. Under

2016 har antalet viltolyckor dock ökat kraftigt, från totalt ca 49 000 olyckor under 2015 till drygt 60 000 olyckor. Det är olyckor med klöv-vilt som står för ökningen. Huvudsakligen avser det olyckor med rådjur, där ökningen är ca 8 000 olyckor, och för älg, där ökningen är ca 1 000 olyckor, men även olyckor med hjort och vildsvin har ökat. Under 2016 utbetalades 41,7 miljoner kronor från viltvårdsfonden i ersättning för Polismyndighetens eftersökskostnader. Det är Trafikverket som slutligen belastas av dessa kostnader (prop. 2008/09:191, bet 2008/09:MJU3, rskr. 2009/10:25).

För att förbättra möjligheterna att balansera jaktrycket på småviltstammarna, har regeringen beslutat om ändrade villkor för upplåtelse av småviltsjakt på statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen. Ändringen trädde i kraft den 1 april 2017 och gäller fr.o.m. jaktåret 2017/18.

Regeringen har även vidtagit åtgärder för att utveckla en snabbare, effektivare och mer likvärdig beslutsprocess i ärenden om jakt efter arter som skyddas av art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Överklaganden av beslut om jakt efter stora rovdjur prövas numera av Förvaltningsrätten i Luleå, som gjorts till specialdomstol för dessa typer av mål. Under året infördes också skyndsamhetskrav vid handläggningen av mål om jakt på stora rovdjur. För att eventuella överklaganden om licensjakt på varg ska kunna överprövas innan jakttiden startar har regeringen infört en bestämmelse om att dessa beslut som huvudregel får fattas senast den 1 oktober.

Analys och slutsatser

Jordbruket

Det svenska jordbruket agerar på en allt mer internationellt konkurrensutsatt marknad. Sverige har jämförelsevis höga arbetskraftskostnader. Investeringar i effektivitet, produktivitet och innovation är nödvändigt för att trygga och öka tillväxten. För att jordbruksnäringen ska vara framgångsrik och potentialen kunna tillvaratas krävs ökat fokus på både konkurrenskraft och hållbarhet. Inom ramen för livsmedelsstrategins handlingsplan har beslut fattats om ett antal åtgärder för att nå livsmedelsstrategins mål. Flera av dessa åtgärder är av långsiktig karaktär och kommer successivt att generera resultat. För ett framgångsrikt genomförande av livsmedels-

strategin behövs ytterligare åtgärder liksom ett fortsatt engagemang från livsmedelskedjans aktörer.

Genom reformerna av den gemensamma jordbrukspolitiken under 1990- och 2000-talen, delvis till följd av WTO-förhandlingar, har politiken successivt blivit mer marknadsorienterad, mer samstämmig med utvecklingspolitiken bl.a. genom utfasning av exportbidragen samt fått ett ökat fokus på miljö- och klimatåtgärder.

Regeringens arbete i OECD och de fortsatta förhandlingarna inom ramen för WTO under 2017 stödjer reformsträvan av den gemensamma jordbrukspolitiken och bidrar till minskade snedvridningar på världsmarknaden för jordbruksprodukter och livsmedel.

Regelverket för den gemensamma jordbrukspolitiken har dock blivit mer komplicerat i många delar. Det är därför viktigt med fortsatt arbete för att förenkla samt öka fokus på klimat- och miljöåtgärder. Bland annat innebär de nya miljövillkoren för gårdsstödet en ökad regelbörda för företagen. Regeringen bedömer att dessa villkor inte är det mest effektiva sättet att uppnå miljönytta.

Regeringen har påbörjat analyser och utvärderingar av den gemensamma jordbrukspolitiken inför kommande reformer för att ta fram förslag om hur den gemensamma jordbrukspolitiken bättre kan möta framtidens utmaningar och möjligheter.

Jordbruksverket har trots fler inventeringar av karantänskadegörare påträffat färre fall jämfört med tidigare år. Dock finns det fortsatt anledning att fokusera på förebyggande arbete för att i tid förhindra utbrott. Klimatförändringen och internationell handel riskerar annars att öka risken för nya skadegörare.

Regeringen har identifierat växtförädling för den svenska och nordiska marknaden som en viktig åtgärd för ökad produktivitet och ökad hållbarhet, vilket kräver ett ökat offentligt engagemang i förädlingen av växtsorter. Fler lönsamma grödor innebär möjlighet till diversifiering av odlingen som därmed även kan bidra till ökad biologisk mångfald. En långsiktigt hållbar och konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsproduktion i hela Sverige förutsätter tillgång till lämpliga växtsorter i hela landet.

Kostnaden för utsäde har stigit snabbare i Sverige än i resten av EU. En del av förklaringen kan vara att Sverige är en liten marknad med specifika odlingsförhållanden, såsom en kort

odlingssäsong. Växtförädling medför höga fasta kostnader. Växsorter framtagna för kontinenten fungerar ofta sämre i Sverige och i vissa delar av landet inte alls. Det finns därför ett behov av växtförädling för svenska förhållanden för att möjliggöra ett större utbud av lokalt anpassade grödor.

Stöd till jordbruket i norra Sverige

Utan nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige skulle ett flertal av mjölkföretagen i området riskera att slås ut på grund av dålig lönsamhet. Färre betesdjur och mer extensiv användning av jordbruksmarken skulle påverka den biologiska mångfalden och det öppna landskapet negativt.

Miljö och klimat

Arbetet med att minska utsläppen av näringsämnen från jordbruket fortsätter. Från och med 2016 är det återigen möjligt att söka miljöersättningsarna till fånggrödor, vårbearbetning och skyddszoner från landsbygdsprogrammet. Sedan programmets start 2015 har åtgärder inom kompetensutvecklingsinsatser såsom Greppa Näringen, investeringsstöd till t.ex. våtmarker och tvåstegsdiken varit möjliga att ta del av. Under 2016 och 2017 görs utökade satsningar inom rådgivningsverksamheten Greppa Näringen för att minska fosforförlusterna från åkermark.

Ammoniakutsläppen måste minska om Sverige ska klara sina internationella åtaganden inom luftområdet.

Under 2016 har förhandlingar om en ny förordning om CE-märkta gödselprodukter inletts (förslag till Europaparlamentets och rådet förordning om fastställande av bestämmelser om tillhandahållande på marknaden av CE-märkta gödselprodukter och om ändring av förordning [EG] nr 1069/2009 och [EG] nr 1107/2009).

När det gäller användningen av växtskyddsmedel så varierar användningen mellan år bl.a. beroende på vilka grödor som odlas, i vilken omfattning de odlas samt vilka väderförhållanden som råder. De riskindikatorer som redovisas baseras bl.a. på antal hektardoser som i sin tur beräknas utifrån försäld årlig mängd av varje verksamt ämne. Den försälda mängden kan bl.a. förskjutas mellan enskilda år på grund av hamstring. Hamstring har tidigare år kunnat härledas till aviserade höjningar av miljöavgifter och skatter samt kommande indragningar av växtskyddsmedel. Baserat på den osäkerhet som

ligger i utformningen av indikatorerna bör slutsatser inte dras baserat på enbart ett år, utan ses i ett längre perspektiv. Sveriges nationella handlingsplan för hållbar användning av växtskyddsmedel, som följer av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG av den 21 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder för att uppnå en hållbar användning av bekämpningsmedel, löper ut under 2017 och översyn pågår.

Växthusgasutsläppen från jordbruket har minskat över tid. En generellt sett hög produktivitet i svensk jordbruksproduktion medför att klimatpåverkan från flera svenska produkter är lägre än från många andra länder, exempelvis är klimatpåverkan från mjölk- och nötköttsproduktionen låg i ett globalt perspektiv. En utmaning inom det svenska jordbruket är att det finns en begränsad potential för stora utsläppsminskningar utan att samtidigt minska produktionen. Fokus på ökad produktivitet kan bidra till både stärkt konkurrenskraft och minskad klimatpåverkan per producerad enhet livsmedel. För att ytterligare stärka jordbrukets klimatarbete har regeringen bl.a. gett Jordbruksverket i uppdrag att sammanställa och redovisa pågående åtgärder som bidrar till att minska jordbrukets klimatpåverkan samt ge förslag på insatsområden och styrmedel som kan utvecklas.

Jordbruket har en stor potential att bidra till en cirkulär och biobaserad ekonomi och därmed indirekt till minskade utsläpp från fossila bränslen och fossilintensiva material. Jordbruksverkets utvärdering av metanreduceringsersättningen, vilken stödjer produktion av biogas från gödsel, visar att den största klimatnyttan består i att biogasen kan ersätta fossila bränslen. Utvärderingen visar också att biogasproduktion från gödsel minskar utsläppen av växthusgaser från jordbruket genom att traditionell lagring av flytgödsel uteblir. Stödet har inneburit ökad produktion av biogas från gödsel men osäkerheter om framtida ersättning kan påverka produktionen. Fler insatser för att främja och möjliggöra omställningen till en biobaserad ekonomi behövs både på nationell och på EU nivå.

Effekterna av ett förändrat klimat utanför Sverige påverkar även den svenska jordbruks- och trädgårdssektorn. Det svenska jordbruket kan få större betydelse i framtiden om förutsättningarna försämras i viktiga jordbruksområden i världen.

Myndigheternas kontroll av djurskydd och livsmedel

Jordbruksverket och länsstyrelserna arbetar aktivt för en mer likriktad och effektiv djurskyddskontroll i hela landet. Då relativt stora skillnader mellan länen kvarstår när det gäller måluppfyllelse och resursåtgång är det angeläget att myndigheternas målmedvetna utvecklingsarbete fortsätter.

Livsmedelskontrollen utvecklas i en positiv riktning och insatser för en ökad effektivisering och tydligare styrning pågår. Myndigheterna bedriver ett utvecklingsarbete för att öka likvärdigheten i kontrollen. Detta arbete kommer att fortsätta under de kommande åren, genom bl.a. ett uppdrag som lämnades till Livsmedelsverket 2017 inom ramen för livsmedelsstrategin. Genom en ny indikator utvecklad av Livsmedelsverket kommer förutsättningar att följa effekterna av utvecklingsarbetet för en likvärdig livsmedelskontroll att förbättras. På några års sikt bör effekterna av de insatser som genomförs ha lett till ökad likvärdighet och effektivitet.

Nuvarande fördelning av avgiftsnedsättning för kontrollen vid slakterier och vilthanteringsanläggningar ger effekten att effektiva verksamheter får relativt lägre nedsättningar än övriga. Detta sakförhållande kommer att ses över under 2017 av Livsmedelsverket inom ramen för ett uppdrag från regeringen om avgiftssystemet för kontrollen på slakterier och vilthanteringsanläggningar.

Arbetet med att motverka livsmedelsfusk har haft fokus på kompetenshöjande åtgärder i kontrollen. Insatserna har varit ändamålsenliga och sammantaget har dessa åtgärder lett till att livsmedelskontrollen i Sverige har blivit bättre på att upptäcka och stävja livsmedelsfusk. Genom nya indikatorer utvecklade av Livsmedelsverket finns förutsättningar för att kunna följa utvecklingen av arbetet på detta område.

Hållbar animalieproduktion – djurskydd och djurhälsa

Med undantag av de tre större utbrotten av mjältbrand, newcastlesjuka och fågelinfluensa under 2016 är djurhälsoläget i Sverige gott. Vid de tre större utbrotten fungerade Sveriges beredskapsarbete mycket bra. Sveriges goda djurhälsoläge och låga antibiotikaanvändning beror i stor grad på ett förebyggande smittskydds- och djurhälsoarbete som delvis finansieras av statsanslag. Med en ny svensk ordförande för

OECD:s jordbrukskommitté får Sverige ytterligare möjligheter att flytta fram positionerna i det internationella arbetet mot antibiotikaresistens.

Det är viktigt med beredskap och expertkompetens avseende klimatkänsliga smittämnen. Statens veterinärmedicinska anstalts handlingsplan för anpassning till ett förändrat klimat är ett viktigt bidrag till myndigheternas arbete att minska risken för att smittsamma sjukdomar sprids bland djur och människor i ett förändrat klimat.

Sverige har i jämförelse med många andra länder högt ställda djurskyddskrav och en hög efterlevnad av kraven. Högt ställda lagkrav i kombination med branschens egna omsorgsprogram leder till att Sverige har ett gott djurskydd. Regeringen arbetar fortsatt nationellt och internationellt med att förbättra skyddet för djuren.

Verksamheten vid det kompetenscentrum för 3R-frågor som inrättats på Jordbruksverket bidrar till att stärka djurskyddet på försöksdjursområdet genom samordning och kompetensutveckling. De strategier för 3R-frågor som berörda myndigheter har haft i uppdrag att utveckla bör uppdateras löpande. Kompetenscentrets arbete bör utvecklas ytterligare genom ett effektivt samarbete mellan berörda parter och ett tillvaratagande av den kompetens som finns. De 15 miljoner kronor som årligen under 2017–2020 tilldelades kompetenscentrumet för 3R-frågor i budgetpropositionen för 2017 ger möjlighet till detta.

Sverige har genom samarbetet med Danmark, Nederländerna, Tyskland och Belgien kunnat verka för ett förstärkt djurskydd inom EU. Den nyligen inrättade EU-plattformen kommer att ge Sverige möjlighet att fortsätta detta arbete.

Ett strukturerat och koordinerat nationellt samarbete på djurskyddsområdet kommer att vara effektivt i det framtida arbetet i EU-plattformen och ge extra tyngd åt ”den svenska rösten”.

Fiskeripolitiken, fiskerinäringen och vattenbruket

Inom EU har antalet fiskbestånd som förvaltas enligt maximal hållbar avkastning ökat. För torsken i Östersjön är utvecklingen emellertid fortfarande oroande, vilket innebär att kvoter måste anpassas till dessa förhållanden, liksom fortsatta förvaltningsåtgärder för att förbättra förutsättningarna för torskens beståndsutveck-

ling. EU:s gemensamma fiskeripolitik skapar förutsättningar för att nå målen om ett hållbart fiske. Det innebär att ett omfattande arbete med genomförandet kommer att krävas under kommande år, avseende framför allt det successiva införandet av landningsskyldigheten men även nya eller reviderade förvaltningsplaner samt fastställande av kvoter och totalt tillåtna fångstmängder enligt MSY. Även tekniska åtgärder, som bestämmer hur och var fiske får ske, spelar en viktig roll i genomförandet. Den reformerade fiskeripolitiken möjliggör även för EU att inta en mer aktiv roll i pågående WTO-förhandlingarna om skadliga fiskesubventioner med syftet att bidra till ett globalt hållbart fiske. Förändringar av fiskerikontrollen mot ett riskbaserat angreppssätt är positivt och bör utvecklas.

Utformningen av fiskeripolitiken och förvaltningen har även betydelse för att miljö kvalitetsmålen samt målet om god miljöstatus enligt EU:s havsmiljödirektiv ska kunna uppnås. Detta redovisas under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Trots att det svenska vattenbruket visar på minskad produktionsvolym och produktionsvärde indikerar det ökande antalet ansökningar om utökade och nya odlingstillstånd att intresset är stort för svenskt vattenbruk. En viktig förutsättning för en ökad produktion är utvecklingen av mer hållbara odlingsmetoder såsom slutna eller recirkulerande system samt alternativa arter och innovation i foderproduktionen i enlighet med den handlingsplan som finns för svenskt vattenbruk.

På grund av den försenade starten för havs- och fiskeriprogrammet är möjligheten att analysera resultat och dra slutsatser begränsad i dagsläget, men kommer att förbättras i takt med fortsatt programgenomförande. Dock, när det gäller vattenbruk, framgår av de hittills beviljade ansökningarna en förväntad ökning av den nationella vattenbruksproduktionen med nästan 8 000 ton.

Jakt- och viltförvaltning

Naturvårdsverkets arbete utifrån Strategi för svensk viltförvaltning innebär att viltförvaltningen fortsätter att utvecklas. Vildsvinsstammens spridning visar att ett fortsatt högt jakttryck är viktigt för att stoppa stammens snabba ökning. Antalet trafikolyckor där vilt har varit inblandat har ökat kraftigt senaste året, vilket är allvarligt.

Regeringen anser att Sverige ska ha långsiktigt livskraftiga rovdjursstammar.

Konsument och marknad

Målet för det strategiska området Konsument och marknad är:

- Att konsumenterna ska ha ett högt förtroende för livsmedlen och kunna göra medvetna och hållbara val, exempelvis av närproducerat och ekologiskt. Marknaden för livsmedel ska kännetecknas av en väl fungerande konkurrens. Den svenska livsmedelsexporten ska ges förutsättningar att öka för att möta efterfrågan på relevanta marknader.

Konkurrenskraftiga livsmedelsföretag och export

För att redovisa resultat och bedöma hur livsmedelssektorn utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Konsument och marknad används följande indikatorer:

- Antal livsmedelsföretag.
- Värdet av svensk livsmedelsexport.
- Antal land- och anläggningsgodkännanden.

Livsmedelsverket har fortsatt sitt arbete med information till företag om regler och andra viktiga förhållanden inom livsmedelsområdet bl.a. genom verkets upplysningstjänst, nya webbaserade import- och exportguider och ett nyhetsbrev till livsmedelsföretagare. Antalet nyhetsprenumeranter ökar stadigt samtidigt som telefonfrågorna till upplysningstjänsten minskar.

Antalet livsmedelsföretag ökade mellan 2015 och 2016 med drygt 3 procent, från 4 020 företag till 4 152 företag. Under samma period ökade exporten av livsmedel och jordbruksvaror med ca 10 procent, från 75 miljarder kronor till 82,7 miljarder kronor. Under 2016 öppnades 21 nya marknader för export av livsmedel. Konsumtionen kopplad till inkommande besök i landet ökade med ca 15 procent, från ca 38 miljarder kronor till drygt 43 miljarder kronor, se tabell 2.22.

Tabell 2.22 Utvecklingen i Sverige – livsmedelsproduktion

	2014	2015	2016
Antal livsmedelsföretag	3 822	4 020	4 152
Värde livsmedelsexport, mnkr (bortfallsjusterat)	68 381	75 038	82 787
Antal land- och anläggningsgodkännanden	93	26	21
Konsumtion inkommande besökande, mnkr	32 500	37 800	43 600

Källa: Statiska centralbyrån (företag, export), Livsmedelsverket och Jordbruksverket (Land- och anläggningsgodkännande), Tillväxtverket (Konsumtion inkommande).

Regeringen har under mandatperioden vidtagit en rad åtgärder i syfte att främja Sveriges export av livsmedel och jordbruksprodukter. Hösten 2015 tillsattes ett skogs- och lantbruksråd vid Sveriges ambassad i Peking. I och med riksdagens beslut om budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16: MJU2, rskr. 2015/16:110) ökades Livsmedelsverkets och Jordbruksverkets förvaltningsanslag för arbete med marknadstillträdesfrågor inom livsmedels- och jordbruksområdet. Inom ramen för livsmedelstrategin fick Livsmedelsverket i februari 2017 i uppdrag att inrätta ett samverkansforum för arbetet med att öka livsmedelssektorns marknadstillträde i tredje land. Vid sidan av dessa åtgärder har även insatser genomförts inom ramen för regeringens exportsstrategi. Några av insatserna har redan gett konkreta resultat. Exempelvis ökade den svenska exporten av mejeriprodukter, fisk och bröd till Kina med drygt 27 procent under 2016. Detta var en direkt följd av det arbete som utförts av skogs- och lantbruksrådet i Peking, myndigheter i Sverige samt företag i branschen.

Inom ramen för Business Swedens exportprogram för små och medelstora livsmedelsföretag genomfördes ett 20-tal aktiviteter i totalt åtta länder under 2016. Exempelvis erbjöds företag och organisationer plats i Sverigemonttrar på mässor i Amsterdam och Köln deltagande i mässor. I 2016 års program deltog totalt 128 företag.

Inom ramen för EU:s förhandlingar om frihandelsavtal lyfter regeringen fram svenska exportintressen. I april 2017 avslutades EU:s förhandlingar med Norge om ytterligare marknadsöppningar för mindre förädlade produkter, vilket efter ikraftträdande ger ökat tillträde för en rad livsmedel. Även EU:s frihandelsavtal med Kanada kunde börja tillämpas provisoriskt under

sommaren 2017 vilket innebär ökade exportmöjligheter för en rad livsmedel.

För att bidra till att utveckla och bevara kunskapen om traditionellt mathantverk har regeringen beslutat om att bidra med 10 miljoner kronor per år under 2016–2020 för ett nationellt resurscentrum för mathantverk. Verksamheten är placerad vid Länsstyrelsen i Jämtlands län och ska utvärderas 2019.

Medvetna val, offentlig konsumtion och hälsa

För att redovisa resultat och bedöma hur arbetet med att främja medvetna val, offentlig konsumtion och hälsa bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området konsument och marknad kommer följande indikatorer att användas:

- Antalet utbrott av zoonoser.
- Andelen kycklingar med campylobacter.

Många infektioner som drabbar människor är zoonoser, dvs. smittor som kan överföras mellan djur och människor. Exempel på livsmedelsburna zoonoser är magtarminfektionerna campylobacter, salmonella och ehec. Det är ur folkhälsosynpunkt viktigt att minska risken för livsmedelsburna utbrott. Antalet utbrott av campylobacter hos slaktkyckling har ökat sedan slutet av 2015 och antalet personer som blir sjuka av campylobacter är högt i Sverige jämfört med läget för några år sedan. Under 2016 rapporterades totalt nästan 6 900 personer sjuka efter att ha smittats i landet. Antalet insjuknade i Sverige är dock fortfarande lågt jämfört med andra länder. Berörda myndigheter samarbetar med branschen för att förebygga och minska risken för smitta.

Tabell 2.23 Slaktkycklingsflockar med campylobacter

Procent	2014	2015	2016
Andel slaktkycklingsflockar med campylobacter	11,5	11,6	15,2

Källa: Statens veterinärmedicinska anstalt.

Ett utbrott av magtarmsjukdomen ehec drabbade 20 personer under 2016.

Uppdraget Giftfri vardag löper till 2020. Som en del i Livsmedelsverkets arbete med att undersöka förekomsten av hormonstörande ämnen i livsmedel anordnade myndigheten ett seminarium med inbjudna aktörer från de nordiska livsmedelsmyndigheterna samt representanter

från livsmedelsbranschen. För att öka kunskapen om eventuella kombinationseffekter av rester av växtskyddsmedel i maten genomfördes en riskvärdering under 2016. Studien fokuserade på de växtskyddsmedel som kan påverka sköldkörteln. Resultaten tyder på att den sammanlagda exponeringen är låg och inte innebär någon långsiktig hälsorisk. Då det saknas gränsvärden för poly- och perfluorerade alkylsubstanser (PFAS) i dricksvatten har Livsmedelsverket tagit fram en åtgärdsgräns som stöd för dricksvattenproducenter och egna brunnsägare. Vidare har råden om konsumtion av dricksvatten innehållande PFAS skärpts. Mätningar under perioden 1996–2016 visar att exponeringen för dioxiner sjunkit stadigt med ungefär sex procent per år.

Riksdagen har i ett tillkännagivande (bet. 2011/12:MJU10 punkt 5, rskr. 2011/12:153) framfört att regeringen med kraft ska verka för att ett förbud mot azofärgämnen som livsmedelstillsats återinförs i Sverige inom ramen för EU:s regelverk, att regeringen ska verka för att en nationell, frivillig överenskommelse träffas med branschen om att branschen ytterligare begränsar användning och saluföring av livsmedel som innehåller azofärgämnen, och slutligen att bör regeringen verka för att förbättra tillsynen över det regelverk som gäller azofärgämnen i livsmedel.

Utöver det som redovisats i skr. 2016/17:75 gör regeringen bedömningen att den europeiska livsmedelslagstiftningen möjliggör att, när det är påkallat, ändra bestämmelserna, t.ex. i bilagor över godkända livsmedelstillsatser, och att vidta skyndsamma åtgärder. Bestämmelserna är även föremål för regelbunden översyn. Vad gäller kontrollen av att regelverket följs visar riktade studier i Sverige att förekomsten av azofärgämnen i godis är låg i förhållande till hur många färgämnen som påträffades totalt. Livsmedelskontrollen ska vara riskbaserad och vilka aspekter som bör kontrolleras bedöms därmed av kontrollmyndigheterna. Regeringen ser därför inte behov av att ytterligare verka för att förbättra tillsynen vad gäller azofärgämnen i livsmedel. Regeringen har inte för avsikt att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av tillkännagivandet. Tillkännagivandet är därmed slutbehandlat.

En av de största riskfaktorerna för sjukdom och för att dö i förtid är ohälsosamma matvanor. I dag är skillnaderna i matvanor och hälsa stora i Sverige, inte minst utifrån socioekonomiska

faktorer. Även könsskillnader finns vad gäller matvanor och hälsa; män äter och lever mindre hälsosamt än kvinnor. Fysisk aktivitet och bra matvanor behandlas även inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Livsmedelsverket har haft i uppdrag att främja hälso- och sjukvårdens arbete med bra matvanor för att motverka kroniska sjukdomar. Verket har bl.a. tagit fram målgruppsanpassade verktyg till stöd för personal i vården. Under 2016 har Livsmedelsverkets Kompetenscentrum för måltider inom vård, skola och omsorg tillsammans med Statens skolverk lanserat nya råd för bra måltider i förskolan. Råden handlar bl.a. om hur förskolan kan tillvarata måltiden som en pedagogisk resurs och hur förskolan kan göra val som är bra både för hälsa och för miljö. Råden syftar även till att bidra till jämställdhetsarbetet då forskning visar att förskolepersonal bemöter flickor och pojkar olika vid måltider. Livsmedelsverket ingår i regeringens satsning Jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) och har uppmärksammat detta i sitt arbete med nya råd för bra måltider i förskolan. Den första nationella kartläggningen av ungas matvanor, Riksmaten Ungdom, inleddes under 2016 och avslutades våren 2017. Över 3 000 ungdomar har deltagit i undersökningen. Resultaten från denna kommer att vara tillgängliga under första halvåret 2018.

Konsumenterna bör ha möjlighet att göra medvetna val av livsmedel. Som ett led i detta har regeringen under året fört dialog med berörda företag och branscher i syfte att uppmuntra till frivilligt tillhandahållande av information om livsmedlens ursprung i butik och på restaurang. Gensvaret från branschen har varit positivt.

Riksdagen har i ett tillkännagivande (bet. 2013/14:MJU21, punkt 5, rskr. 2013/14:226) framfört att regeringen inom EU i alla relevanta sammanhang ska verka för en ursprungsmärkning av alla köttprodukter inklusive sammansatta produkter. Utöver det som redovisats i skr. 2016/17:75 konstaterar regeringen att kriterierna för att få använda det frivilliga svenska märket ”från Sverige” är att uppfödning, odling, förädling och packning har skett i Sverige. Regeringen välkomnar den frivilliga märkning som finns och ger konsumenterna verktyg att göra medvetna val. Regeringen kommer att följa hur konsumenternas behov av information om ursprungsmärkning av livsmedel tillgodoses och avser fortsatt driva frågan om ursprungsmärk-

ning inom EU om frågan blir aktuell. Tillkännagivandet är därmed slutbehandlat.

Ekologisk produktion och konsumtion

För att redovisa resultat och bedöma hur ekologisk produktion och konsumtion utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Konsument och marknad, används följande indikatorer och bedömningsgrunder:

- Utvecklingen av den ekologiska odlingen: Sveriges certifierade areal jordbruksmark som är omställd eller under omställning till ekologisk produktion.
- Utvecklingen av marknaden för ekologiska produkter: försäljningsökning och andel ekologiska livsmedel.
- Jordbruksverkets statistik för ekologisk odling.
- Ekoweb:s försäljningsstatistik för ekologiska produkter (i samarbete med Statistiska centralbyrån). Ekoweb bedriver oberoende bevakning och är experter på eko-marknad och ekostatistik.

Konsumenternas efterfrågan på ekologisk mat har ökat kraftigt under de tre senaste åren. Den ekologiska produktionen har dock inte ökat i takt med efterfrågan och därför vill regeringen bidra till att öka produktionen och konsumtionen av ekologiska livsmedel i Sverige. Det är viktigt att det finns goda förutsättningar för den ekologiska produktionen och att den potential som finns för fler jobb och en bättre miljö utnyttjas. Ekologisk odling bidrar till flera av miljö kvalitetsmålen, t.ex. Giftfri miljö, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv. För att främja ekologisk produktion och konsumtion sker insatser inom flera områden. Satsningarna har bidragit till en ökning både av den ekologiska odlingen och av marknaden för ekologiska produkter.

Bland annat är ersättningen för ekologisk produktion en viktig åtgärd i landsbygdsprogrammet för programperioden 2014–2020. Stöd motsvarande 697,3 miljoner kronor betalades ut 2014, 227 miljoner kronor 2015 samt 816,4 miljoner kronor 2016 och 2017.

Också livsmedelsstrategin innehåller satsningar på produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel. I livsmedelsstrategins handlingsplan föreslås flera åtgärder och den 15

juni 2017 beslutade regeringen att uppdra åt Jordbruksverket att inrätta en samordningsfunktion för produktion, konsumtion och export av ekologiska livsmedel samt att utarbeta en åtgärdsplan och etappmål för de inriktningsmål som regeringen satt upp: 30 procent av den svenska jordbruksmarken ska utgöras av certifierad ekologisk jordbruksmark 2030 och 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter 2030. Regeringen har avsatt 25 miljoner kronor årligen 2018–2020 för detta ändamål. Den ekologiska odlingen har ökat kontinuerligt under de senaste åren. Arealen jordbruksmark som var helt omställd till ekologisk produktion ökade under 2016 och uppgick till 472 600 hektar. Den totala arealen jordbruksmark, som var omställd eller under omställning till ekologisk produktion, ökade likaså. Av Sveriges totala certifierade jordbruksmark var 18 procent omställd eller under omställning till ekologisk produktion 2016.

Förutom miljöersättningar för ekologisk produktion i landsbygdsprogrammet ger regeringen stöd till forskning (Formas), försöks- och utvecklingsverksamhet (Jordbruksverket), fältforskning (SLU) samt Centrum för ekologisk produktion och konsumtion vid SLU.

Den ekologiska livsmedelsförsäljningen har ökat med 18 procent, motsvarande 3,9 miljarder kronor, till 25,4 miljarder kronor 2016 jämfört med 2015. Av sålda livsmedel 2016 var 8,7 procent ekologiska. Den ekologiska livsmedelsförsäljningen har fortsatt att öka även inom offentlig marknad, med 6 procent under 2016.

Besöksnäring och restaurang

För att redovisa resultat och bedöma hur besöksnäring och restaurang utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området Konsument och marknad används följande indikator:

- Konsumtion inkommande besökare (restaurang och livsmedel).

Svensk besöksnäring har en fortsatt positiv utveckling och för att ta ett samlat grepp kring frågorna så har regeringen tillsatt en utredning för ”En sammanhållen politik för hållbar turism och växande besöksnäring” (dir. 2016:83), se vidare utgiftsområde 24 Näringsliv. Drygt en tredjedel av de medel som utländska besökare spenderar vid besöket i Sverige avser inköp av

livsmedel, mat och dryck i butik, restaurang, café etc.

Utländska besökares konsumtion av restaurangtjänster och inköp av livsmedel har ökat från 37,8 miljarder kronor under 2015 till 43,6 miljarder kronor under 2016. För att möjliggöra fortsatta satsningar inom området och utveckla potentialen i att möta efterfrågan på upplevelser kring mat och dryck som en integrerad del av besöksnäringen har regeringen inom ramen för landsbygdsprogrammet avsatt 60 miljoner kronor för detta ändamål. Av dessa medel har Jordbruksverket tagit beslut om 40 miljoner kronor för ett program under åren 2017–2020 som V.S. VisitSweden AB samordnar för att stärka produktutveckling och marknadsföring av måltidsupplevelser i Sverige.”

Restaurangbranschen är en regeltung bransch som ofta kräver många myndighetskontakter. I februari 2016 slöt regeringen en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Lands-ting (SKL) kring att samarbeta för ett enklare restaurangföretagande med hjälp av nya nationella digitala lösningar. Målsättningen med överenskommelsen är att 2017 kunna erbjuda majoriteten av alla restaurangföretagare i Sverige digitala tjänster för att starta och driva sin verksamhet. Även Tillväxtverket och Bolagsverket har fått i uppdrag att verka för att syftet med överenskommelsen nås.

Se vidare beskrivning under utgiftsområde 24 Näringsliv.

Internationellt arbete

Regeringen har under 2017 i linje med Sveriges politik för global utveckling fortsatt arbeta för att lyfta fram vikten av tryggad global livsmedelsförsörjning, inklusive tillgången till näringsriktig mat, och att satsningar på hållbart jord- och skogbruk samt fiske är centrala.

Arbetet med genomförandet av Agenda 2030 inleddes 2016. Sverige har deltagit aktivt i arbetet med genomförandet av agendan, se vidare utgiftsområde 7. Sverige anordnade under 2017 tillsammans med Fiji en stor genomförandekonferens om mål 14, att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt. Sverige rapporterade i juli sitt arbete med genomförandet av Agenda 2030 vid det politiska högnivåforumet i New York. Under Världsvattenveckan 2016 var Näringsdepartementet medarrangör för ett seminarium om antimikrobiell resistens (AMR) och länkarna mellan

människor, boskap, nutrition och vatten, där bl.a. Svenska FAO-kommitténs debattskrift på samma tema presenterades för första gången.

Mål 2 i Agenda 2030 är att utrota hungern. Vid mötet 2016 med Kommittén för globalt tryggad livsmedelsförsörjning (CFS) anordnade Sverige ett sidoevent på detta tema där man lyfte fram hur Sveriges framgångsrika, långsiktiga arbete med att skapa god hälsa och välfärd för djur resulterat i en låg antibiotikaanvändning och därmed låg nivå av resistens. På FAO:s konferens under juli 2017 rapporterade Sverige om det svenska internationella arbetet inom klimatförändringar, jordbruk och tryggad livsmedelsförsörjning för att främja global utveckling. Sverige uppmärksammade Världshungerdagen med ett seminarium, där förslag på lösningar på klimatförändringarnas påverkan på de globala livsmedelssystemen lyftes fram.

Ett annat arbete för att uppnå mål 2 i Agenda 2030 ägde rum inom den Gemensamma Råvarufonden, där Sverige ledde OECD-ländernas verksamhet under året. Fonden har en viktig roll i att bistå utvecklingsländer för att öka utvecklingsländernas livsmedelsproduktion på ett hållbart sätt och för att främja en hållbar ekonomisk utveckling.

Som en del av Sveriges arbete för genomförandet av mål 15 i Agenda 2030 om att bl.a. hållbart bruka och minska olaglig avverkning av skog samt mål 13 om att bekämpa klimatförändringarna deltog Sverige aktivt, med förtroendeposter, i arbetet i organisationen för Internationellt tropiskt timmer.

Analys och slutsatser

Med en liten hemmamarknad och jämförelsevis höga arbetskraftskostnader är investeringar i effektivitet och innovation en nödvändighet för att trygga och öka tillväxten i svensk livsmedelsproduktion. Automatiseringen och digitaliseringen skapar nya möjligheter för livsmedelsindustrin att öka sin produktivitet, samtidigt som utvecklingen förändrar behovet av bl.a. kompetens och utbildning. En innovativ och hållbar livsmedelsproduktion behöver kunna omhänderta dessa nya möjligheter. Utveckling av digitala tjänster kan bidra till förenklad information och service samt underlätta företagens kontakter med myndigheter.

Antalet livsmedelsföretag har ökat stadigt i Sverige under flera år. Nyetablering har framför allt skett inom dryckesvaruindustrin. Trenden med många nya, mindre producenter är inte bara svensk, utan går också att se i andra länder. En av förklaringarna till utvecklingen är intresset för nya smaker, mathantverk och närproducerat.

Livsmedelsindustrin är en del av den svenska tillverkningsindustrin och möter delvis samma utmaningar som andra industrigrenar. För att livsmedelssektorns konkurrenskraft ska stärkas är det viktigt att företagen fortsätter att arbeta målmedvetet med samverkan, digitalisering, hållbarhet, kompetens och innovationskraft.

Sveriges export av livsmedel och jordbruksvaror har haft en positiv utveckling sedan EU-inträdet. Samtidigt har utvecklingen varit beroende av ett fåtal företag, vilket gör den svenska produktionen känslig för enskilda företags framgångar och motgångar. För att öka den svenska livsmedelsindustrins exportdeltagande kan det offentliga främjandet spela en viktig roll. Genom att samla svenska företag i gemensamma satsningar, sprida marknadskunskap och exportkompetens samt matcha svenska erbjudanden med behov och efterfrågan i omvärlden kan exporten öka och fler företag internationaliseras.

En rad olika typer av offentliga åtgärder påverkar villkoren i den internationella handeln med jordbruksprodukter och livsmedel. Av stor betydelse för tillträdet till flera tredjelandsmarknader är åtgärder som vidtas för att skydda människors, djurs och växters liv och hälsa, liksom olika typer av tekniska regler, t.ex. märknings- eller förpackningskrav. För att den svenska tredjelandsexporten av livsmedel och jordbruksvaror ska utvecklas väl är det viktigt att myndighetsarbetet för att hantera denna typ av åtgärder, regler och krav bedrivs på ett effektivt och samordnat sätt. Samverkan mellan svenska myndigheter är centralt för ett framgångsrikt arbete. I sammanhanget är det också viktigt för regeringen att utvecklingsländer möts av proportionella regelverk.

Minskad exponering av dioxiner är resultatet av ett systematiskt arbete med att minska utsläppen samt införande av riskhanteringsåtgärder för livsmedel. Åtgärder som varit viktiga för den sjunkande trenden är bl.a. kostråden om fet fisk från förorenade områden samt införande av gränsvärden för djurfoder inom EU.

Bra matvanor är grundläggande för en god folkhälsa. De offentliga måltiderna, inte minst

maten i förskola och skola, kan konstateras vara ett bra verktyg som har använts för att förbättra matvanor och folkhälsa.

Satsningarna i landsbygdsprogrammet och livsmedelsstrategin är ett uttryck för den vikt som regeringen lägger vid produktionen, konsumtionen och exporten av ekologiska livsmedel.

Genom anordnandet av sidoevenetet på Kommittén för globalt tryggad livsmedelsförsörjning kunde Sverige i ett globalt sammanhang redovisa Sveriges framgångsrika och långsiktiga arbete för minskad antibiotikaanvändning, vilket är ett av regeringen prioriterat område, och bidra till regeringens uppfyllande av en del av det tredje målet för hållbar utveckling. Sverige kunde därmed bidra till att framhålla möjligheten att med god djurhållning och samtidigt bibehållen produktivitet minska användningen av antibiotika i djurhållningen.

Sveriges beslut om sekondering av en tjänst på FAO för att arbeta mot ökad antibiotikaresistens i världen är ett led i att påverka och strategiskt stödja FAO inom ett område som är av hög svensk prioritet.

Kunskap och innovation

För att svenska företag ska bli mer framgångsrika på livsmedelsområdet är forskning och innovation av central betydelse. Livsmedelsstrategin verkar för att öka samverkan och kunskap och för att gynna innovationer och forskning inom hela livsmedelskedjan. För att bidra till den övergripande målsättningen har regeringen identifierat följande frågor som särskilt viktiga inom detta strategiska område: förbättrad beställarroll och behov av samordning i livsmedelskedjan, behovsmotiverad forskning, innovation, spridning och kommersialisering av forskningsresultat, rådgivning och kompetensutveckling samt utbildning för livsmedelskedjan. De satsningar som nu görs för att stärka innovation och forskning, t.ex. upprättande av program för industridoktorander, ett nationellt forskningsprogram för livsmedel samt ytterligare stöd till Verket för innovationssystem (Vinnova) för inkubation, kommer att stärka den svenska jordbruks- och livsmedelsproduktionens konkurrenskraft. Landsbygdsprogrammet innehåller åtgärder som har betydelse för måluppfyllelsen inom detta strategiska område, såsom innova-

tions-, kompetensutvecklings- och rådgivningsinsatser.

Indikatorer för att mäta utvecklingen inom området Kunskap och innovation kommer att utvecklas under 2017 och därefter redovisas löpande.

Sveriges lantbruksuniversitet

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) verksamhet regleras av högskolelagen (1992:1434). Där anges bl.a. att högskolorna i sin verksamhet ska främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa.

För att redovisa resultat och bedöma hur satsningarna på utbildning och forskning bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet och det strategiska området kunskap och innovation används följande indikatorer och bedömningsgrunder:

- Antal helårsstudenter.
- Antal sökande och antagna.
- Examinationsfrekvens.
- Andel disputerade lärare.
- Vetenskaplig publicering.
- Externa medel.
- Genomströmning.
- Utvärderingar från Universitetskanslersämbetet.

SLU bedriver utbildning, forskning och miljöanalys om människans förvaltning och hållbart nyttjande av de biologiska naturresurserna. En viktig del av detta är utbildning och forskning som relaterar till livsmedelsstrategin.

SLU står sig väl i jämförelse med andra universitet. SLU hamnar på nionde plats bland världens mindre universitet i Times Higher Education Ranking och är tio i topp i världen i ämnena skogsvetenskap, markvetenskap, veterinärmedicin och biodiversitet enligt Center for World University Rankings.

Det totala antalet helårsstudenter vid SLU 2016 uppgick till 3 745, vilket är 5 procent färre än 2012. Störst är minskningen på grundnivå med 2 748 helårsstudenter på grundnivå 2012 att jämföras med 2 494 helårsstudenter 2016, en minskning på 9 procent. Av de studenter som examinerades på grundnivå 2016 var 70 procent kvinnor och 30 procent män. I en jämförelse

med andra universitet och högskolor visar SLU på lägre siffror när det gäller studenter med utländsk bakgrund. Läsåret 2014/15 hade 8 procent av studenterna utländsk bakgrund (med jämn könsfördelning) att jämföras med ett genomsnitt på 21 procent för övriga universitet och högskolor i Sverige. SLU arbetar aktivt för att få fler utländska studenter och har speciella satsningar för nyanlända. Antalet studenter som avlade examen 2016 var 850 stycken.

År 2016 hade SLU 604 aktiva forskarstudenter, 57 procent kvinnor och 43 procent män. Antalet forskarstudenter har minskat de gångna fem åren. I jämförelse 2010–2016 är det 100 färre forskarstudenter. Antalet forskande och undervisande personal var 1 439 personer 2016 (47 procent kvinnor, 53 procent män) att jämföras med 1 503 personer året innan vilket är en minskning med 4 procent. SLU visar på goda resultat när det gäller vetenskaplig publicering. Under 2016 publicerades ca 1 600 vetenskapliga artiklar vilket är en ökning med 11 procent jämfört med året innan. Den största andelen publikationer var inom områdena ekologi och miljövetenskap. Därefter följer skogsvetenskap, växtvetenskap och veterinärmedicin.

SLU håller god nivå vad gäller internationellt samarbete inom forskning. Mer än två tredjedelar av de vetenskapliga publikationerna vid SLU under 2016 hade medförfattare från universitet utanför Sverige. SLU visar på en god utveckling vad gäller extern forskningsfinansiering som har ökat med 9 procent över den gångna femårsperioden. Extern finansiering utgjorde drygt hälften av de totalt intäkterna till forskning och forskarutbildning under 2016. SLU utvecklar sitt arbete med forskningsplattformar. Dessa framtidsinriktade samarbeten har ett tvärvetenskapligt och fakultetsöverskridande arbetssätt och bedrivs i samverkan med det övriga samhället.

Sedan 1997 har SLU uppdraget att bedriva fortlöpande miljöanalys (Foma) vilket är unikt bland Sveriges universitet och högskolor. Foma är organiserad i tio program. Dessa olika program har genererat viktig information som ligger i linje med miljö kvalitetsmålen.

Artdatabanken

Artdatabanken är ett av landets viktigaste kunskapscentra för arter. Artdatabanken har ett stort erkännande internationellt och samarbetar globalt om artinformation. Via Artdatabanken

ges även stöd till museer bl.a. vid universitet och högskolor och Naturhistoriska riksmuseet. Under 2016 uppgick stödet till 20,7 miljoner kronor.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) är ett statligt forskningsråd med uppgift att stödja grundforskning och behovsmotiverad forskning inom områdena miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Finansieringsansvaret för stöd till forskning delas mellan utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Under 2016 betalade Formas ut drygt 1,3 miljarder kronor i forskningsstöd som beviljats utifrån de öppna utlysningarna och de tolv riktade utlysningarna. Den procentuella fördelningen mellan ansvarsområdena påvisar att miljöforskning är störst med 41 procent följt av areella näringar 33 procent och samhällsbyggande 26 procent. Projekten som rådet finansierar är dock ofta relevanta för flera av Formas ansvarsområden. SLU, som under 2016 mottog drygt 28 procent av beviljade medel, är den största bidragsmottagaren.

Analys och slutsatser

Livsmedelsstrategin pekar ut behov när det gäller kunskap och innovation inom livsmedelskedjan. Med de satsningar som nu görs tas viktiga steg för en förbättrad beställarroll och bättre samordning i livsmedelskedjan för att identifiera forsknings- och innovationsbehoven. Nya initiativ för behovsmotiverad forskning tas och en utbyggnad av ett forskningsprogram med industridoktorander kommer ge ökad samverkan mellan akademi och näringsliv.

Utbildning och forskning inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel utgör, tillsammans med den fortlöpande miljöanalysen vid SLU, medel för ett hållbart nyttjande av naturresurserna, där hög kompetens, nya forskningsrön och spridning av dessa är av största vikt.

Det totalt sett minskade antalet studenter vid SLU är oroande på sikt. Några utbildningar, angelägna för den nationella kompetensförsörjningen, har för få sökande. Även antalet forskar-

studerande minskar. En stor del av den forskning som bedrivs vid SLU har stor relevans för målsättningen om hållbar utveckling och SLU:s geografiska spridning gör att SLU bidrar med utveckling av det gröna näringslivet i hela landet.

Mot bakgrund av de nationella miljömålen och de ökande kraven som ställs från EU och genom andra internationella konventioner avseende miljötillståndet i landet blir miljöövervakning allt viktigare (se vidare utg.omr.20 avsnitt 3). SLU spelar här en viktig roll för leverans av miljödata som ansvariga myndigheter behöver för sin redovisning.

Artdatabankens verksamhet har stor betydelse för svenskt naturvårdsarbete. Den information om arter m.m. som tas fram är central för att uppnå berörda miljö kvalitetsmål.

För att bibehålla och förnya kompetensen inom området behövs, i linje med SLU:s pågående engagemang och strävan, internationellt samarbete och en fortsatt integration av fortlöpande miljöanalys i både utbildning och forskning. Både SLU och Formas visar på ett starkt engagemang och deltar i internationellt samarbete på olika sätt både inom och utanför Europa.

2.5.4 Resultat skog

För att redovisa och bedöma resultaten för utgiftsområdet, med avseende på skogspolitikens två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet, används följande indikatorer:

- Tillväxt, avverkning och återväxtåtgärder.
- Røjning.
- Skog och vilt i balans.
- Skydd mot skadeinsekter m.m.
- Miljöhänsyn.
- Skydd och bevarande av skogsmark.
- Skogsbrukets klimatnytta.

Indikatorn Tillväxt, avverkning och återväxtåtgärder ersätter indikatorn Virkesförråd och avverkning. Den tidigare indikatorn Røjning och avverkning är ersatt med indikatorn Røjning. Indikatorn Skogsbrukets klimatnytta är ny.

Tillväxt, avverkning och återväxtåtgärder

Den årliga tillväxten på produktiv skogsmark är ca 116 miljoner m³sk (skogskubikmeter), varav tillväxten på mark som används för produktion

av virke är ca 100 miljoner m³sk (inräknat naturlig förlust). Det totala virkesförrådet på produktiv skogsmark är omkring 3 miljarder m³sk. De senaste fem åren har avverkningsnivån varierat mellan 86 och 93 miljoner m³sk.

I den senaste skogliga konsekvensanalysen som redovisades av Skogsstyrelsen 2015 beräknades den högsta hållbara avverkningsvolymen under innevarande period 2010–2019 till omkring 95 miljoner m³sk per år enligt scenariot ”Dagens skogsbruk”. För perioden 2020–2029 uppgår motsvarande beräkning till 95–100 miljoner m³sk per år. Den beräknas därefter öka successivt i takt med att nettotillväxten ökar, framför allt på grund av klimatförändringar, upp till 120 miljoner m³sk per år under 2100–2109. Skogsstyrelsen bedömde att det i jämförelse med de senaste årens avverkningsnivå således finns ett tydligt virkesöverskott i landet. Vidare bedömde Skogsstyrelsen i konsekvensanalysen att det under perioden 2020–2029 finns möjlighet att öka användningen av grenar och toppar (grot), från avverkningar från dagens nivå på ca 10 TWh till 30 TWh. Huvuddelen av denna potential finns i Norrland.

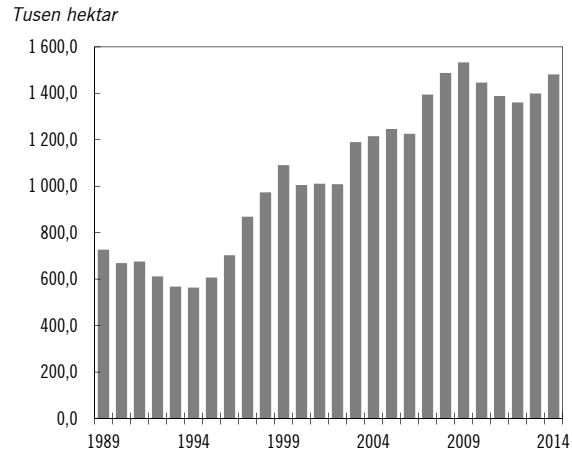
Resultaten innehåller dock stor osäkerhet, speciellt i ett längre tidsperspektiv. Varken risken för ökade skador som stormfällningar, rotröta eller insektsangrepp som en följd av framtida klimatförändringar, eller att arealen produktiv skogsmark förändras, har dock beaktats i beräkningarna.

Aktuella siffror från 2017 visar en betydande förbättring av föryngringarnas kvalitet. Enligt Skogsstyrelsens bedömning är 89 procent av föryngringarna godkända ur ett produktionsperspektiv, vilket är en ökning med 3 procentenheter sedan förra året. Det saknas fortfarande uppföljning av föryngringarnas kvalitet ur miljösynpunkt. Regeringen har gett Skogsstyrelsen i uppdrag att se över uppföljningen av föryngringarnas kvalitet från såväl produktions- som miljösynpunkt så att ett hållbart brukande av skogar kan uppnås. I uppdraget ingår att vid behov revidera föreskrifter för anläggning av skog på produktiv skogsmark så att de understödjer skogs politikens jämställda mål om produktion och miljö. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 31 mars 2018.

Röjning

Skogsarealen med bedömt omedelbart röjningsbehov är fortsatt mycket stor. Resultaten från de senaste åren tyder dock på ett möjligt trendbrott. Arealen med omedelbart röjningsbehov verkar ha stabiliserats på mellan 1,4 och 1,5 miljoner hektar, se diagram 2.3 nedan.

Diagram 2.3 Areal med omedelbart röjningsbehov

Anm.: Sammanställning av statistik från Riksskogstaxeringen. Avser tre års medelvärden.

Källa: Sveriges lantbruksuniversitet.

Skog och vilt i balans

Älgbetesinventering utfördes 2016 på 85 av landets 149 älgförvaltningsområden. Resultaten visar på mycket omfattande skador särskilt i södra Sverige. Endast två av områdena har god chans att klara skogsbrukets mål om sju av tio oskadade tallstammar då beståndet når fem meters höjd. På mer än 90 procent av de inventerade ytorna har rönn, sälj, asp och ek svårt att växa upp till fullstora träd. För att undvika produktionsbortfall orsakat av ett högt betestryck återplanteras i Götaland mer än hälften av alla marker lämpliga för tall med andra trädslag, oftast gran.

Skogsstyrelsen har tillsammans med Sydved, LRF Skogsägarna, Skogsägarna Mellanskog, Södra Skogsägarna, Holmen Skog AB, Sveaskog AB, Vida AB och Svenska kyrkan bedrivit projektet Mera tall. Projektet har tagit fram åtgärder som ska vända den negativa trenden och åter öka inslaget av tall i landets skogar.

Skydd mot skadeinsekter m.m.

Sommaren 2016 var granbarkborren ett fortsatt stort problem i de nordligare delarna av landet. Skador av törskatesvamp som angriper tall i norra Sverige har ökat sedan den senaste inventeringen 2012. Svampen *Diplodia pinea* som ger

skador på tall har för första gången i Sverige observerats på ett större bestånd (15 hektar), efter att tidigare bara observerats på enstaka träd på skilda platser i landet. Inventeringar har visat att ytterligare två nya svampsjukdomar nu har etablerats i landet, men ingen förekomst av någon karantänskadegörare reglerad i växtskyddslagen, såsom tallvedsnematod och asiatisk långhorning, har påvisats, inte heller av kastanjekräfta som Sverige är skyddad zon för. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har fått ett uppdrag att analysera möjligheten och lämpligheten att vara ett EU-referenslaboratorium för växtskadegörare på skogsträd. Regeringens insatser i övrigt på området framgår i avsnittet Regler och villkor, utveckling av jordbruket.

Miljöhänsyn

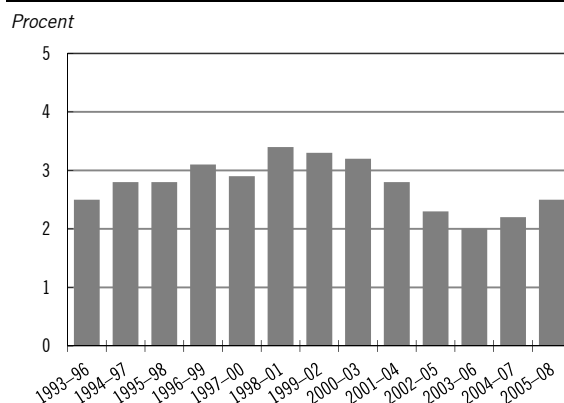
Uppföljning av miljöhänsyn visar att vid var fjärde föryngringsavverkning behöver ett vattendrag korsas. I ca 28 procent av dessa fall orsakas en liten negativ påverkan på vattendraget och i 8 procent av fallen sker det med en stor negativ påverkan. Det finns en eller flera hänsynskrävande biotoper på 50 procent av avverkningarna. I drygt 65 procent av fallen har ingen negativ påverkan skett och i ungefär 20 procent av fallen har avverkningen medfört en stor negativ påverkan på biotopen. Det går inte att se några signifikanta förändringar över tid. Uppföljning av hänsyn till kända kulturmiljöer vid skogsbruksåtgärder har under 2016 gjorts på 400 objekt efter avverkning och föryngringsåtgärder. Årets inventering avser avverkningar genomförda under avverkningssäsong 2012/13. Resultatet visar att full hänsyn har tagits till 65 procent av forn- och kulturlämningar medan 19 procent av de inventerade lämningarna har påverkats negativt. Resterande 16 procent av lämningarna har skador eller grova skador med betydande påverkan på lämningarna. De vanligaste svårare skadorna på lämningarna orsakas av körning och markberedning.

Arbetet med att utveckla målbilder för miljöhänsyn och använda dem i praktiken fortsätter. Målbilderna ska ge vägledning för hur miljöhänsyn bör tas vid skogsbruksåtgärder. Utifrån den årliga dialog som Skogsstyrelsen har med de skogliga aktörerna framkommer ett omfattande förbättringsarbete i skogsbruket där målbilderna har fått ett stort genomslag när det gäller andelen aktörer som har för avsikt att följa målbilderna. Det är dock för tidigt att ge svar på

vilken effekt de senaste årens arbete har fått på miljöhänsynen när skogsbruksåtgärder utförs i praktiken.

Enligt Skogsstyrelsens beräkningar (Skogsstyrelsen rapport 10:2015) lämnas sammanlagt cirka åtta procent av den areal som årligen föryngringsavverkats som hänsynsytor. För rödlistade arter har hänsynsytor som är minst ett halvt hektar störst betydelse. På den lämnade hänsynsarealen genomför Skogsstyrelsen sedan en specifik hänsynsinventering på ytor som är mindre än ett halvt hektar. Hänsynsinventeringen genomförs när föryngringsåtgärderna är genomförda. Årets resultat avser avverkningar gjorda mellan 2005–2008. Resultaten visar att under perioden 1993–2008 varierade andelen som lämnas som mindre hänsynsytor mellan två och drygt tre procent av den avverkade arealen, se diagram 2.4. Från och med 2020 kommer Skogsstyrelsen utöka den årliga hänsynsuppföljningen att omfatta all lämnad hänsyn, även den som överstiger ett halvt hektar. Artdatabanken har på Skogsstyrelsens uppdrag tagit fram specifika vägledningar för ett 60-tal fågelarter som ett stöd i bedömningarna av arternas ekologiska krav och behov av hänsyn. För redovisning av resultat för miljö kvalitetsmålet levande skogar, se utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Diagram 2.4 Andel skogsmarksareal hänsynsytor < 0,5 hektar som lämnats som hänsyn

Källa: Sveriges officiella statistik, Statistiska meddelanden JO1403 SM 1701.

Skydd och bevarande av skogsmark

Under 2016 skyddades Skogsstyrelsen 1 461 hektar produktiv skogsmark genom biotopskydd och 1 157 hektar produktiv skogsmark som naturvårdsavtal. Därtill har länsstyrelserna under 2016 skyddat ca 21 000 hektar som naturreservat. Skogsstyrelsen har totalt skyddat 58 394 hektar produktiv skogsmark genom bio-

topskydd och naturvårdsavtal sedan 1994. Av Sveriges totala skogsmarksareal på 28,1 miljoner hektar är 1,1 miljoner hektar formellt skyddad och 1,2 miljoner hektar frivilligt avsatt. Därutöver tillkommer cirka åtta procent av skogsmarken som avsätts som s.k. hänsynsytor vid förnygringsavverkning. Dessa kommer, under en skoglig omloppstid, att utgöra ca 1,7 miljoner hektar produktiv skogsmark.

Därtill finns totalt 4,7 miljoner hektar skogliga impediment, som är undantagen avverkning annat än enstaka klena träd. Totalt innebär det att ca 19,4 miljoner hektar av totalt 28,1 miljoner hektar brukas aktivt och att resten, 8,7 miljoner hektar eller ca 31 procent av skogsmarken, inte omfattas av skogsproduktion. Omräknat till andelen produktiv skogsmark på 23,4 miljoner hektar är ca 17 procent produktiv skogsmark formellt skyddad, frivilligt avsatt eller avsatt som hänsynsytor. I Skogsstyrelsens och Naturvårdsverkets slutredovisning av regeringsuppdraget om värdefulla skogar (2017) framkommer att av etappmålet om skydd av landområden, om att ytterligare 150 000 hektar skogsmark ska ges formellt skydd till 2020, återstår ca 90 000 hektar. Enligt Skogsstyrelsens redovisning har arealen frivilliga avsättningar ökat kraftigt från slutet av 1990-talet fram till 2010. Skogsstyrelsen skattar arealen frivilliga avsättningar 2016 till ca 1,2 miljoner hektar vilket är den samma som vid uppföljningen 2010. Betydande arealer frivilliga avsättningar har nyskapats under perioden samtidigt som stora arealer av frivilliga avsättningar, främst på statlig mark, under samma period övergått till att bli formella områdesskydd vilket redovisningsmässigt lett till att den totala arealen frivilliga avsättningar 2016 är densamma som 2010. Regeringen konstaterar att ambitionen i etappmålet om att 200 000 hektar frivilliga avsättningar som bör ha undantagits till 2020, inte kommer att nås med nuvarande takt.

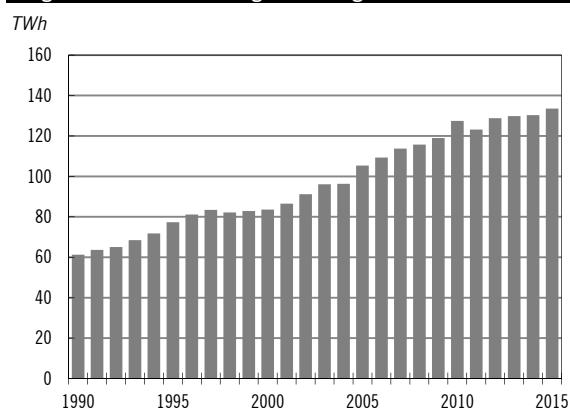
Under 2016 har Skogsstyrelsen betalat ut 192,7 miljoner kronor som ersättning till markägare för biotopskydd och 36,3 miljoner kronor för naturvårdsavtal. Den genomsnittliga ersättningen 2016 för biotopskyddsområden var 132 000 kronor per hektar produktiv skogsmark och för naturvårdsavtal drygt 31 000 kronor per hektar produktiv skogsmark. Från och med 2016 har Skogsstyrelsens anslag för skydd av värdefulla skogar ökat med 100 miljoner kronor.

Skogsbrukets klimatnytta

Klimatinsatser inom skogsbruket för att minska de globala klimatförändringarna består dels i att producera bioenergi och förnybara material för att ersätta fossila alternativ, dels i att minska utsläpp av växthusgaser och öka upptag av koldioxid i skog och mark.

Bioenergi från de gröna näringarna svarar i dagsläget för en fjärdedel av den svenska energianvändningen varav ca 80 procent kommer från skogsbruket och skogsindustrins biprodukter. Total tillförd mängd biobränsle 2015 var 134 TWh, vilket är en liten ökning från föregående år men mer än en fördubbling jämfört med de 61 TWh biobränslen som tillfördes 1990. Användningen av biobränsle från skogen i fjärrvärme- och elproduktionsanläggningar har ökat sedan 1990 och har stabiliserats på ca 50 TWh de senaste åren till följd av milda vintrar och konkurrens från andra energiråvaror som avfall. Biobränslen utgjorde 63 procent av den tillförda energin för fjärrvärmeproduktion 2015. Användningen av biodiesel som drivmedel har ökat från 2 TWh 2010 till 15 TWh 2016 och är det största förnybara fordonsbränslet, varav ca 30 procent framställdes av jordbruksråvaror. Den totala andelen biodrivmedel inom vägtransporter uppgick 2016 till 19 procent.

Diagram 2.5 Tillförd mängd bioenergi

Källa: Energiläget i siffror 2017, Statens energimyndighet.

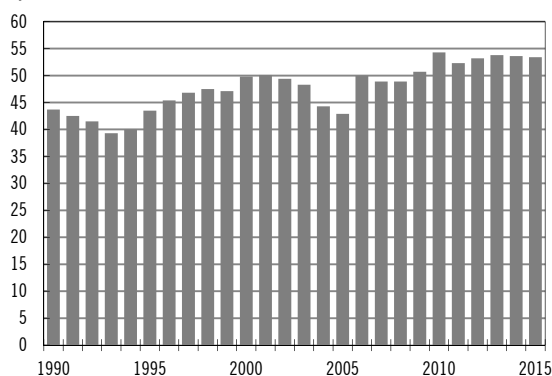
Skog och skogsmark, inklusive träprodukter, hade 2015 ett nettoupptag på ca 53 miljoner ton koldioxidekvivalenter, vilket är ca 22 procent högre jämfört med 1990, och oförändrat jämfört med 2014. Anledningen till ökningen sedan 1990 är främst ökad tillväxt i den svenska skogen, vilket lett till en större differens mellan tillväxt och avverkning än tidigare, trots en fortsatt hög avverkning de senaste åren. Även under 2016 har avverkningen varit fortsatt hög och sannolikt

kommer det rapporterade nettoupptaget för 2016 vara i nivå med senare års nivåer.

Skogsstyrelsen har under 2016 fortsatt att utveckla sin rådgivning i syfte att höja skogsbrukets kunskapsnivå dels om metoder för en långsiktigt hållbar ökning av tillväxten i skogen, dels om möjliga åtgärder för anpassning till klimatförändringar. Skogsstyrelsen har under 2016 tagit fram en handlingsplan för anpassning till ett förändrat klimat.

Diagram 2.6 Nettoupptag av växthusgaser inom skogsbruket, inklusive träprodukter

Miljoner ton koldioxidkvalenter

Källa: Naturvårdsverket, 2017.

Nationellt skogsprogram

Arbetet med skogsprogrammet inriktas på att nå visionen: Skogen – det gröna guldet – ska bidra till jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi. Regeringen har under 2015 och 2016 arbetat i bred dialog med myndigheter, näringsliv, organisationer och intressenter i det civila samhället för att ta fram ett nationellt skogsprogram. Arbetsgrupperna inom skogsprogrammet överlämnade rapporter med förslag till strategiska rekommendationer och åtgärder till regeringen den 1 september 2016. Underlagsrapporterna har remissbehandlats och utgör underlag i det pågående arbetet med att ta fram skogsprogrammet. Arbetet genomförs i dialog med representanter från skogens hela värdekedja, såväl nationellt som regionalt.

Riksdagen har i ett tillkännagivande (bet. 2015/16:MJU10, rskr. 2015/16:175) ställt sig bakom det som utskottet anfört om att regeringen bör basera inriktningen på arbetet med det nationella skogsprogrammet på två jämslida mål: produktionsmålet och miljömålet. Inriktningen bör omfatta ekonomiska, sociala och miljömässiga värden och syfta till att skogen och dess värdekedja ytterligare bidrar till

utvecklingen mot ett hållbart samhälle och en växande biobaserad samhällsekonomi (bet. 2015/16:MJU10 punkt 2, rskr. 2015/16:175). Riksdagen har också tillkännagett för regeringen att regeringen även fortsättningsvis bör värna den nationella beslutanderätten över skogsfrågor i samband med arbetet med EU:s skogsstrategi (bet. 2015/16:MJU10 punkt 10, rskr. 2015/16:175). Regeringen kommer att presentera ett nationellt skogsprogram. Inriktningen är att punkterna 2 och 10 därmed kommer att kunna slutbehandlas.

Arbetsmarknadspolitisk satsning i skog

Skogsstyrelsens arbete med arbetsmarknadsuppdrag har fortsatt. Genom utbildning, praktik och handledning har deltagarna, främst långtidsarbetslösa och nyanlända, fått bättre förutsättningar att få ett arbete eller förankring på arbetsmarknaden. Projektet har under 2016 haft 1 145 deltagare varav 157 var kvinnor och 988 var män.

Skogsstyrelsen och Arbetsförmedlingen samt SLU har på regeringens uppdrag analyserat arbetskraftsförsörjningen i de gröna näringarna. Myndigheterna konstaterar att det finns ett arbetskraftsbehov i de gröna näringarna, men också att det finns ett lågt intresse för dessa näringar bland nyanlända kvinnor och män.

Internationellt arbete

Regeringen har värnat det nationella självbestämmandet över skogsfrågor genom att påverka utformningen av EU-kommissionens förslag till direktiv för förnybar energi för perioden 2020–2030 (KOM [2016] 767 slutlig). Likaså har denna aspekt bevakats i förhandlingarna om utsläpp och upptag av växthusgaser från skogsbruk och annan markanvändning inom ramen för EU:s klimatramverk. Sverige har rönt uppmärksamhet som ett föregångsland i kontroll och tillämpning av EU:s timmerförordning (Europaparlamentets och rådets förordning [EU] nr 995/2010 av den 20 oktober 2010 om fastställande av skyldigheter för verksamhetsutövare som släpper ut timmer och trävaror på marknaden). Sverige har fått gehör i arbetet med FN:s strategiska plan för skog, som ses som ett led i det globala genomförandet av Agenda 2030, Riokonventionerna och Parisavtalet samt faciliterat framtagandet av det gemensamma arbetsprogrammet för skog inom UNECE/FAO.

Analys och slutsatser

Inriktningen under 2016 har varit arbete för att uppfylla skogspolitikens två jämställda mål för skogen, om produktion och miljö. Regeringen bedömer, utifrån årets resultat och indikatorer, att den befintliga modellen för skogsförvaltningen i huvudsak är anpassad för att uppnå politikens syften. Samtidigt finns det områden som behöver utvecklas inom både produktions- och miljöområdet, också för att bidra till miljö-kvalitetsmålet Levande skogar. Likaväl som att skydd och miljöhänsyn ska öka är en ökad produktion av skoglig råvara viktigt i en omställning till ett biobaserat samhälle och för att fasa ut fossil energi. Regeringen bedömer att processen med att utveckla ett nationellt skogsprogram i dialog med alla skogens intressenter har betydelse för detta. I arbetet med att utforma skogsprogrammet tar regeringen stöd i gällande politik, i skogsprogrammets vision och de underlagsrapporter som de fyra arbetsgrupperna inom det nationella skogsprogrammets dialogprocess har redovisat. Regeringens bedömning är att förvaltningen av skog behöver utvecklas för att skapa förutsättningar för ett hållbart brukande där skogens alla värden tillvaratas. Det är viktigt att skogsbruksåtgärder utförs på ett långsiktigt ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbart sätt.

Tillväxten av skog i Sverige är fortsatt högre än avverkningen, trots en hög avverkningsnivå vilket ur ett virkesförsörjningsperspektiv är gott.

Beräkningar visar att det i framtiden finns en potential att öka avverkningen ytterligare vilket beror på antaganden om en högre tillväxttakt i skogen.

Ytterligare insatser behövs för att bibehålla ett variationsrikt skogsbruk och miljöhänsynen i skogsbruket ska öka.

Betesskador på växande löv- och tallskog, framför allt av älg, är mycket omfattande och leder bl.a. till plantering med gran på torr mark som lämpar sig bättre för tall. Följden blir sänkt skogsproduktion, sämre förutsättningar för biologisk mångfald, förändrad landskapsbild och sämre förmåga hos miljön att hålla viltet med föda och livsmiljöer.

Klimatförändringarna kan också komma att innebära blötare avverkningsförhållanden, ökade stormfällningar, större brandrisk och ökade problem med torka. Det blir allt viktigare att planera skogsskötseln även med detta i åtanke. Skogs-

styrelsens handlingsplan för klimatanpassning är en viktig del i arbetet.

Regeringens arbete med en ny EU-lagstiftning gällande växtskadegörare och den nyligen inrättade riskvärderingsfunktionen vid SLU för växtskadegörare ökar möjligheterna att arbeta förebyggande för att minska risken för att nya skadegörare etablerar sig i landet.

Även om skadenivån får betraktas som hög är tendensen att hänsynen till kända kulturmiljöer blir bättre. Hänsynen till kulturmiljöerna i samband med skogsbruk ökar. Skogsnäringen bedriver ett aktivt arbete för att öka hänsynen till kulturmiljöer i skogen.

Regeringen anser dock att det är viktigt att det arbete som myndigheter och branschen under flera år drivit, utvecklas så att skadorna på kulturmiljön i samband med skogsbruk fortsätter att minska. Sammantaget visar Skogsstyrelsen indikatorer för skydd av skogsmark att takten i skyddsarbetet ökat väsentligt från föregående år mätt som areal skyddade områden.

En långsiktig ökad tillväxt i skogen är en viktig förutsättning för att en växande bioekonomi. Det är samtidigt viktigt att ett ökat uttag av biomassa inte innebär negativa effekter på biologisk mångfald och att ytterligare försurning av skogsmark undviks. Biologisk mångfald i skogen kan även bidra till klimatanpassning.

En växande bioekonomi och ett hållbart samhälle, och skogens nyckelroll i detta, är även av internationell relevans. Framgångsrikt samarbete i internationella skogsfrågor förutsätter strategisk omvärldsanalys och fortsatt engagemang i nordiska, europeiska och globala processer.

Den verksamhet som Skogsstyrelsen genomför inom arbetsmarknadspolitiken har stor betydelse för enskilda individer genom att de får arbetslivserfarenhet och en referens från Skogsstyrelsen som arbetsgivare. Den verksamhet som de utför är även till nytta för samhället då det till stor del rör sig om naturvårdande skötsel.

2.5.5 De samiska näringarna

För att redovisa resultat och bedöma hur samiska näringar utvecklas och bidrar till det övergripande målet för utgiftsområdet samt det övergripande målet för samepolitiken krävs indikatorer. I dagsläget saknas tillförlitlig statistik för att ta fram relevanta sådana.

Förutom renskötsel utgör samisk besöksnäring, samiskt mathantverk, duodji (samisk slöjd och konsthantverk) och småskalig slakteri- och förädlingsverksamhet viktiga samiska näringar. Sametingets arbete utgår ifrån tingets näringspolitiska program och tingets rennäringspolitiska program och livsmiljöprogrammet Eallinbiras.

Arbetet med att utveckla renbruksplaner för samebyarna fortsätter i samverkan mellan Skogsstyrelsen, Sametinget och samebyarna. Sametinget är sedan 2016 verksamhetsägare. Renbruksplaner är ett geografiskt verktyg som beskriver rennäringens markanvändning. Av 51 samebyar har i dag 50 byar renbruksplaner. Planerna används i dag vid samråd och dialog med t.ex. myndigheter, kommuner, skogsbolag, vatten- och vindkraftsbolag, gruvbolag och andra markanvändare i syfte att öka kunskap och underlätta dialogen. Arbetet med remisser och andra samråd ökar för såväl Sametinget som samebyarna.

Liksom förra året var vinterrenhjordens storlek under 2015/16 ca 247 000 renar. Svängningar i renhjordens storlek beror till största delen på variationer i naturbetet och förändringar i rovdjursförekomst. Storleken har varierat i cykler mellan 220 000 och 260 000 i vinterjord 1996–2016. Antalet renägare ligger relativt konstant på drygt 4 600 personer, varav ca 40 procent är kvinnor och ca 60 procent män. Antal aktiva renskötare, som även sköter andras renar, uppgår till drygt 1 000 personer, varav 18 procent är kvinnor och 82 procent är män.

Slakten av ren har återigen minskat medan medelpriset per kilo fortsatt att öka till 59,50 kronor/kilo (57 kronor/kilo 2015). Priset har ökat sedan 2013. Utöver dessa intäkter kommer det statliga pristillägget på 9 kronor/kilo för vuxna djur och 14,50 kronor/kilo för renkalv. Slakten varierar över åren men har en nedåtgående trend sedan 2006/07 och de totala slaktintäkterna för 2015/16 var 80,2 miljoner kronor (-3,8 procent) trots ökat pris och att pristillägget uppgick till 16,3 miljoner kronor (-8 procent). Minskningen av slakten förklaras bl.a. med ökad förekomst av rovdjur. En ökad förekomst av rovdjur i renskötselområdet innebär omfattande problem för rennäringen. Regeringen har i rovdjurspropositionen (prop. 2012/13:191) gett Sametinget i ansvar att utveckla ett s.k. förvaltningsverktyg för att begränsa rovdjursskadorna på ren. Arbetet, som sker i samarbete med same-

byarna, länsstyrelser och Naturvårdsverket, är komplicerat och tidskrävande och ännu inte fullt genomfört.

Pågående klimatförändringar påverkar rennäringens framtid. Sametinget tog under 2016 fram en handlingsplan för klimatanpassning. En stor del av de åtgärdsförslag och resonemang som ligger till grund för handlingsplanen handlar om åtgärder direkt kopplade till renskötseln. Samebyar kan ansöka om bidrag till hälften av kostnaderna för utfodring som uppstått på grund av synnerligen svåra betesförhållanden (i minst 60 dagar). Kostnaderna för utfodring har tidigare ökat men uppgick till drygt 6 miljoner kronor 2016, jämfört med ca 9 miljoner kronor 2015.

Efter ytterligare konsekvensanalyser bereds den fortsatta hanteringen av renskötselkonventionen mellan Sverige och Norge inom Regeringskansliet.

Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att en livskraftig rennäring och andra samiska näringar är en grundförutsättning för en levande samisk kultur. Bristen på tillförlitlig statistik skapar dock svårigheter för uppföljningen av samiska näringars långsiktiga utveckling. Regeringen bedömer att utmaningen för renskötselns framtid främst består av att hantera och att hitta en balans mellan påverkan av pågående och framtida verksamheter av bl.a. skogsbruket, utbyggnad av vindkraft och gruvnäring, turism och infrastruktur och renskötselns möjligheter till sammanhängande betesmarker. Regeringen bedömer att utvecklingsarbetet av renbruksplanerna är fortsatt viktigt. Vidare anser regeringen att en livskraftig rennäring bidrar till att miljökvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö ska kunna nås, producerar ett efterfrågat livsmedel och i hög grad bidrar med andra ekosystemtjänster. Dessa värden har i sin tur betydelse för bl.a. besöksnäringen i berörda regioner.

Även de pågående klimatförändringarna samt förekomsten av rovdjur i renskötselområdet har negativ effekt på rennäringens framtid. Sametingets handlingsplan för klimatanpassning visar på behovet av flexibilitet för minskad sårbarhet samt riktade informationsinsatser om klimatets förändring, ökad kommunikation och mer forskning. Regeringen anser även att det är vik-

tigt att arbetet utvecklas för att toleransnivån för skador på ren orsakade av stora rovdjur på tio procent på samebyns faktiska renantal inte överskrids.

2.6 Politikens inriktning

2.6.1 Inledning

Regeringens övergripande mål är att Sverige till 2020 ska ha den lägsta arbetslösheten i EU. För att nå målet behövs en livskraftig, hållbar och aktiv landsbygd. Politiken för areella näringar, landsbygd och livsmedel ska bidra till hållbar utveckling t.ex. vad gäller arbete, tillväxt, välfärd och miljö i alla delar av landet – hela landet ska hålla ihop. Ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra politikens utformning och genomförande.

Utifrån det övergripande målet har regeringen tagit fler initiativ som kommer att bidra till fler jobb, starkt djurskydd och hållbar tillväxt i Sveriges landsbygder inom följande områden:

- En sammanhållen landsbygd.
- En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja.
- Skogspolitik och ett nationellt skogsprogram.

Regeringen värnar goda och långsiktiga villkor för produktionen inom de areella näringarna samt fortsatta forsknings- och innovationsinsatser som är nödvändiga för att möta framtida klimat- och miljöförändringar och stärka konkurrenskraften. De areella näringarna har bl.a. genom produktion av förnybara råvaror och förädling av produkter en viktig roll i arbetet med klimatomställningen, en cirkulär och biobaserad ekonomi och ett hållbart samhälle där de nationella miljömålen nås.

Politiken för areella näringar, landsbygd och livsmedel ska därmed bidra till att lösa såväl lokala som globala utmaningar, däribland målen inom det klimatpolitiska ramverket, och bidra till genomförandet av Agenda 2030.

Regeringen arbetar internationellt bl.a. för hållbara jordbruks-, skogsbruks- och fiskerinäringar, en öppnare handel samt hållbar globalt tryggad livsmedelsförsörjning. Regeringen avser under året att utarbeta en uppdaterad svensk

strategi för FN:s livsmedels- jordbruksorganisation (FAO).

2.6.2 En sammanhållen landsbygd

Sveriges landsbygder är en tillgång och en resurs för jobb, hållbar tillväxt och välfärd. För att ta tillvara landsbygdernas möjligheter och hantera framtida utmaningar behövs en sammanhållen nationell politik för Sveriges landsbygder.

Den 4 januari 2017 överlämnade den parlamentariska landsbygdskommittén sitt slutbetänkande till regeringen. Regeringen avser att under 2018 överlämna en proposition till riksdagen med förslag på satsningar för en politik för Sveriges landsbygder.

Landsbygdernas diversifierade näringsliv, entreprenörskap och rika naturresurser är avgörande förutsättningar för den nödvändiga framväxten av en biobaserad ekonomi och för arbetet med att ställa om Sverige till ett hållbart samhälle.

En hållbar råvaru- och livsmedelsproduktion i världsklass ger även jobb i de areella näringarna. Tillvaratagande av landsbygdens värdefulla natur- och kulturmiljövärden är också en grundförutsättning för en växande besöksnäring. För att ta vara på landsbygdernas möjligheter ska det vara attraktivt att bo, leva och verka i hela landet. Fungerande transportinfrastruktur och kollektivtrafiklösningar på landsbygden är en viktig förutsättning för detta. För ett långsiktigt hållbart transportsystem är det prioriterat att öka elektrifieringen av och andelen förnybara bränslen inom transportsektorn i hela landet. Jämställda villkor för kvinnors och mäns företagande, entreprenörskap och företagsutveckling, inte minst för små företag, är en viktig förutsättning och är därför en utgångspunkt i den kommande propositionen. Landsbygdskommittén lyfter bl.a. att brist på tillgång till finansiering medför att potentialen i kvinnors företag inte realiserar fullt ut.

Den sammanhållna landsbygdspolitik som regeringen vill utforma är viktig för att landet ska hålla ihop. Alla ska vara delaktiga i och kunna bidra till samhällets utveckling genom att ha tillgång till grundläggande offentlig service oavsett var i landet de bor.

Både möjligheter och utmaningar i Sveriges landsbygder är stora och kräver insatser av varierande karaktär inom flera olika samhällssektorer.

Regeringen avser att presentera en politik som utgör en grund för en långsiktig och hållbar utveckling på landsbygden. Den sammanhållna landsbygdspolitiken kommer därför att omfatta förslag kring såväl långsiktiga mål och statens ansvar som förslag till konkreta insatser för att stimulera en hållbar utveckling för att möta samhällets utmaningar.

Tillgången till snabbt bredband är fortsatt ojämnt fördelad mellan tätort och småort och områden i lands- och glesbygd. Utbyggnaden av bredband med hjälp av stöd från landsbygdsprogrammet i områden där förutsättningar för kommersiell utbyggnad saknas fortsätter genom tidigare aviserade satsningar på totalt 4,25 miljarder kronor.

2.6.3 En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja bidrar till sysselsättning och hållbar tillväxt i hela landet liksom för att möta lokala och globala utmaningar, däribland ett förändrat klimat. I propositionen En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet (prop. 2016/17:104) skapas stabila och långsiktiga förutsättningar för detta. I strategin fastställs målet om en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Produktionsökningen, både konventionell och ekologisk, bör svara mot konsumenternas efterfrågan. En produktionsökning skulle kunna bidra till en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Sårbarheten i livsmedelskedjan ska minska.

För att nå målet har regeringen identifierat tre strategiska områden som är nödvändiga för strategins genomförande: Regler och villkor, Konsument och marknad samt Kunskap och innovation. Regeringen genomför satsningar i flera steg för att påverka utvecklingen genom att besluta om en mängd åtgärder i syfte att nå strategins mål. De åtgärder som hittills beslutats framgår av resultatavsnittet.

För att nå framgång i genomförandet behöver strategin även genomsyra den regionala och lokala nivån. Regeringen har för avsikt att stärka det regionala engagemanget. Även medverkan av

företag och organisationer i livsmedelskedjan är nödvändigt för det fortsatta genomförandet varför regeringen fortsätter att stärka den branschöverskridande dialogen samt understödja sektorns egna ansträngningar.

Regler och villkor

De regler och villkor som styr produktionen är ofta nödvändiga för att säkra t.ex. miljö, hälsa och djurskydd. Samtidigt ska utformningen och tillämpningen av regler och villkor vara likvärdiga över landet och utformas för att stödja målet om en ökad livsmedelsproduktion samtidigt som relevanta nationella miljömål nås. Regeringen arbetar därför bl.a. för att öka stödet till produktionen i norra Sverige.

Regeringen har för avsikt att verka för att berörda myndigheter i ökad utsträckning kan beakta stärkt konkurrenskraft för företagen i sitt arbete med att utforma och tillämpa regler och villkor. En konkurrenskraftig livsmedelskedja innebär att den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till en hållbar utveckling i hela landet. Regeringen kommer att arbeta för en förbättrad myndighetsservice och verka för en ökad samordning mellan kontrollmyndigheterna och en mer likvärdig kontroll över hela landet. Kontrollen ska präglas av hög kompetens och ett gott bemötande. De långsiktiga villkoren för slakterier och vilthanteringsanläggningar behöver säkerställas och regeringen bedömer att en effektivisering av kontrollen genom modernisering och digitalisering därför är angelägen.

Sverige ska fortsatt vara ett föregångsland vad avser djurskydd och ska därför fortsätta verka för ett stärkt djurskydd inom EU och internationellt. I det arbetet ska regeringen samverka nationellt med berörda parter samt delta aktivt i den nyligen inrättade EU-plattformen för djurskydd.

Antibiotikaresistens är ett internationellt problem och utgör ett hot mot både djur- och folkhälsan. En god djurhållning minskar behovet av antibiotika, vilket är viktigt i arbetet mot antibiotikaresistens. Sverige är och ska fortsatt vara ett föregångsland på området. Antibiotikaresistens behandlas även inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

EU-kommissionen förväntas under 2018 presentera förslag till förändringar av den gemensamma jordbrukspolitik. Regeringen avser att arbeta för att reformen ska leda till en effektivare politik och därmed ge förutsättningar för en högre måluppfyllelse. En del i detta är genom riktade miljöåtgärder i stället för generella åtgärder kopplade till gårdsstödet. Det är vidare viktigt att säkerställa en fortsatt marknadsorientering av den gemensamma jordbrukspolitik. Den reformerade politiken behöver även innebära märkbara förenklingar för såväl företagare som för myndigheter.

Regeringen ser det som avgörande att Sverige är pådrivande för att de beslut som fattas inom ramen för EU:s gemensamma fiskeripolitik ska leda till en hållbar förvaltning av fiskbestånden, både inom EU och globalt. Regeringen avser även att fortsätta arbetet med att ta fram förslag till nödvändiga fiskeregleringar i marint skyddade områden utanför trålgränsen, för antagande inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken. En förutsättning för ett hållbart och långsiktigt lönsamt yrkesfiske är fungerande system för fördelning av de nationella kvoterna. Det system med överlåtbara fiskerättigheter i det pelagiska fisket som infördes under 2009 har enligt regeringen uppfyllt sitt övergripande syfte att strukturrationalisera flottan samt inneburit en betydande ökning av lönsamheten och en mer rationell användning av svenska pelagiska kvoter. Regeringens bedömning är därför att överlåtbarhet av fiskerättigheter fortsatt bör tillämpas i det pelagiska fisket, i enlighet med lagen (2009:866) om överlåtbara fiskerättigheter. Havs- och vattenmyndigheten kan vid behov korrigera systemet inom ramen för rådande lagstiftning, t.ex. avseende hantering av de s.k. kust- och regionkvoterna.

Reformen av EU:s gemensamma fiskeripolitik innebar ett systemskifte i förvaltningen av bestånden genom att den tidigare huvudregeln att fångst över den tillåtna kvoten skulle kastas överbord frångicks och ersattes av en skyldighet att landa alla fångster. För ett långsiktigt hållbart fiske krävs att även kontrollsystemet är effektivt, ändamålsenligt och anpassat till den reformerade politiken, bl.a. genom nya tekniska lösningar och it-baserade verktyg. Regeringen avser därför aktivt driva dessa frågor inför den av kommissionen aviserade översynen av EU:s kontrollförordning.

Viltförvaltningen ska vara adaptiv och ekosystembaserad samt utgå från ett flerartsperspektiv och en utvecklad regionalisering. Komplexiteten i viltförvaltningen och därmed behov av kunskapsunderlag och fakta ökar allt mer. Arbetet inom ramen för En strategi för svensk viltförvaltning och den pågående översynen av viltvårdsfonden är led i att kunna tillfredsställa dessa behov. Den illegala jakten på de stora rovdjuren är något som oroar regeringen och det är viktigt att frågan följs noggrant.

Konsument och marknad

Livsmedelsproduktionen verkar i internationell och nationell konkurrens och styrs bl.a. av konsumenternas efterfrågan. En väl fungerande marknad med effektiv konkurrens leder till konkurrenskraftigare företag som i sin tur har större möjlighet att växa, både nationellt och internationellt, att beakta samhällsutmaningar och öka sitt utbud. Det finns en outnyttjad potential för produktion av ekologiska livsmedel inom jordbruket som regeringen vill ta tillvara. Konsumenternas efterfrågan på ekologisk mat har ökat kraftigt under de senaste åren. Marknaden bedömer att ökningen kommer att fortsätta flera år framöver vilket skapar möjligheter för både små och stora svenska jordbruks- och livsmedelsföretag. Regeringen har som mål att 30 procent av den svenska jordbruksmarken ska utgöras av certifierad ekologisk jordbruksmark och 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter till 2030. Ekologisk odling bidrar till flera av miljökvalitetsmålen, t.ex. Giftfri miljö, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv. Regeringen föreslår därför ökade medel för ökad ekologisk produktion och konsumtion.

Regeringen vill främja utvecklingen och bidra till att öka produktionen, konsumtionen och exporten av ekologiska livsmedel och föreslår att 25 miljoner kronor per år under 2018–2020 tillförs för detta ändamål.

Livsmedel och de material som kommer i kontakt med livsmedel ska vara säkra och ingen ska behöva bli sjuk för att maten innehåller skadliga ämnen eller sjukdomsframkallande mikroorganismer. Arbetet för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö är därför fortsatt angeläget. Detta gäller både livsmedel och dricksvatten. Konsumenterna ska också kunna lita på

att den mat de köper är vad den utges för att vara. Regeringen avser att lämna en proposition med förslag om effektivare sanktioner mot överträdelser i livsmedelskedjan under 2018.

I regeringens nationella säkerhetsstrategi pekas tillgång till dricksvatten ut som en samhällsviktig funktion. Skyddet av vatten för dricksvattenproduktion behöver stärkas. Slutbetänkandet från Dricksvattenutredningen (SOU 2016:32) bereds för närvarande i Regeringskansliet. Regeringen förstärker länsstyrelsernas arbete med förebyggande arbete för att skydda dricksvatten, exempelvis genom inrättande av vattenskyddsområden, (se utg.omr. 1, avsnitt 8.7.1). Genom att säkerställa resurser till den nationella vattenkatastrofgruppen (VAKA), som leds av Livsmedelsverket, ges förutsättningar för ett fortsatt nationellt expertstöd vid allvarliga störningar i dricksvattenförsörjningen.

Regeringen finner det angeläget att stärka myndigheternas arbete med civilt försvar inom livsmedelsförsörjningen och tillför därför ytterligare resurser till myndigheterna på området.

I betänkandet Informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (SOU 2017:36) föreslås en ny lag och en ny förordning med bestämmelser som syftar till att höja informationssäkerheten i nätverk och informationssystem som har betydelse för leverans och distribution av dricksvatten. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Ohälsosamma matvanor är en av de största riskfaktorerna för ohälsa och för tidig död i Sverige. Av de tio främsta riskfaktorerna är hälften relaterade till matvanor och fysisk aktivitet. Ohälsan orsakar kostnader för både samhället och individen. Matvanorna påverkar även hur stor klimat- och miljöpåverkan blir. Ur ett folkhälso-, klimat- och miljöperspektiv är det mycket viktigt att fortsatt främja bra matvanor genom olika åtgärder, bl.a. inom offentlig sektor och genom satsningar på information. Mot bakgrund av att regeringen har ett mål om att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation är det viktigt att jämställdhets- och jämlikhetsperspektivet beaktas i arbetet. Fysisk aktivitet och bra matvanor behandlas även inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.

Kunskap och innovation

Regeringen anser att forskning och innovation är nödvändiga för livsmedelssektorns konkurrenskraft. För att forskning ska ge effekt måste resultaten spridas och nyttiggöras. Sverige saknar en samordnad funktion för forskning och innovation där universitet och högskolor och näringslivet inom livsmedelskedjan samverkar. Regeringen har därför gett Tillväxtverket i uppdrag att etablera en arena för samverkan mellan livsmedelskedjans aktörer. Vidare har SLU tilldelats medel för att inrätta en forskarskola för industridoktorander inom livsmedelsområdet.

Under 2018 kommer OECD att presentera en studie som ger rekommendation för hur livsmedelskedjans innovationssystem kan förbättras. Detta blir en utgångspunkt för regeringens fortsatta arbete för att stärka innovationsutvecklingen inom livsmedelssektorn.

I en framtida cirkulär och biobaserad ekonomi är livsmedelskedjan en central del, vilket kräver en systemtäckande forsknings- och innovationssatsning. Regeringen har därför gett Formas i uppdrag att inrätta ett tioårigt nationellt tvärvetenskapligt forskningsprogram för livsmedelssektorn. Syftet är att stärka behovsmotiverad forskning, öka fokus på produktutveckling och innovation samt kommersialisera forskningsresultat inom livsmedelsområdet. En viktig aspekt för programmet är också frågornas relevans för samhällets utmaningar. I ett förändrat klimat, för en omställning till en cirkulär och biobaserad ekonomi och för en starkt konkurrenskraft i jordbruket är nya växtsorter anpassade för svenska odlingsförhållanden av stor vikt. Regeringen föreslår därför en satsning för bildandet av ett kompetenscentrum för växtförädling.

2.6.4 Skogspolitik och ett nationellt skogsprogram

Inriktningen på skogspolitiken ligger fast. Den svenska skogspolitiken bygger på de jämställda målen om produktion och miljö. En grundläggande del av skogspolitiken är skogsbrukets sektorsansvar och skogsägarnas frihet under ansvar. Likaväl som att skydd och miljöhänsyn ska öka är en ökad produktion av skoglig råvara viktig i en omställning till ett biobaserat samhälle och för att fasa ut fossil energi.

Arbetet inom det nationella skogsprogrammet ska bidra till jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi. Regeringen kommer att presentera ett nationellt skogsprogram baserat på underlag från skogsprogrammets dialogprocess, samt därefter utarbeta handlingsplan för genomförande. Skogen i Sverige har en stor roll att spela i övergången till en cirkulär och biobaserad ekonomi och ett fossilfritt Sverige. I en växande bioekonomi måste vi säkra ett hållbart uttag av skogsråvara som också säkerställer biologisk mångfald och sociala värden.

Bevarande och hållbart nyttjande av skog behöver i ljuset av Agenda 2030 och skogspolitikens jämställda mål ses i ett sammanhang, tillsammans med andra samhällsmål inklusive regeringens strävan mot en växande bioekonomi.

Synergier mellan det nationella skogsprogrammet och regeringens andra strategiska arbeten, särskilt Samverkansprogrammet om cirkulär och biobaserad ekonomi, ska tillvaratas.

Regeringen betonar vikten av aktuella, tillförlitliga och lättillgängliga kunskapsunderlag som grund för ökad miljöhänsyn och ökad skogsproduktion. Regeringen föreslår därför en satsning på uppdatering och utveckling av skoglig grunddata med hjälp av laserskanning.

Inom naturvård och markvård finns arbetsuppgifter, som t.ex. röjning och annan skötsel av naturreservat, som kan utföras av personer med kortare utbildning. Dessa uppgifter ökar tillgänglighet till friluftsliv och rekreation vilket ger ett mervärde för många människor. Genom att höja ambitionsnivån på de uppgifter som Skogsstyrelsen kan bedriva inom natur- och markvård m.m. skapas förutsättningar för fler praktikplatser och moderna beredskapsjobb åt nyanlända och personer som varit utan arbete en längre tid. Det ger samtidigt deltagarna kompetens som efterfrågas av näringslivet inom gröna näringar vilket ökar förutsättningarna för anställning i näringslivet. Förändringar av de subventionerade anställningarna beskrivs i utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Skogsbruket har stor betydelse för att nå miljökvalitetsmål och generationsmål inom miljömålssystemet samt Agenda 2030. Regeringen anser att fler naturskogar ska skyddas och miljöhänsynen, inklusive kulturmiljöhänsyn, ska öka i den brukade skogen. Arbetet med att införliva målbilder för miljöhänsyn i det praktiska skogsbruket är av grundläggande betydelse

för fortsatt förbättring avseende miljöhänsyn, och detta följs noga av regeringen. Regeringen anser att hyggesfria metoder är viktiga och bör främjas och föreslår därför en förstärkning av anslag 1:1 *Skogsstyrelsen*.

I syfte att upprätthålla natur- och kulturmiljövärdena i skyddade skogar föreslår regeringen en satsning på naturvårdande skötsel på anslag 1:2 *Insatser för skogsbruket*. Med dessa insatser ökar också förutsättningarna för friluftsliv i skog och mark.

Skogsstyrelsens inventeringar av nyckelbiotoper är en av de största kartläggningar av natur i landet. Det är dock viktigt att skogsägare accepterar arbetssättet samt har förståelse och motivation att bevara nyckelbiotoperna. Av bland annat detta skäl är det viktigt att inventeringarna håller hög kvalitet för att få ändamålsenliga kunskapsunderlag. Regeringen föreslår en satsning på en landsomfattande inventering av nyckelbiotoper, dels för att applicera utvecklad och förbättrad metodik i nordvästra Sverige, dels för att uppdatera den nyckelbiotopsinventering som genomförts i övriga delar av landet. Myndigheterna kan erbjuda skogsägare med nyckelbiotopsrika brukningsenheter möjlighet till områdesskydd. Regeringen föreslår att anslag 1:2 *Insatser för skogsbruket* ökar med 100 miljoner kronor per år t.o.m. 2027. Inom utgiftsområde 20 ökar anslag 1:14 *Skydd av värdefull natur* med 150 miljoner kronor per år t.o.m. 2027 för samma ändamål. En översyn av fördelningen av förstärkningen mellan anslagen på utgiftsområdena ska göras under 2019 och 2023 för att analysera att fördelningen mellan utgiftsområdena är den mest effektiva för att uppnå syftet med förstärkningen.

Regeringen värnar det nationella självbestämmandet i skogsfrågor. Nya EU-initiativ, såsom förslag för genomförandet av EU:s klimat- och energiramverk för 2030, analyseras noggrant ur detta perspektiv.

2.6.5 De samiska näringarna

Behovet ökar kontinuerligt för rennäringen att delta mer aktivt i olika processer kring samhällsplanering och markutnyttjande inom renskötselområdet. Ett verktyg som möjliggör detta är renbruksplaner, som är ett geografiskt verktyg som beskriver rennäringens markanvändning. Renbruksplanerna bidrar med viktig information

om förändringar i mark och vatten när det gäller effekter av annan markanvändning, klimatförändringar och kulturspår och kräver därför kontinuerlig uppdatering och adaptivitet. En viktig fråga för en långsiktigt hållbar rennäring är även samexistens med rovdjuren. Det är därför angeläget att arbetet med en toleransnivå för rovdjursskador på högst tio procent på samebyns faktiska renantal fortskrider och att förebygga och kompensera för rennäringens rovdjursskador. Regeringen föreslår därför att anslag 1:22 *Främjande av rennäringen m.m.* tillförs ytterligare medel.

3 Budgetförslag

3.1 Anslag

3.1.1 1:1 Skogsstyrelsen

Tabell 3.1 Anslagsutveckling 1:1 Skogsstyrelsen

Tusental kronor

År	Utfall	419 466	Anslags- sparande	2 817
2016	Utfall	419 466	Anslags- sparande	2 817
2017	Anslag	402 982 ¹	Utgifts- prognos	395 869
2018	Förslag	472 307		
2019	Beräknat	488 351 ²		
2020	Beräknat	505 080 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 480 679 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 488 727 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Skogsstyrelsens förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.2 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		313	273	40
Prognos 2017		350	310	40
Budget 2018		325	300	25

Tabell 3.3 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	186 453	188 375	-1 922
(varav tjänsteexport)	67	69	-2
Prognos 2017	383 500	382 700	800
(varav tjänsteexport)	500	500	0
Budget 2018	700 000	700 000	0
(varav tjänsteexport)	3 000	3 000	0

Skogsstyrelsens offentligrättsliga verksamhet utgörs av avgifter som tas ut för vissa ärenden enligt skogsvårdslagen och miljöbalken. Skogsstyrelsen bedriver uppdragsverksamhet som ska finansieras genom avgifter med full kostnads- täckning. Undantag är vissa arbetsmarknads- politiska åtgärder.

Avgiftsintäkterna får disponeras av Skogs- styrelsen.

Regeringens överväganden

Regeringen anser att anslaget bör tillföras 15 000 000 kronor per år under 2018–2020 för att bidra till att skapa enkla gröna jobb inom naturvård och markvård.

Vidare anser regeringen att anslaget bör tillföras 20 000 000 kronor per år under 2018–2027 för en landsomfattande inventering av nyckel- biotoper.

För uppdatering och utveckling av skoglig grunddata med hjälp av laserskanning anser rege- ringen att anslaget bör tillföras 12 000 000 kro- nor årligen fr.o.m. 2018.

Regeringen anser också att arbetet med metodutveckling och rådgivning om hyggesfritt skogsbruk ska öka och föreslår därför att anslaget bör tillföras 6 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2018.

Tabell 3.4 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:1 Skogsstyrelsen

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	402 982	402 982	402 982
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	7 571	14 124	21 308
Beslut	61 754	71 245	80 790
Varav BP18 ³	53 000	53 000	53 000
Varav ³			
Grönt jobbprogram	15 000	15 000	15 000
Laserskanning skogs- och miljödata	12 000	12 000	12 000
Skydd av nyckelbiotoper	20 000	20 000	20 000
Hyggesfritt skogsbruk	6 000	6 000	6 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	472 307	488 351	505 080

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019 och 2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 472 307 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Skogsstyrelsen* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 488 351 000 kronor respektive 505 080 000 kronor.

3.1.2 1:2 Insatser för skogsbruket

Tabell 3.5 Anslagsutveckling 1:2 Insatser för skogsbruket

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	Utfall	333 605		4 601
2017	Anslag	321 540 ¹		300 108
2018	Förslag	580 373		
2019	Beräknat	519 206		
2020	Beräknat	482 040		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och finansierar natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Anslaget får användas för att täcka utgifter för biotopskydd och naturvårdsavtal.

Anslaget får även användas för utgifter för att upprätta renbruksplaner och till att medfinansiera skogsträdsförädling.

Vidare får anslaget användas för vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 96 000 000 kronor 2019–2022.

Skälen för regeringens förslag: I hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare och för att skapa goda förutsättningar för fleråriga naturvårdsprojekt samt för ett effektivt genomförande av det nationella skogsprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingå som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 96 000 000 kronor 2019–2022.

Tabell 3.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021–2022
Ingående åtaganden	45 506	21 080	37 060			
Nya åtaganden	6 725	34 000	81 100			
Infriade åtaganden	-31 151	-18 020	-22 160	-59 000	-20 000	-17 000
Utestående åtaganden	21 080	37 060	96 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	120 000	120 000	96 000			

Regeringens överväganden

Regeringen anser att anslaget bör tillföras 120 000 000 kronor per år under 2018–2020 för att bidra till att skapa enkla gröna jobb inom naturvård och markvård.

Vidare anser regeringen att anslaget bör tillföras 100 000 000 kronor per år under 2018–2027 för att kunna erbjuda skogsägare med nyckelbiotopsrika brukningsenheter möjlighet till områdesskydd.

Regeringen anser även att anslaget bör tillföras 50 000 000 kronor under 2018 för naturvårdande skötsel av skyddade skogar.

Tabell 3.7 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:2 Insatser för skogsbruket

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	321 540	321 540	321 540
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	258 833	197 666	160 500
Varav BP18	270 000	220 000	220 000
Varav			
Grönt jobbprogram	120 000	120 000	120 000
Skydd av nyckelbiotoper	100 000	100 000	100 000
Naturvårdande skötsel av skyddade skogar	50 000		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	580 373	519 206	482 040

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 580 373 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Insatser för skogsbruket* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 519 206 000 kronor respektive 482 040 000 kronor.

3.1.3 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tabell 3.8 Anslagsutveckling 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tusental kronor

År	Utfall	Intäkter	Utgifter	Resultat
2016	Utfall	114 543	Anslags-sparande	1 216
2017	Anslag	120 483 ¹	Utgifts-prognos	120 443
2018	Förslag	144 379		
2019	Beräknat	146 666 ²		
2020	Beräknat	149 160 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 144 379 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 144 380 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens veterinärmedicinska anstalts förvaltningsutgifter.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.9 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	172 947	166 673	6 274
(varav tjänsteexport)	6 830	7 031	-201
Prognos 2017	169 000	170 300	-1 300
(varav tjänsteexport)	6 800	7 400	-600
Budget 2018	169 000	170 300	-1 300
(varav tjänsteexport)	8 700	9 000	-300

Avgiftsintäkterna får disponeras av Statens veterinärmedicinska anstalt.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen i närområdet och händelser som visat på samhällets sårbarhet, ser regeringen ett behov av att förstärka totalförsvaret under kommande år. För att stärka arbetet med civilt försvar vid Statens veterinärmedicinska anstalt behövs bl.a. en nivåförstärkning av basresurserna för att motsvara de krav och behov som ställs på t.ex. säkerhetsskydd, infrastruktur, inventarier, expertkompetens och samverkan. Regeringen anser mot bakgrund av detta att anslaget bör tillföras 22 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2018.

Tabell 3.10 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	120 483	120 483	120 483
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 891	3 829	5 943
Beslut	22 005	22 354	22 734
Varav BP18 ³	22 000	22 000	22 000
Varav ³			
Totalförsväroverenskommelse från 2018	22 000	22 000	22 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	144 379	146 666	149 160

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019 och 2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 144 379 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Statens veterinärmedicinska anstalt* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 146 666 000 kronor respektive 149 160 000 kronor.

3.1.4 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Tabell 3.11 Anslagsutveckling 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Tusental kronor

År	Utfall	104 305	Anslags-sparande	
2016	Utfall	104 305		
2017	Anslag	106 283 ¹	Utgifts-prognos	106 283
2018	Förslag	108 512		
2019	Beräknat	110 269 ²		
2020	Beräknat	112 199 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 108 513 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 108 513 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för ersättning för veterinär service. Anslaget får användas för utgifter för att minska veterinärkostnaderna för företag med avlägset belägen djurhållning avseende livsmedelsproducerande djur.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.12 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		2 261	2 261	0
Prognos 2017		1 800	1 800	0
Budget 2018		1 800	1 800	0

Tabell 3.13 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	559 160	556 649	2 511
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2017	572 800	573 900	-1 100
(varav tjänsteexport)			
Budget 2018	573 000	573 100	-100
(varav tjänsteexport)			

Av tabellerna framgår distriktsveterinärernas avgiftsbelagda verksamhet. Större delen av verksamheten är avgiftsfinansierad.

Jordbruksverket får disponera avgiftsintäkterna.

Regeringens överväganden

Tabell 3.14 Härlledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	106 283	106 283	106 283
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	2 122	3 877	5 805
Beslut	107	109	111
Varav BP18 ³			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	108 512	110 269	112 199

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019 och 2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 108 512 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Bidrag till veterinär fältverksamhet* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 110 269 000 kronor respektive 112 199 000 kronor.

3.1.5 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2016	Utfall	11 562		3 371
2017	Anslag	14 933 ¹	Utgifts-prognos	15 222
2018	Förslag	9 933		
2019	Beräknat	9 933		
2020	Beräknat	9 933		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för förebyggande hälsokontroll och djursjukdatasystem, i syfte att begränsa skadeverkningarna av sådana djursjukdomar som bara smittar mellan djur, och sådana som kan smitta både djur och människor. Anslaget får även användas till djurskyddsfrämjande åtgärder.

Regeringens överväganden

Tabell 3.16 Härlledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	14 933	14 933	14 933
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-5 000	-5 000	-5 000
Varav BP18			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 933	9 933	9 933

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 9 933 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 9 933 000 kronor respektive år.

3.1.6 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tabell 3.17 Anslagsutveckling 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2016	Utfall	138 957		-3 421
2017	Anslag	154 349 ¹	Utgifts-prognos	149 349
2018	Förslag	124 349		
2019	Beräknat	124 349		
2020	Beräknat	124 349		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bekämpande av och beredskap mot smittsamma husdjursjukdomar varvid ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658), lagen (2006:806) om provtagning på djur m.m. eller med stöd av i lagarna meddelade författningar. Anslaget får användas för statsbidrag till obduktionsverksamhet, för utveckling och genomförande av sjukdomskontroller och för genomförande av EU-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Anslaget får användas för utgifter för nationell

medfinansiering av kontrollprogram som Sverige enligt EU:s krav är skyldig att göra.

Regeringens överväganden

Tabell 3.18 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

Tusental kronor			
	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	124 349	124 349	124 349
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	124 349	124 349	124 349

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 124 349 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 124 349 000 kronor respektive år.

3.1.7 1:7 Ersättning för viltskador m.m.

Tabell 3.19 Anslagsutveckling 1:7 Ersättning för viltskador m.m.

Tusental kronor				
År	Slagslag	Belopp	År	Slagslag
2016	Utfall	43 643		Anslags-sparande
				14 135
2017	Anslag	52 778 ¹		Utgifts-prognos
				52 232
2018	Förslag	52 778		
2019	Beräknat	52 778		
2020	Beräknat	52 778		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada. Avseende förebyggande åtgärder mot skador i fisket orsakade av säl bör anslaget användas som nationell offentlig medfinansiering av åtgärder inom ramen för Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020.

Kompletterande information

Bestämmelser om rätten till ersättning finns i viltskadeförordningen (2001:724).

Regeringens överväganden

Tabell 3.20 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:7 Ersättning för viltskador m.m.

Tusental kronor			
	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	52 778	52 778	52 778
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	52 778	52 778	52 778

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 52 778 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Ersättningar för viltskador m.m.* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 52 778 000 kronor respektive år.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 5 000 000 kronor för Viltvårdsfonden.

Skälen för regeringens förslag: Jägare är enligt 49 § jaktförordningen (1987:905) skyldiga att betala viltvårdsavgift på 300 kronor per år till Viltvårdsfonden. Medlen ur fonden används för att främja viltvården och andra liknande ändamål som är förenliga med jaktlagens syfte. Jaktåret omfattar tiden den 1 juli–den 30 juni. Merparten av viltvårdsavgifterna betalas till fonden i början av jaktåret medan utgifterna är fördelade över kalenderåret.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 besluta om en kredit i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 5 000 000 kronor.

3.1.8 1:8 Statens jordbruksverk

Tabell 3.21 Anslagsutveckling 1:8 Statens jordbruksverk

Tusental kronor

År	Utfall	538 295	Anslags-sparande	9 347
2016	Utfall	538 295	Anslags-sparande	9 347
2017	Anslag	603 563 ¹	Utgifts-prognos	598 752
2018	Förslag	621 432		
2019	Beräknat	634 016 ²		
2020	Beräknat	617 197 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 624 089 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 597 286 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget används för Statens jordbruksverks förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård och för utgifter för Centrala djurförsöksetiska nämnden.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.22 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
<i>Tillsyn</i>				
Utfall 2016		31 110	25 040	6 070
Prognos 2017		31 600	29 700	1 900
Budget 2018		29 200	30 100	-900
<i>Djur</i>				
Utfall 2016		33 871	34 345	-474
Prognos 2017		34 100	37 200	-3 100
Budget 2018		36 700	36 900	-200
<i>Växt</i>				
Utfall 2016		10 864	9 895	969
Prognos 2017		9 300	8 900	400
Budget 2018		10 000	10 000	0
<i>Utsäde</i>				
Utfall 2016		8 915	8 457	458
Prognos 2017		8 700	8 700	0
Budget 2018		8 500	8 350	150

Jordbruksverket får disponera intäkterna från avgifter inom områdena Tillsyn, Djur, Växt och Utsäde.

Tabell 3.23 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
<i>Tillsyn</i>			
Utfall 2016	3 800	3 793	7
Prognos 2017	3 600	3 600	0
Budget 2018	3 600	3 600	0
<i>Utsäde</i>			
Utfall 2016	23 502	23 353	149
Prognos 2017	25 200	24 600	600
Budget 2018	24 800	24 650	150
<i>Tjänsteexport</i>			
Utfall 2016	1 982	3 953	-1 971
Prognos 2017	8 000	7 800	200
Budget 2018	10 100	9 400	700

Jordbruksverket får disponera intäkterna från avgifter inom områdena Tillsyn, Utsäde och Tjänsteexport.

Regeringens överväganden

Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen i närområdet och händelser som visat på samhällets sårbarhet, ser regeringen ett behov av att förstärka totalförsvaret under kommande år. Det är angeläget att bl.a. stärka förmågan genom utbildningar, övningar och samverkan med andra myndigheter. Även risk- och sårbarhetsanalyserna för sektorn är viktigt för det civila försvaret. Regeringen anser mot bakgrund av detta att anslaget bör tillföras 8 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2018.

Tabell 3.24 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:8 Statens jordbruksverk

Tusental kronor			
	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	603 563	603 563	603 563
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	10 025	19 786	30 479
Beslut	7 844	10 667	-16 845
Varav BP18 ³	8 000	8 000	8 000
Varav ³			
Totalförsvarsöverenskommelse från 2018	8 000	8 000	8 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	621 432	634 016	617 197

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019 och 2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 621 432 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Statens jordbruksverk* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 634 016 000 kronor respektive 617 197 000 kronor.

3.1.9 1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Tabell 3.25 Anslagsutveckling 1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Tusental kronor			
År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	Utfall	5 000	
2017	Anslag	5 000 ¹	4 948
2018	Förslag	5 000	
2019	Beräknat	5 000	
2020	Beräknat	5 000	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder mot växtskadegörare samt för att ersätta enskilda för skada till följd av sådana åtgärder enligt växtskyddslagen (1972:318). Utgifter för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder, marknadskontroller, inventeringar m.m. mot karantänskadegörare finansieras också med detta anslag liksom undersökningar av växtprover som av

Jordbruksverket överlämnas för laboratoriemässig diagnostisering. Vidare får anslaget användas till internationellt engagemang inom området bekämpande av växtskadegörare. Slutligen används anslaget för utgifter för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

Regeringens överväganden

Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Tusental kronor			
	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	5 000	5 000	5 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	5 000	5 000	5 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 5 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:9 *Bekämpande av växtskadegörare* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 5 000 000 kronor respektive år.

3.1.10 1:10 Gårdsstöd m.m.

Tabell 3.27 Anslagsutveckling 1:10 Gårdsstöd m.m.

Tusental kronor				
År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos	
2016	Utfall	6 449 235		1 182 765
2017	Anslag	7 504 000 ¹		7 504 000
2018	Förslag	6 695 000		
2019	Beräknat	6 462 000		
2020	Beräknat	6 434 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för gårdsstöd och för andra åtgärder inom den första pelaren av den gemensamma jordbrukspolitiken. Anslaget får även användas för bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar.

Kompletterande information

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013 av den 17 december 2013 om regler för direktstöd för jordbrukare inom de stödordningar som ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 637/2008 och rådets förordning (EG) 73/2009 finns bestämmelser om direktstöd till lantbrukare.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 652/2014 av den 15 maj 2014 om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial, och om ändring av rådets direktiv 98/56/EG, 2000/29/EG och 2008/90/EG, Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 178/2002, (EG) nr 882/2004 och (EG) nr 396/2005, Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009, och om upphävande av rådets beslut 66/399/EEG, 76/894/EEG och 2009/470/EG finns bestämmelser om bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar.

Regeringens överväganden

Anledningen till att nivån på anslaget sänks under 2018 är att Jordbruksverkets utbetalningar har kommit ikapp och tidigarelägs till 2017.

Tabell 3.28 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:10 Gårdsstöd m.m.

Tusental kronor			
	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	6 498 000	6 498 000	6 498 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-322 715	-213 235	414 676
Volym	-549 600	-434 600	-1 070 357
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	1 069 315	611 835	591 681
Förslag/beräknat anslag	6 695 000	6 462 000	6 434 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 6 695 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 *Gårdsstöd m.m.* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till

6 462 000 000 kronor respektive 6 434 000 000 kronor.

3.1.11 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tabell 3.29 Anslagsutveckling 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tusental kronor				
2016	Utfall	140 800	Anslags-sparande	-12 800
2017	Anslag	161 000 ¹	Utgifts-prognos	161 000
2018	Förslag	138 000		
2019	Beräknat	138 000		
2020	Beräknat	138 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för offentlig lagring, övrig intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, fiberberedning samt exportbidrag.

Kompletterande information

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007 finns bestämmelser om offentlig lagring, intervention och övriga stöd.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 112 000 000 kronor 2019 och 2020.

Skälen för regeringens förslag: Ett av de områden som anslaget används till är stöd till producentorganisationer inom sektorn för frukt

och grönt. Stöden ges inom fleråriga verksamhetsprogram. Efter beslut om stöd sker betalningarna till stödmottagarna under påföljande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 112 000 000 kronor 2019 och 2020.

Tabell 3.30 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
Ingående åtaganden	67 641	86 867	107 000		
Nya åtaganden	86 567	73 736	66 615		
Infriade åtaganden	-67 341	-53 603	-61 615	-62 000	-50 000
Utestående åtaganden	86 867	107 000	112 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	115 000	107 000	112 000		

Regeringens överväganden

Tabell 3.31 Härlledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	130 000	130 000	130 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar			
Volym	8 000	8 000	8 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	138 000	138 000	138 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 138 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:11 *Intervention för jordbruksprodukter m.m.* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 138 000 000 kronor respektive år.

3.1.12 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tabell 3.32 Anslagsutveckling 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

År	Utfall	2016	Anslags-sparande	2016
2016	Utfall	2 809	Anslags-sparande	21 441
2017	Anslag	24 250 ¹	Utgifts-prognos	14 944
2018	Förslag	24 250		
2019	Beräknat	24 250		
2020	Beräknat	24 250		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 3.33 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021–2023
Ingående åtaganden		15 547	65 547			
Nya åtaganden	15 547	55 000	40 453			
Infriade åtaganden		-5 000	-16 000	-20 000	-20 000	-50 000
Utestående åtaganden	15 547	65 547	90 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	170 000	145 000	90 000			

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för Europeiska havs- och fiskerifonden. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmen.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:12 *Stödåtgärder för fiske och vattenbruk* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 000 000 kronor 2019–2023.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:12 *Stödåtgärder för fiske och vattenbruk* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 000 000 kronor 2019–2023.

Regeringens överväganden

Sveriges tilldelning från Europeiska havs- och fiskerifonden uppgår till närmare 1 003 miljoner kronor för programperioden 2014–2020. För att Sverige ska erhålla sin tilldelning måste nationell medfinansiering tillföras. Den nationella medfinansieringen av havs- och fiskeriprogrammet uppgår till 194 miljoner kronor för programperioden och redovisas på detta anslag.

Tabell 3.34 Härlledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:12 Stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor			
	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	24 250	24 250	24 250
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	24 250	24 250	24 250

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 24 250 000 kronor anvisas under anslaget 1:12 *Stödåtgärder för fiske och vattenbruk* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 24 250 000 kronor respektive år.

3.1.13 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tabell 3.35 Anslagsutveckling 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor			
År	Slagslag	Belopp	Övrigt
2016	Utfall	2 464	Anslags-sparande 134 536
2017	Anslag	179 000 ¹	Utgifts-prognos 106 390
2018	Förslag	194 000	
2019	Beräknat	156 000	
2020	Beräknat	140 000	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av åtgärder inom Europeiska havs- och fiskerifonden.

Kompletterande information

Nationell medfinansiering sker under anslaget 1:12 *Stödåtgärder för fiske och vattenbruk*.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:13 *Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 580 000 000 kronor 2019–2023.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:13 *Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 580 000 000 kronor 2019–2023.

Tabell 3.36 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021–2023
Ingående åtaganden		46 951	519 951			
Nya åtaganden	46 951	481 000	184 049			
Infriade åtaganden		-8 000	-124 000	-138 000	-128 000	-314 000
Utestående åtaganden	46 951	519 951	580 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	830 000	733 400	580 000			

Regeringens överväganden

Sveriges tilldelning från Europeiska havs- och fiskerifonden uppgår till närmare 1 003 miljoner kronor för programperioden 2014–2020. Regeringen föreslår att medel omfördelas inom havs- och fiskeriprogrammets totala ram på grund av försenad programstart. Anslaget bör därför ökas med 71 000 000 kronor 2018 och 28 000 000 kronor 2019.

Tabell 3.37 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:13 Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	179 000	179 000	179 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	15 000	-23 000	-39 000
Varav BP18	71 000	28 000	
Varav			
Omfördelning av avsatta medel mellan år	71 000	28 000	
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	194 000	156 000	140 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 194 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:13 *Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 156 000 000 kronor respektive 140 000 000 kronor.

3.1.14 1:14 Livsmedelsverket

Tabell 3.38 Anslagsutveckling 1:14 Livsmedelsverket

Tusental kronor

	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2016	317 436	2 653	
2017	Anslag	320 091 ¹	321 842
2018	Förslag	243 375	
2019	Beräknat	247 183 ²	
2020	Beräknat	246 059 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 243 375 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 238 262 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Livsmedelsverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för den offentliga kontroll som görs vid slakterier.

Kompletterande information

Regler för offentlig kontroll som görs vid slakterier finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 3.39 Offentlighetsrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentlighetsrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016		135 814	143 296	-7 482
Prognos 2017		168 226	167 576	650
Budget 2018		176 383	176 128	255

Tabell 3.40 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	14 399	17 222	-2 823
(varav tjänsteexport)	5 348	6 503	-1 155
Prognos 2017	15 639	15 691	-52
(varav tjänsteexport)	7 015	7 093	-78
Budget 2018	14 376	14 066	310
(varav tjänsteexport)	6 568	6 364	204

Avgiftsintäkterna får disponeras av Livsmedelsverket.

Regeringens överväganden

Livsmedelsverket behöver tillföras medel för att säkerställa verksamheten för den nationella vattenkatastrofgruppen. Regeringen anser mot bakgrund av detta att anslaget för detta ändamål bör ökas med 3 700 000 kronor. Mot bakgrund av den säkerhetspolitiska utvecklingen i närområdet och händelser som visat på samhällets sårbarhet, ser regeringen ett behov av att förstärka totalförsvaret under kommande år. För att stärka Livsmedelsverkets arbete med civilt försvar inom livsmedelsförsörjningen finns bl.a. behov av stärkt förmåga för tidig upptäckt av hälsohot. Mot bakgrund av detta föreslår regeringen att anslaget bör tillföras 10 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2018.

För att säkerställa långsiktiga och konkurrenskraftiga villkor för slakterier och vilt-hanteringsanläggningar behöver den offentliga kontrollen på området effektiviseras genom modernisering och digitalisering. Regeringen anser mot bakgrund av detta att anslaget bör tillföras 15 000 000 kronor årligen 2018–2020.

Regeringen föreslår vidare att nedsättningen av slakteriavgifter, som tidigare redovisats under

anslaget 1:14 *Livsmedelsverket*, fr.o.m. 2018 ska redovisas under anslaget 1:26 *Nedsättning av slakteriavgifter*.

Tabell 3.41 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:14 Livsmedelsverket

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	317 491	317 491	317 491
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	4 407	9 443	14 942
Beslut	28 714	29 163	24 373
Varav BP18 ³	28 700	28 700	28 700
Varav ³			
Totalförsvarsöverenskommelse från 2018	10 000	10 000	10 000
Livsmedelskontroll	15 000	15 000	15 000
Skydda dricksvattnet	3 700	3 700	3 700
Överföring till/från andra anslag	-107 237	-108 915	-110 746
Varav BP18 ³	-107 237	-107 237	-107 237
Varav ³			
Nedsättning av slakteriavgifter till eget anslag	-107 237	-107 237	-107 237
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	243 375	247 183	246 059

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019 och 2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 243 375 000 kronor anvisas under anslaget 1:14 *Livsmedelsverket* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 247 183 000 kronor, respektive 246 059 000 kronor.

3.1.15 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor**Tabell 3.42 Anslagsutveckling 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor**

Tusental kronor

			Anslags-sparande	
2016	Utfall	99 772		13 288
2017	Anslag	139 560 ¹	Utgifts-prognos	112 526
2018	Förslag	163 160		
2019	Beräknat	163 160		
2020	Beräknat	85 160		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för att stärka konkurrenskraften i livsmedelssektorn och för att främja exporten av svenska livsmedel och för utveckling av livsmedelsförädling. Anslaget får användas för utgifter till stöd för marknadsföring och deltagande i mässor samt stöd till projektverksamhet med syfte att öka kompetens och utveckla produkter, processer, teknik och logistiklösningar med anknytning till livsmedelsförädling.

Kompletterande information

Stöd beslutas enligt förordningen (2011:93) om stöd till insatser på livsmedelsområdet.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:15 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor 2019.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av livsmedelsstrategin behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:15 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor 2019.

Tabell 3.43 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tusental kronor

	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019
Ingående åtaganden		32 000	
Nya åtaganden	32 000	30 000	
Infriade åtaganden		-17 000	-45 000
Utestående åtaganden	32 000	45 000	
Erhållet/förslaget bemyndigande	256 000	45 000	

Regeringens överväganden

Tabell 3.44 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:15 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	145 160	145 160	145 160
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	18 000	18 000	-60 000
Varav BP18			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	163 160	163 160	85 160

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 163 160 000 kronor anvisas under anslaget 1:15 *Konkurrenskraftig livsmedelssektor* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 163 160 000 kronor, respektive 85 160 000 kronor.

3.1.16 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tabell 3.45 Anslagsutveckling 1:16 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	Utfall	45 372		-259
2017	Anslag	42 913 ¹		45 525
2018	Förslag	42 913		
2019	Beräknat	42 913		
2020	Beräknat	42 913		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för medlemsavgifter i internationella organisationer inom utgiftsområdets ansvar.

Anslaget får användas för internationella skogsfrågor.

Anslaget får även användas för andra bidrag relaterade till utgiftsområdets internationella arbete.

Regeringens överväganden

Tabell 3.46 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:16 Bidrag till internationella organisationer m.m.

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	42 913	42 913	42 913
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	42 913	42 913	42 913

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 42 913 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 *Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 42 913 000 kronor respektive år.

3.1.17 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tabell 3.47 Anslagsutveckling 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	Utfall	2 797 250		1 065 126
2017	Anslag	3 483 453 ¹		3 268 689
2018	Förslag	4 357 405		
2019	Beräknat	4 781 910		
2020	Beräknat	5 051 388		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för delar av det attesterande organets (Ekonomistyrningsverket) utgifter för revision av jordbruksföretagen för programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Anslaget får även användas för statsbidrag till kommuner med geografiska och demografiska utmaningar. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av EU:s program

för stöd till biodling för perioden 2017–2019. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som Europeiska kommissionen kan komma att ålägga Sverige efter granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s jordbruksfonder och EU:s fiskefond. Vidare får anslaget användas för eventuella ränteutgifter, rättegångskostnader, revisions- och kontrollutgifter förknippade med Jordbruksverkets inbetalningar till den europeiska unionen. Anslaget får även användas för utgifter för skadestånd. Dessutom får anslaget belastas med tekniska utgifter för offentlig lagring i den mån som ersättning inte erhålls från EU-budgeten.

Kompletterande information

EU-bestämmelser för landsbygdsprogrammet, programmet för lokalt ledd utveckling, programmet om stöd till biodling och för nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige finns i nedanstående förordningar.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 av den 17 december 2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005.

Förordningen (1996:93) om nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och om

särskilda bestämmelser för målet Investering för tillväxt och sysselsättning samt om upphävande av förordning (EG) nr 1080/2006.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska socialfonden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1081/2006.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 687 457 000 kronor 2019–2026.

Skälen för regeringens förslag: Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 687 457 000 kronor 2019–2026.

Tabell 3.48 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021–2026
Ingående åtaganden	417 974	2 311 048	5 098 458			
Nya åtaganden	2 140 778	3 492 674	7 659 143			
Infriade åtaganden	-247 704	-705 264	-2 070 144	-1 932 476	-1 184 109	-7 570 872
Utestående åtaganden	2 311 048	5 098 458	10 687 457			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	14 205 000	12 524 000	10 687 457			

Regeringens överväganden

Regeringen anser att anslaget bör tillföras 212 000 000 kronor per år under 2018–2020 för åtgärder inom landsbygdsprogrammet. Av beloppet ska 85 000 000 kronor per år användas för åtgärder riktade till betesmarker och slåtterängar.

Regeringen anser att 25 000 000 kronor 2018, 50 000 000 kronor 2019 och därefter 100 000 000 kronor årligen bör tillföras anslaget för åtgärder inom landsbygdsprogrammet riktade till ökad ekologisk produktion och konsumtion.

För att ta tillvara landsbygdernas möjligheter och hantera framtida utmaningar anser regeringen att anslaget bör tillföras 100 000 000 kronor 2018, 750 000 000 kronor per år under 2019 och 2020, och därefter 400 000 000 kronor årligen.

Regeringen anser därutöver att 70 000 000 kronor per år under 2018–2020 bör tillföras anslaget i form av statsbidrag till kommuner i glesbygd.

Det svenska programmet för biodling för perioden 2017–2019 har godkänts av Europeiska kommissionen. För att finansiera den av regeringen föreslagna förstärkningen av anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* anser regeringen att anslaget bör minskas med 478 000 kronor per år under 2018 och 2019.

Tabell 3.49 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	3 495 431	3 495 431	3 495 431
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	823 022	1 352 022	1 621 500
Varav BP18	406 522	1 081 522	1 132 000
Varav			
Honungsprogrammet	-478	-478	
Ekologisk produktion och konsumtion	25 000	50 000	100 000
Betesmarker och slåtterängar	85 000	85 000	85 000
Miljöåtgärder landsbygdsprogrammet	127 000	127 000	127 000
Statsbidrag kommuner i glesbygd	70 000	70 000	70 000
Landsbygdspolitik	100 000	750 000	750 000
Överföring till/från andra anslag		14 113	14 113
Varav BP 18			
Övrigt	38 952	-79 656	-79 656
Förslag/beräknat anslag	4 357 405	4 781 910	5 051 388

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 4 357 405 000 kronor anvisas under anslaget 1:17 *Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 4 781 910 000 kronor respektive 5 051 388 000 kronor.

3.1.18 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tabell 3.50 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Tusental kronor

2016	Utfall	1 603 128	Anslags-sparande	627 636
2017	Anslag	2 028 887 ¹	Utgifts-prognos	1 912 856
2018	Förslag	2 458 391		
2019	Beräknat	2 777 678		
2020	Beräknat	2 373 030		

¹ Inklusiva beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för EU:s program för stöd till biodling för perioden 2017–2019. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020.

Kompletterande information

EU-bestämmelser för landsbygdsprogrammet, programmet om stöd till biodling och programmet för lokalt ledd utveckling finns i nedanstående förordningar.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 av den 17 december 2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska regionala utvecklingsfonden och om särskilda bestämmelser för målet Investering för tillväxt och sysselsättning samt om upphävande av förordning (EG) nr 1080/2006.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013 av den 17 december 2013 om Europeiska socialfonden och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1081/2006.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 8 046 188 000 kronor 2019–2026.

Skälen för regeringens förslag: Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 8 046 188 000 kronor 2019–2026.

Tabell 3.51 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdsens miljö och struktur

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021–2026
Ingående åtaganden	286 593	1 711 008	3 804 678			
Nya åtaganden	1 588 552	2 580 921	5 729 578			
Infriade åtaganden	-164 137	-487 251	-1 488 068	-1 426 014	-912 585	-5 707 589
Utestående åtaganden	1 711 008	3 804 678	8 046 188			
Erhållet/förslaget bemyndigande	10 000 000	9 093 000	8 046 188			

Regeringens överväganden

Sverige har från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling tilldelats totalt ca 1 763 miljoner euro för perioden 2014–2020.

Det svenska programmet för biodling för perioden 2017–2019 har godkänts av Europeiska kommissionen. Regeringen anser att anslaget bör förstärkas med 478 000 kronor per år under 2018–2019.

Tabell 3.52 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:18 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdsens miljö och struktur

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	2 028 409	2 028 409	2 028 409
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	112 716	311 716	-95 762
Varav BP18	478	478	
Varav			
Honungsprogrammet	478	478	
Överföring till/från andra anslag	7 956	8 780	11 610
Varav BP 18			
Övrigt	309 310	428 773	428 773
Förslag/beräknat anslag	2 458 391	2 777 678	2 373 030

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 2 458 391 000 kronor anvisas under anslaget 1:18 *Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdsens miljö och struktur* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 777 678 000 kronor respektive 2 373 030 000 kronor.

3.1.19 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tabell 3.53 Anslagsutveckling 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2016	69 308	3 522	
2017	Anslag	79 830 ¹	79 006
2018	Förslag	79 830	
2019	Beräknat	79 830	
2020	Beräknat	79 830	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för försöks- och utvecklingsverksamhet och andra insatser i syfte att styra utvecklingen inom jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växtnärläcksage, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av växtskyddsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturvärden, för ekologisk produktion samt för klimat- och energinsatser inom de areella näringarna.

Anslaget får användas för stöd till metangasreducering.

Anslaget får användas för utgifter för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitiken liksom för effekterna av de verksamheter som finansieras under anslaget.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:19 *Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor 2019 och 2020.

Skälen för regeringens förslag: Ett av de områden som anslaget används till är stöd till dubbel miljönytta. Stöden ges inom fleråriga program. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:19 *Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor 2019 och 2020.

Tabell 3.54 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
Ingående åtaganden	115 000	60 000	150 000		
Nya åtaganden		150 000	30 000		
Infriade åtaganden	-55 000	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
Utestående åtaganden	60 000	150 000	120 000		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	180 000	150 000	120 000		

Regeringens överväganden

Regeringen ser positivt på stödet för produktion av biogas från gödsel, den s.k. metangasreduceringsrättningen. Regeringen anser därför att stödet under anslaget bör utökas för detta ändamål med 30 000 000 kronor för 2020.

Tabell 3.55 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:19 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	79 830	79 830	79 830
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Varav BP18			30 000
Varav			
Förstärkning metanreduceringsstöd			30 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	79 830	79 830	79 830

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 79 830 000 kronor anvisas under anslaget 1:19 *Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 79 830 000 kronor respektive år.

3.1.20 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tabell 3.56 Anslagsutveckling 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	Utfall	4 116	
2017	Anslag	4 116 ¹	4 116
2018	Förslag	4 116	
2019	Beräknat	4 116	
2020	Beräknat	4 116	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering. Från och med 2006 disponeras anslaget helt för

vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas, Västra Götalands samt delar av Värmlands län.

Kompletterande information

Bestämmelser om statsbidrag för att främja jordbrukets rationalisering finns i förordningen (1978:250) om statligt stöd till jordbrukets rationalisering.

Regeringens överväganden

Tabell 3.57 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:20 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	4 116	4 116	4 116
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 116	4 116	4 116

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 4 116 000 kronor anvisas under anslaget 1:20 *Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 4 116 000 kronor respektive år.

3.1.21 1:21 Åtgärder på fjällägenheter

Tabell 3.58 Anslagsutveckling 1:21 Åtgärder på fjällägenheter

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	Utfall	1 029	
2017	Anslag	1 529 ¹	1 529
2018	Förslag	1 529	
2019	Beräknat	1 529	
2020	Beräknat	1 529	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för underhåll, upprustning och investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter. Ansla-

get får även användas för utgifter för att täcka avvecklingsbidrag och avträdesersättning till arrendatorer.

Kompletterande information

Vad gäller fjällägenheterna i statlig ägo finns fortfarande ett ackumulerat behov av underhåll och ett stort investeringsbehov för att uppnå en godtagbar standard. Medlen under anslaget för fjällägenheterna räcker inte för att tillgodose dessa behov. Det förhållandet att fjällägenheterna inte ägs av arrendatorn medför dessutom att intresset från arrendatorernas sida är litet för att genomföra åtgärder på egen bekostnad. Fjällägenheten kan inte heller användas som beläningssäkerhet eftersom den inte utgör särskild fastighet. Det finns dock även andra anslag som kan användas för fjällägenheterna, t.ex. glesbygdsstöd, landsskapsvårdsstöd och för de som behålls i statlig ägo med anledning av sitt kulturmiljövärde bör även anslag för kulturvård komma ifråga. Även användande av medlen i jordfonden bör kunna komma ifråga.

Regeringens överväganden

Tabell 3.59 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:21 Åtgärder på fjällägenheter

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 529	1 529	1 529
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 529	1 529	1 529

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 529 000 kronor anvisas under anslaget 1:21 *Åtgärder på fjällägenheter* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 529 000 kronor respektive år.

3.1.22 1:22 Främjande av rennärigen m.m.

Tabell 3.60 Anslagsutveckling 1:22 Främjande av rennärigen m.m.

Tusental kronor

2016	Utfall	105 138	Anslags-sparande	-2 234
2017	Anslag	103 915 ¹	Utgifts-prognos	105 773
2018	Förslag	113 915		
2019	Beräknat	113 915		
2020	Beräknat	113 915		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter till åtgärder för främjande av rennärigen.

Kompletterande information

Åtgärder får beslutas enligt bl.a. rennäringsförordningen (1993:384), förordningen (1986:255) om pristillägg på renkött, förordningen (1994:246) om ersättning för vissa merkostnader och förluster med anledning av Tjernobylyckan och viltskadeförordningen (2001:724).

Regeringens överväganden

Behovet ökar kontinuerligt för rennärigen att delta mer aktivt i olika processer kring samhällsplanering och markutnyttjande inom renkötselområdet. Ett verktyg som möjliggör detta är renbruksplaner som är ett geografiskt verktyg som beskriver rennäringens markanvändning. Renbruksplaner bidrar med viktig information om förändringar i mark och vatten när det gäller effekter av annan markanvändning, klimatförändringar och kulturspår och kräver därför kontinuerlig uppdatering och adaptivitet. En viktig fråga för en långsiktigt hållbar rennärigen är även samexistens med rovdjuren. Det är därför angeläget att arbetet med en toleransnivå för rovdjursskador på högst tio procent på samebyns faktiska renantal fortskrider och att förebygga och kompensera för rennäringens rovdjursskador.

Regeringen anser därför att anslaget bör ökas med 10 000 000 kronor.

Tabell 3.61 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:22 Främjande av rennäringen m.m.

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	103 915	103 915	103 915
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	10 000	10 000	10 000
Varav BP18	10 000	10 000	10 000
Varav			
Förstärkning av rennäringen	10 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	113 915	113 915	113 915

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 113 915 000 kronor anvisas under anslaget 1:22 *Främjande av rennäringen m.m.* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 113 915 000 kronor respektive år.

3.1.23 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet

Tabell 3.62 Anslagsutveckling 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande
2016	Utfall	1 801 598	
2017	Anslag	1 820 493 ¹	Utgifts-prognos 1 820 493
2018	Förslag	1 912 254	
2019	Beräknat	1 951 929 ²	
2020	Beräknat	1 991 218 ³	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 921 771 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 927 865 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt för forskning och utbildning på forskarnivå inom livsmedelsproduktion, djurhållning, djurhälsa och djurskydd, skog, skogsbruk och förädling av skogsråvara, landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt landskapsplanering och markanvändning i tätorter och tätortsnära miljöer. Anslaget får även användas för ersättning

för behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning inom samma områden samt för fortlöpande miljöanalys.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.63 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	688 000	688 000	0
(varav tjänsteexport)			
Prognos 2017	714 000	684 000	30 000
(varav tjänsteexport)			
Budget 2018	695 000	695 000	0
(varav tjänsteexport)			

Regeringens överväganden

Ett kompetenscentrum för växtförädling för att säkra tillgången till växtsorter och biomassa i ett förändrat klimat bör inrättas. Regeringen anser utifrån detta att anslaget bör ökas med 20 000 000 kronor 2018 och med 30 000 000 kronor 2019 samt 40 000 000 kronor fr.o.m. 2020. Anslaget föreslås öka 2018 med 6 480 000 kronor med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018 (se utg.omr. 16, avsnitt 9.8.2). Anslaget beräknas öka med 6 480 000 kronor 2019 och med 6 480 000 kronor 2020 med anledning av den utbyggnad av högskolan som inleds 2018 (se utg.omr. 16, avsnitt 9.8.2). Anslaget föreslås öka med 16 904 000 kronor fr.o.m. 2018 till följd av fördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå (se utg.omr. 16, avsnitt 9.9.1).

Tabell 3.64 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 820 493	1 820 493	1 820 493
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	26 372	55 355	87 063
Beslut	65 389	76 081	83 662
Varav BP18 ³	43 384	53 384	63 384
Varav ³			
Forskningsprop.: fördelning nya forskningsanslag	16 904	16 904	16 904
Kompetenscentrum växtförädling	20 000	30 000	40 000
Generell utbyggnad	6 480	6 480	6 480
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 912 254	1 951 929	1 991 218

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019 och 2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att 1 912 254 000 kronor anvisas under anslaget 1:23 *Sveriges lantbruksuniversitet* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 951 929 000 kronor respektive 1 991 218 000 kronor.

3.1.24 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tabell 3.65 Anslagsutveckling 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	Utfall	566 741		-2 387
2017	Anslag	565 776 ¹		565 488
2018	Förslag	598 164		
2019	Beräknat	593 164		
2020	Beräknat	605 664		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna. Anslaget får även användas till projektrelaterade utgifter för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier samt informationsinsatser inom området. Förvaltningsanslaget redovisas under utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård under anslaget 2:1 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader* och anslaget för forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande redovisas under anslaget 2:2 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning* under samma utgiftsområde.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:24 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 700 000 000 kronor 2019–2024.

Skälen för regeringens förslag: Fleråriga åtaganden behöver ingås för att underlätta planering, utlysning och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:24 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 700 000 000 kronor 2019–2024.

Tabell 3.66 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021–2024
Ingående åtaganden	732 552	1 038 742	1 200 000			
Nya åtaganden	597 309	650 000	1 000 000			
Infriade åtaganden	-291 119	-488 742	-500 000	-580 000	--580 000	-540 000
Utestående åtaganden	1 038 742	1 200 000	1 700 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	1 400 000	1 400 000	1 700 000			

Regeringens överväganden**Tabell 3.67 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:24 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning**

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	565 776	565 776	565 776
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	25 010	20 010	32 510
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt	7 378	7 378	7 378
Förslag/beräknat anslag	598 164	593 164	605 664

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 598 164 000 kronor anvisas under anslaget 1:24 *Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 593 164 000 kronor respektive 605 664 000 kronor.

3.1.25 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien**Tabell 3.68 Anslagsutveckling 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien**

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2016	1 177		
2017	Anslag	1 177 ¹	1 177
2018	Förslag	1 177	
2019	Beräknat	1 177	
2020	Beräknat	1 177	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för att finansiera verksamheten vid Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA).

Regeringens överväganden**Tabell 3.69 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:25 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien**

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 177	1 177	1 177
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 177	1 177	1 177

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 177 000 kronor anvisas under anslaget 1:25 *Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 177 000 kronor respektive år.

3.1.26 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter

Tabell 3.70 Anslagsutveckling 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter

Tusental kronor

2016	Utfall	Anslags- sparande
2017	Anslag	Utgifts- prognos
2018	Förslag	107 237
2019	Beräknat	107 237
2020	Beräknat	107 237

Ändamål

Anslaget får användas för nedsättning av slakteriavgifter.

Regeringens överväganden

Tabell 3.71 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:26 Nedsättning av slakteriavgifter

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹			
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag	107 237	107 237	107 237
Varav BP18	107 237	107 237	107 237
Varav			
Nedsättning av slakteriavgifter till eget anslag	107 237	107 237	107 237
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	107 237	107 237	107 237

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att nedsättningen av slakteriavgifter, som tidigare har redovisats under anslaget 1:14 *Livsmedelsverket*, fr.o.m. 2018 ska redovisas under anslaget 1:26 *Nedsättning av slakteriavgifter*.

Regeringen föreslår att 107 237 000 kronor anvisas under anslaget 1:26 *Nedsättning av slakteriavgifter* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 107 237 000 kronor respektive 107 237 000 kronor.

3.2 Övriga förslag

Regeringens förslag: Det särskilda kontot under Samefonden som nyttjas för betalning av del av arrendekostnad för renbete i Härjedalen får användas för finansiering av underhåll av för arrendeavtalen nödvändiga stängsel.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen beslöt 1962 att nettoavkastningen av de s.k. Samefondsskogarna under en tid av 50 år skulle tillföras det som i dag är Samefonden. Fram till 2012, då beslutet upphörde att gälla, betalades avkastningen direkt till Samefonden via Statens fastighetsverk som förvaltar skogarna på renbetesfjällen. Från och med 2013 betalar Statens fastighetsverk in nettoavkastningen från skogarna på renbetesfjällen till inkomsttitel i stället för att betala avkastningen direkt till Samefonden. Samefonden kompenseras genom anslagsmedel om 1 500 000 kronor årligen via Sametingets regleringsbrev (anslaget 3:1 *Sametinget*, anslagspost 3 Samefonden, utg.omr. 1). I budgetpropositionen för 2013 uttalades att hälften av anslagsmedlen, dvs. 750 000 kronor årligen, även fortsättningsvis ska avsättas till särskilt konto under Samefonden för att betala del av arrende för renbete i Härjedalen (prop. 2012/13:1, utg.omr. 23).

På regeringens uppdrag (Jo2008/2170) har, under Jordbruksverkets ledning, avtal om arrende av vinterbete mellan samebyar och privata markägare förhandlats fram. Arrendet anges till 5 kronor per hektar och år. Samebyarna anser sig dock inte kunna betala hela arrendekostnaden ensamma, utan anser sig behöva extern finansiering för ca hälften av kostnaden som totalt uppgår till ca 1 500 000 kronor per år.

I enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen 2009 beslöt riksdagen att regeringen får använda del av de under Samefonden redovisade inkomsterna från Statens fastighetsverk för delfinansiering av arrendekostnader för vinterbete för ren i enlighet med de avtal som förhandlats fram av Jordbruksverket och Länsstyrelsen i Jämtlands län (prop. 2008/09:1, utg.omr. 23, bet. 2008/09:MJU2, rskr. 2008/09:104).

Som en del i ett arrendeavtal ingår villkor att renar inte ska vistas på privat mark viss tid av året vilket innebär att ett stängsel, Särvfjälls-

stängslet, uppförts för att avtalet ska kunna följas. Uppförandet har finansierats med bl.a. bygdemedel och medel från Sametinget. I dagsläget finns dock inte någon finansiering för underhåll av stängslet. Om underhållet inte kan skötas kan inte heller avtalsvillkoren efterföljas tillfredsställande vilket utgör grund för uppsägning av avtalet. Enligt Jordbruksverkets förhandlingsgrupp bör även kostnaderna för stängselunderhållet, i mån av tillgång till medel, finansieras av Samefondens särskilda konto för renbete i Härjedalen.

Regeringen, som anser det angeläget att arrendeavtalen i Härjedalen kommit till stånd och att de kan upprätthållas, delar förhandlingsgruppens uppfattning att den föreslagna finansieringen är lämplig. Länsstyrelsen i Jämtland bör därför få disponera de medel som avsätts till Samefondens särskilda konto, för närvarande 750 000 kronor per år, inte bara för att betala 50 procent av arrendekostnaden utan också för att bekosta underhåll av för arrendeavtalen nödvändiga stängsel.